

308974 ప్రతిది నోము ప్రకటింపబడును

VOL. 4. చెన్నపట్టణము 1917 సం॥ నవంబరు నెల 28 వ తేది శుక్రవారము No. 150
నంపుటము. ౪. పింగళనామ సంవత్సర నిజభాద్రపదమాస శుద్ధ ద్వాదశి ౧౩. సంచిక ౧౫౦

మంచిసమయము! వేసవేలు ఖర్చుపడినవి!! వెనుక దొరకవు!!!
2 పంచలు కొనువారికి ఆత్మలాభమున కొరవని
కోడంద్రాప్రలాపము ఆను గ్రంథ మొకటి ఇనాము.

మేలైన జపాణ పట్టుపంచలు.

అనేకపంచలు ఖర్చుపడినందున
ప్రస్తుతము ధరలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకులారా! శృంగారమున్న
నాగరికతయున్న గల మేలైన అసల్
పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనంద
ముకొరకు తెప్పించి విడియించుచు
న్నాము. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ,
ఆకుపచ్చ, రోహ, మేఘ వర్షం,
ఇత్యాది రంగులు గలవి. క్లాసునీయమైనవి, త్వరపడుదు.
5 1/2 మూరనిదివిన్ని 2 1/2 మూర వేదల్పుగల పట్టుపంచె 1-కి 2.0-0
జపాణ చుట్టుబాలరు చొక్కము 2 మూరలు ... 1.5-0
8 చొక్కములు తెప్పించుకొనిన పాన్ లెన్ పేనా ఇనాము.
అన్నిటికి పోటీజీ ప్రత్యేకము.
(586) చిరునామ:- రాజలక్ష్మి కంపెనీ,
8, కందప్ప మొదలి నీధి, తిరుపల్లి క్లబ్, చుదరాన.

అత్యద్భుతమైన జోస్యము

మీ జననకాలమును తేదీనిగాని లేక మీ వయస్సును
నక్షత్రముగాని లేక మీకు జాబును వాగ్ధానమువేళను గాని
తెలియజేయుదు. మీ జీవితఫలములు సంపూర్ణముగ ఒక సం
వత్సరమునకు తెలుపబడును. ఇందులకు గాను మీ రొకరూపా
యిన మాకు పంపవలెను. మా జోస్యముయొక్క శ్రేష్ఠతను
గూర్చి కుంభకోణములో హైకోర్టువేరీయగనున్న టి. కే. శివ
రామయ్యురు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారిట్లు వాగ్ధానమున్నారు:-
మీరు చెప్పిన భవిష్యత్తు అత్యద్భుతముగ ఈ సంవత్స
రమునకు ఇనుమంతయు నిరుద్ధములేకుండగ నిజమైన దృష్టాం
తము నిచ్చినది.

దీ కలింగ అస్సోలొజికలు బ్యూరో

902 చోడవరము, విశాఖపట్టణముజిల్లా.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసు దీపములు -
బొమ్మల కాడ్లు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము.
క్యాటలాగు కావలెనా? (592)
బి. ఈశ్వరయ్య అందు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

యాలము నోటీసు.

ఇందువల్ల యావస్థునికి తెలియచేయడం
మేమంటే:- తిరుతని శ్రీసుబ్రహ్మణ్యేశ్వరస్వామి
వారి హుండి ఆందిన బాబత్తు యిరువులోనుండు
ఈక్రింద కనుబరచిన బంగారు, వెండి, అకరెంటు
యాపాయలు వీట్లను కార్యేటిసగరము యెట్టేటు
గాడ్డయ్ వారు తిరుతని దేవస్థానమువద్ద (క్రింద
మీద) 1917 వ సంవత్సరం అక్టోబరు నెల 6 తేది
మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు బహిరంగమైన
యాలము వేయబోవుచున్నారు. యాలకాలములో
కావలసినవారు హాజరై కోరవచ్చును. యాల
కండిషన్లు యాలకాలములో చదివి వినిపించ
బడును. అందుకు సమ్మతించేవారు యాలములో
కోరవచ్చును. 898

బంగారు.	వెండి.	అకరెంటు
తులములు 284 ¹⁵ / ₁₆	15671 ³ / ₈	86 ⁵ / ₈
గాడ్డయ్ వారి అఫీసు.	W. A. వరదాచార్యులు,	గాడ్డయ్ వారు,
కార్యేటిసగరం యెట్టేటు,	తిరుతని దేవస్థానం-ట్రస్టీ.	
కార్యేటిసగరం 8-9-17.		

ఆత్మజ్ఞానా

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.
జన్మముల సద్భావమును గుఱించిన కాశ్మీర చర్చ
గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి.పి.
చిన్నవైజు చక్కనిగ్రంథము తెలు. 0-3-0.
మేనేజరు, ఆంధ్రవత్రికా కార్యాలయము
పోస్టుబాక్సు 212, చుదరాన.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనొప్పులమాన్పును.

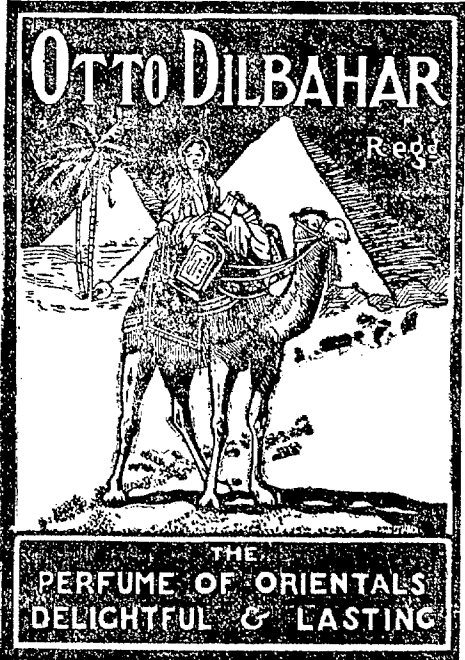

శార్దూపు నొప్పుల బాక
దోలును. వాయువు
పోట్ల దాగొట్టును.
సువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియింట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూ దేశముందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
అమృతాంజనం డిప్లో. 109, ఫేరికోడ్లు, బొంబాయి,
7, తంబులెట్టి డి.డి. మద్రాసు.

శ్రీమంతుల కొక హెచ్చరిక

పూర్ణమగు దేహపటుత్వమును కలిగియున్నారా?
తేనెచో మాడివ్వు విగర్ ఆను బొంబరాజమును వాడిమాడండి
అమితత్వము నేతెగలిగిన బలహీనత, మనోవికారము,
నరపటుత్వము లేమి మున్నగునవి యే కారణములచే గలిగిన
వయినను సరే దీనివలన స్వస్థత జెందును. అకాల వృద్ధాప్య
మును రానీక పురుషుల పరిపూర్ణ యావనకతులచేయును.
చొచ్చల్యమును పోగొట్టి దృఢకాయుల జేయును. క్రొత్తరక్త
ముద్దించి, ఉత్సాహము కలిగించి నూతన పురుషునిజేయును.
గొప్పవిలువగల మూలకలచేసిధ్వము చేయబడినది. 48 మాత్రలు
గల డబ్బీ తెలు. 10-0-0 మాత్రమే. పోటీజీ ప్రత్యేకము.
నేడొక డబ్బానుకొని వాడి, దాని చమత్కారమగు ఫలము
లను పరిశీలించుము. అనేక మందులు పనిచేయని పట్ల నిది
ప్రభావతిగాంచినది. ప్రత్యేక బిర్లాతకులు,
మాడివ్వు మ్యూనుఫ్యాక్చరీంగు కంపెనీ,
(863) 886 మెయిన్ స్ట్రీటు మకాం పూనా.
MADIX MANUFACTURING Co.,
(Dept 36, MAIN STREET, Camp, POONA

సోల్ వజంట్లు ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అందు తెమికల్ కో; నెం. 155, జమ్మూమసీదు బొంబాయి.

మిక్కిలి మనోహరమగు సువాసన 126
(రిజిస్టరు కాబడినది) ఆటో డిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాబడినది)
ఇప్పటికాలపు యచి కనునగునది, సాటిలేని సువాసనగలది.
ఆల్కాహోలుగాని, కారాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము
చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
నీ తువాలవై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించినచో, మనోగ్యమగు
సువాసన ని స్ఫులకరించును.
ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.
చిన్నవైజు (అర డ్రాం) సీసా 1-కి రు 0-8-0
మధ్యరకము వైజు 1-1/2 డ్రాం " " 0-12-0
వేరొకవైజు 2 " " " 1-4-0
వెద్దవైజు 4 " లేక 1/2 బెన్స్ " " 2-0-0
వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.
పల్లెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధుడు ప్రతిష్ఠాపులోను దొరకును. దీనికి
అనేకమగు నకలు వెంటలు కలవు. కావున, తాము కొనునపుడు సీసావైజు
న, కార్డువైజును ఆటో డిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలించుము. ఈ ఆటో
దిల్బహారుయొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయ గోరువారి దిగువవారికి
వ్రాసినచో అజాకిమ్మగల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

కుం కుమ పువ్వు
స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమ పువ్వు
మానవదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపును కరస్పాకావైజు మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:-
ఎన్ నారాయణ అందు కంపెనీ,
(53) 21, హమ్మం నీధి, బొంబాయి.

సామ్రాజ్యశాసన సభ.

(నిన్నటి తరువాతి)

రాజప్రతినిధి ప్రసంగము

శాసనసభ సమావేశము లిప్పటికి ముగిసినవని వెల్లడించుట మాత్రమే మిగిలియున్నది. మాంచేగుగారి యెదుట బెట్టవలసిన విషయములను విషయపాత చేతనుకొనలే శాంతభావముల సభ్యులు విచారించుట గాక! వివాద పూర్వకములగు తీర్మానములను గూడ సభలోనికి రానిచ్చుట కీ సభలే ప్రథమములై యున్నవి. సభయందలి చర్చల మూల్యములై కొన్ని విషయములు మిక్కిలి సామర్థ్యముతోడ సభలో విపుల పరపబడినవి. సభను ముగించుటకు పూర్వ మొకటి రెండు విషయములను గూర్చి ప్రసంగింప వలసి యున్నది.

సభయందలి చర్చలు హిందూదేశమునకు మార్గదర్శకములై యుండవలయునని నేనెంతయు నాశ్రయించితిని. తీవ్ర వివాదాలకును గూడ దౌర్జన్యమునా రధికమగు మితత్వమున చర్చించిరి సభాకార్యక్రమమును బట్టి విదితము కాగలదు. మితి మీరకుండ సభకును భావనా, సభ్యులందఱును తమ వ్యాపారపూర్వకమగునభిప్రాయములను వెలువరించకొనుటకు స్వేచ్ఛలేకయుండినచో సభయందలి చర్చసత్వమునకు దూరమై వేషభారణ మగునని నా విశ్వాసము. ఇట్టి విషయముల యందు సభవారియందు సహనబుద్ధి విశేషమై యుండవలయును. అభిప్రాయ వ్యత్యాసములు గాఢమైయున్నను హిందూదేశపు రాజకీయ వ్యాపారస్థులలో గౌరవ లోప ముండగూడదని నాతలంపు. ఈ సందర్భమున పంజాబు లెట్టి నెలటు గవర్నరు గారు 19 తేది సభయందు నూచించిన యుద్ధాభివ మెంతయు ప్రశంసనీయును. దైర్ఘ్యముతోడ చుర్యదర్శులగు తగు మనుష్యులు వర్తన మీతీరుననుండును, ఇట్టివర్తన మారణ పాత్రమై, గౌరవ నిదానమైయున్నది. మైకేలు ఓడ్యారుగారు కనుపరచిన యుద్ధాసన భావము మీ సభలోని గౌ. సభ్యులొకరియందుగూడ వారివిషయమున సమానమగు వాదార్థమును నెలకొల్పినందులకు నేనెంతయు హర్షమునొందితిని. గౌ. సభ్యులింకను తమవాక్యమును రద్దుచేసికొనలేదు. కాని మన వారచిరకాలముననే తమవచనములను రద్దు పరచుకొందు రనుటకు నాకు సంతకముగచున్నది.

ఇటీవల సంభవించిన కొన్ని యంశములనుండి తప్పద్రోవ త్రొక్కించు ఖండము వెలువడియున్నది. ఈ ఖండము ఇండియా దొరతనమువారికిని ఇండియాకార్యదర్శి రాష్ట్రీయ పాలకవర్గముల అన్యోన్యసంబంధములకు సంబంధించియున్నది. నేను రాజప్రతినిధిత్వమును స్వీకరించినది మొదలు ఇండియా కార్యదర్శులతోడ గాఢమైత్రిగలిగి తత్కార్యదర్శులు మాతో గూడి సామభూతితోడ పనిచేయు సంసిద్ధులైయుండిరి. రాష్ట్ర పాలకులతోడ గూడ నిండియాదొరతనము వారి సంబంధములు వైతరుననే యున్నవి. ఈ సంబంధమున అనిబెంటుమ్యుగారిని గూర్చి ప్రస్తావించవలసియున్నది. వర్తమాన రాజ్యాంగవిధానమును అవలంబింపక పూర్వము వ్యవస్థ చాలచిక్కుగనుండెను. నూతన శకము ప్రారంభమగుటకు మా కలవడిన యవకాశమును మేము ప్రతి పూర్వకముగ నంగీకరించితిమి. మాంచేగుగారి రాక సందర్భమున దేశమున శాంతి వర్ధిల్లియుండుటకు తాను సహకారముగచునని బీసెంటుమ్యు వాగ్దాన మొనర్చి యుండెను. ఆమె యట్లు వాగ్దాన మొనరించి యుండినట్లు సోమవారమునాటి సభలో వెలువరింపబడెను. బీసెంటుమ్యుగారి వాగ్దానమును నే నంగీకరింతును. తన సామర్థ్య సంపద నామె తన వాగ్దానమును నిలపుకొనుటకు వినియోగించునని నా విశ్వాసము గాని మా రాజ్యాంగ విధానము ప్రజలసఖ్యులై యుంచిన దగుటచే, ఆరాజక వర్గము యెడ మాభావము మారిపోయినదని సభ్యులు తలంపరాదు. యుద్ధ సమయమున దేశమును శాంతముగ నుంచుటయే దొరతనమువారి ప్రధానధర్మము. ఈ ధర్మము నిండియా దొరతనమువారి కేతనమున నైన నేమగరు.

గతము నటుంచి, యిక భావినిగూర్చి ముచ్చటించును. వెనుకటివలె గాక నేడు మన గమ్యస్థానము స్ఫుటమై యున్నది. ఈ గమ్యస్థానమును తేర మన యావచ్చుకైని వినియోగ పరుపవలసి యున్నది గనుక తాత్కాలిక మగు కొన్ని యంశములను పునర్ముచ్చించుకొని మన మీ గమ్యస్థానమును మన దృష్టిపథము నుండి తొలగనియ్యరాదు. భారతవర్షము నందలి ప్రతి సంఘమువారును తమయభిప్రాయములను మాంచేగుగారికిని నాకును విన్నవింప నవకాశ మీయవలెను. ఈ యభిప్రాయములు సామ్రాజ్య దొరతనమువారి కేర్పరచిన రాజ్యాంగ విధానముతోడ ననుకూలించి యుండినచో, యివి యాదరమున సంపూర్ణముగ విమర్శింప బడును. తమ వాణిజ్య వ్యాపారములు భద్రమగు నట్టి ఏర్పాటు లొనరింపబడునని యూరోపియను వర్తకులవలన భారత వర్షమున కెట్టి లాభముకలిగి యున్నదియు, భారతవర్ష పురోవృద్ధి యందీ తెగ యేస్థానము నాక్రమించునదియు భారతీయులు, యూరోపియనులు ఎల్లరును గ్రహించి యున్నారు. యూరోపియను సంఘమేగాక, యే యితర సంఘమున కైన ఆస్థాయ మొనర్చు నేనెప్పుడూ గనుకజ్ఞాన సంపన్నులందఱును అన్ని సంఘములును దొరతనము వారికితోడ్పడనగును. ఈవిషయమును గూర్చి నేను వివిధ ప్రసంగింప నవసరములేదు. ఏలనన ఇట్టి సహకార మావశ్యకమని వర్తమాన కాలమే అన్ని తెగలవారికిని విజ్ఞప్తి నొనరించుచున్నదని చెప్పుచు రాజప్రతినిధి సభను ముగించెను.

పాట్నా హైకోర్టువారి యుత్తరువులు.

హెచ్.బి.దాదాభాయి గారిట్లు ప్రస్తావించిరి:—(1) పాట్నా హైకోర్టువారు గత 22వ మొయి తేదిని బీహారు ఒరిస్సాలలో నుండు జిల్లాజడ్జిల కందరమున ఒక సమ్మెలయను బంపియుండిరి. సమ్మెలయ ప్రకారము యితర హైకోర్టువక్తల్లు బీహారు ఒరిస్సాలలోని కోర్టులలో వాదించవలయునన్న వారకీక్రింది రెండుమాద్యములు గనుపరపబడినవి. i అట్టి వక్తల్లు పాట్నా హైకోర్టు వక్తల్లుగా నమూన చేయించుకొనవలయును. 1917 సం॥ ము తేదీని నెలవులలోపున వక్తల్లు కలకత్తా హైకోర్టు న్యాయవాదిత్వమును రద్దుపరపించుకోవలయునని గూడవిధింపబడెను. ii లేక వక్తల్లు మామూలు ప్రకారము యీ హైకోర్టువక్తల్లుగ నమూన చేయించుకొనవలెను. ఇతర హైకోర్టు వక్తల్లును గాన పాట్నా హైకోర్టునకు సంబంధించిన కోర్టులలో న్యాయవాదిత్వము నొనర్తునని వాదింప వీలులేదు. దొరతనము వారి సమ్మెలయను గమనించుచున్నారా? (2) బీగుల ప్రాక్టీషనరు శాసనము 4 కేస్ ముతోడ వై ప్రకటనము పొందుపడునా? (3) శాసనమునకు భిన్నమైనచో దొరతనమువారు చిత్తుమగు చర్యను జరపుదురా?

వై విషయమునుగూర్చి దొరతనమువారి కెట్టి సమాచారమును చేరియుండలేదు. కాని తమ యాజమాన్యముక్రింద నున్న కోర్టులలోనికి న్యాయవాదుల ప్రవేశమును గూర్చి నిబంధనముల మొనర్చ హైకోర్టువారి కధికారమున్నది. గనుక నీ సందర్భమున జోక్యము కలుగజేసికొనుటకు దొరతనమువారి కధికారము లేదని నేర విల్లియము విస్సెంటుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

వంగ రాష్ట్రమున ఇండియా రక్షణ శాసనముక్రింద బంధితులైనవారిలో నిరువుర మరణమును గూర్చి మాలవ్య గారొనర్చిన ప్రశ్నకు విస్సెంటుగారిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి:—

గత రెండున్నర సంవత్సరములలోను వంగ రాష్ట్రమున 978 రు రక్షణశాసనముక్రింద శిక్షితులైరి. వీరిలో 179 రు వర్తమానమున తమ బంధువులమధ్యమమున నున్నారు. 565 రు మాత్రము స్వజనమునకు దూరముగ నున్నారు. తక్కినవారిలో కొందఱు విడుదలయైరి. వీరిలో మొదట స్టేషనరీముచే జెన్నునసాదరు వై ద్యశాలలో చనిపోయెను. తన నివాసస్థానముననుండి పారిపోయి వేరొకస్థలమున బందిపోటు నొనర్చుచుండగ నొకడు చంపబడెను. ఇరువు రాత్మహత్య గావించుకొనిరి. ఒకని విషయమున ఆత్మహత్యకుండుటన్న కారణము గానరావచ్చెను. ఇత డొక దినమునకు ఆత్మహత్య గావించుకొనుననగ పోలీసు నూపరింపెండెం టీబినిని సందర్శించెను. మైగా నా రాత్రియంతయు బంధితుని సోదరు డాతనితోడనే యుండెను. రెండవ ఆత్మహత్య సందర్భమున బంధితునకు జ్యోమువచ్చి నింపాదియ్యెను. జ్యోమువిడిచి యంతరమున కలిగిన నిరుత్సాహముచే నత డాత్మహత్య గావించుకొనెనని మేజిస్ట్రేటుగారు తీర్పుజెప్పిరి. మూడవ నిబంధనముక్రింద బంధితులైనవారిలో ఆత్మహత్య మున్నగు మరణములు లేవు.

కడచిన 21 వ తేదీని కర్నూలునందు శ్రీరామ భక్తజన సమాజపు ద్వితీయ వార్షికోత్సవము జరిగెను. ఉదయము నుత్సవము జరిగెను. రాత్రి యయన్నగారి యధ్యక్షత క్రింద సభ జరిగెను. జయప్రదా చరిత్ర హరికథా రూపమున చెప్పబడెను. వేంకటస్వామి గుప్తగారు భజనావశ్యకతను గూర్చి యుపన్యసించిరి.

తిరుచునాపల్లి సిపాయిల కేసు.

మధురా నగరమునుండి తిరుచునాపల్లికి వచ్చి నాటకములను ప్రదర్శించుచుండిన రాజాం బాలుకంపెనీవారు గత జూలై నెల 24-వ తేదీని 'కోలీలను చరిత్ర'మును ప్రదర్శించిరి. ఆరాత్రి కొందఱు సిపాయిలు బలవంతమున నాటకములలో బ్రవేశించి అల్లరి గావించినట్లును, ఆ యల్లరిలో 4 గురు మనుష్యులు హతయైనట్లును, సుమారు 1800 ల రూ॥ ల కంటే నెక్కువ విలువగల కంపెనీవారి తెగలు, బెంచీలు కుర్చీలు మొదలగునవి చెడినట్లును పోలీసువారిచే సిపాయిలపై కేసు చేయబడెను. కేసు విచారణలో 12 గురిపై నేరము మోపబడి మిగిలినవారు విడుదలచేయబడిరి. కేసు తిరుచునాపల్లి జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు విచారణ చేయుటచే 12 గురిపై కేసు కరూరు జాయంటు మేజిస్ట్రేటుగారుచే విచారణ చేయబడెను. 36 గురు సాక్షులు పోలీసువారి తరపునను, 23 గురు సాక్షులు సిపాయిల పక్షమునను విచారణ చేయబడిరి.

పోలీసువారి తరపున సభా ఇన్స్పెక్టరు ఏ. కె. సుబ్బయ్యగారు యిట్లు సాక్ష్యము చెప్పిరి.

“నేను 24-వ తేదీ రాత్రి 10-10 నిమిషములకు నాటకశాలకు బోయితిని. నాటక ముప్పడై ప్రారంభమైనది. మరొకొన్ని నిమిషములకు శాలపై రాళ్లుపడ నారంభించెను. మరొకొన్ని నిమిషములకు శాల ఆవరణ గోడపై నుండి లోనికి సోదాబుడ్లు పడ నారంభించెను. గోడవాటి మొయినుకోడ్లుకై దిగి పోలీసుస్టేషను నుండి కనిపేటలను తీసుకురాదలచితిని; గాని నన్ను కొందఱు సిపాయిలు కొట్టుటచే సాహసంపక పాలిని. రోడ్డుపైనుండిన గానులైటులన్నియు పగులగొట్టి వేయబడెను. ఒకరి మొగ మొకటి అగు పడనంత చీకటిగ శాల వెలుపల భాగమున నుండెను. సిపాయిలు అల్లరి గావించు చున్నారని తెలిసివచ్చడే లోనివారందఱును ద్వారములయొద్ద కాచియుండినచో సిపాయిలు లోన బ్రవేశించుటకు అవకాశము లేకయుండును. వారు లోనికి వచ్చినప్పడైనను లోనివారెవరను సిపాయిల దౌర్జన్యము నాపి వేయుటకు యత్నించరైరి. కొందఱు పారిపోయిరి. మరొకొందఱు స్టేజిబల్ల కూర్చు అడుగున దాగిరి. కొంత సేపటికి సిపాయిలు పారిపోయిరి. వారందఱును కాకీవర్తులకు, బూడ్సు జోళ్లకు ధరించి, హాకీ కట్టలను చేతులలో పట్టుకొనిరి.”

“గత ప్రదర్శనమున తోడివారికి జరిగిన అవుమానమునకు పగ దీర్చుకొనుటకు గాను సిపాయిల బిల్డి యల్లరి గావించిరిని నేను తలచుచున్నాను. గత ప్రదర్శనమునకు వారిలో కొందఱు 4 అణాల టిక్కెట్లతో పోయి కుర్చీలపై కూర్చుండినందున వారిని టిక్కెట్లు సోదా చేయవారు చాపలపై గూర్చుండ బెట్టుటచే వారికి కోపమువచ్చి రేపటి ప్రదర్శనము యెట్లు జరుగునో చూచెదమని కేకలు వేసినట్లు ఋజువు అగుటచే అల్లరిని బయలుదేరదీసిన వారి నాయకులగు సి. ఎస్. కృష్ణనాయుడు, అబ్దుల్ రహిమాన్, అరునబాల పండితేవాన్, అనంతన్ అనునీ యెరుగురికిని ఒక్కొక్కరికి 2 సంవత్సరముల కఠినశిక్ష విధించితిని. మిగిలిన 7 గురిని విడుదల గావించితిని అని మేజిస్ట్రేటుగారు తీర్పుచెప్పిరి.

23 వ తేదీని చీరాలపురజనులలో కొందఱు విద్యాధికులు పఠనమందిర భవనమున సమావేశమై ఆపురమున “ఆంధ్ర విద్యాభివృద్ధి సంఘము” అను పేరుతో నొకపుస్తక భాండాగారమును పఠనమందిరమును స్థాపించిరి. ఉదారభావులగు ఇద్దరు వైశ్య శ్రేష్ఠులు దీనికిగాను భవనమును ఉచితముగా నిర్మింతుమని వాగ్దానము చేసియున్నారు. ఈసంఘమునకు శ్రీ టి. హరినారాయణరావు పంతులుగారు. ఎల్. ఎం. ఎస్. డాక్టరుగారు అధ్యక్షులుగా నుండిరి. వీరి ప్రోద్బలముచేతనే నీపురమున నీసంఘము నెలకొలుపబడిన దని చెప్పవచ్చును. తగిన స్థలమును దీసికొని భవనమును నిర్మింపవలెనని గట్టిపట్టుదలతో నున్నారు. ఈపురమున శ్రీ పూటుకూరి వేంకటేశ్వరు శ్రేష్ఠిగారి కృషివలన నొకలోవర్ సెకండరీస్కూలు నూతన గా నేర్పరపబడినది. దీనివల్ల నీపురమున కొందఱు విద్యాధికుల నేర్పడిరి. 23 తేదీన జరిగిన సభకు శ్రీవాసుదేవ రావుగారు (రివిన్యూ ఇన్స్పెక్టరు) అధ్యక్షులుగా నుండిరి. పాలపత్తి రామమూర్తిగారు (గుంటూరు) మునిపల్లి సుబ్బయ్యగారి కోరికపై గ్రంథాలయములు, పఠనమందిరములయొక్క యుపయోగమును గూర్చి యుపన్యసించిరి. శ్రీ టి. హరినారాయణరావు పంతులుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. (ఒక విశేషం)

రామమోహనమాయగారి

85 వ సాంవత్సరీకోత్సవము.

దక్షిణభారతీయ బ్రహ్మసమాజమునారి పక్షమున రామమోహనమాయగారి 85 వ సాంవత్సరీకోత్సవము నిన్నటి దినమున 5-80 గంటలకు గోఖలే భవనమున మా జన్మింపు అబ్బురు రహిముగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుపబడెను. సభాభవనమంతయు నిండిపోయెను. కొందరు భారతాంగనలు కూడ సభకు విచ్చేసిరి. సభ కేటించిన వారలలో ముఖ్యులు బీసెంటమ్మగారు, అరండేలు, పి. కే. తేలాంగు, మొక్కపాటి సుబ్బారాయణుడు, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, సప్తయమస్సేనుగార్లు మున్నగువారు.

రామమోహనుని తన మృదుమధురకంఠముతో శ్రవణానందముగ ప్రార్థనము చేసినతరువాత సభ ప్రారంభమయ్యెను.

చటాపాధ్యాయకన్య బి. ఏ (ఆనర్సు) గారు కార్యాంతరమున రాజాలనందున, ఆమె సోదరి యగు రాయసతిగారు తమ సోదరివ్రాసిన ఈ క్రింది వ్యాసమును చదివెరి.

రామమోహనుని మానవ సౌభ్రాతృత్వము.

రామమోహనుడు తనకాలపు వారికంటె యెక్కుడున్నతాశయములను, యుదారభావములను కలిగియుండి, మిగుల ఘనతమగు దేశసేవ చేసియున్నాడు. ఆ ధునిక విజ్ఞాన సంస్కృతి. ఈ మహనీయుడు, జాతిమత భేద వివక్షత గణింపక యెల్లర నేక రీతిగ సోదర భావముతో నాడరింపు నుండెను. రామమోహనుని మానవ సౌభ్రాతృత్వము శ్రీ భూమిపాలన, ప్రాగ్భూమి దేశజాలను యెల్లర నేకముగాంచివనె. నోవతే భారతలలనల పక్షము వహించి, వారికి స్వాతంత్ర్యము చేకూరుటకై యెంతయు నీ మహామహుడు పాటుపడెనవాడు. విరోధియనుల యెడల నతడు వర్తించిన విధము సంప్రదనీయును. మొట్టమొదట బ్రిటిషు పాలనమునకు విముఖుడుగా నున్నను, తరువాత బ్రిటిషు పరిపాలనా లాభముల గ్రహించి వారి కనుకూలుడయ్యెను. రామమోహనునికి ఆత్మగౌరవమున, స్వాతంత్ర్య స్వభావమును మొండు. ఆ కాలమున వంగ దేశపు గవర్నరుగు విలియము బెంటింకు ప్రభువు రామమోహనుని బెంటింకు ప్రభువు రామమోహనుగారు పిలువనంప నాతడు రానిరాకరించెను. పిమ్మట గవర్నరుగారు తమ తప్పితమును తెలిసికొని విలియము బెంటింకుగారు మిమ్ముల చూడ గోరుచున్నారని పిలువనంపె నట. రామమోహనుడు బ్రహ్మసమాజమును స్థాపించి, శ్రీకళ్యాణము ప్రతిష్ఠాపించెను. ఈతడన్ని చతుములను సమానముగ నాదరించుచుండెను. తరువాత పి. చెంచయ్య బి. ఏ. ఎస్. ఎల్ గారిటు లుపన్యసించిరి.

రామమోహనుని దేశభక్తి

రామమోహనుడు స్వాతంత్ర్యభిలాష మొండు. ఇందు మూలముననే దేశమునకు రాజకీయసమస్యల నన్నిటిని గూర్చియు యాతడు యోచించి యున్నాడు. భారతదేశమున స్వేచ్ఛా ముద్రజాలయ ముండవలెననియు, దేశమభివృద్ధి గాంచవలెననిన ముద్రజాలయంబుకావలయు నుండరాదనియు యాతడు పోరాడెను. ప్రజాభిప్రాయమును గమనింపకుండగ ప్రభుత్వము వారెట్టి కార్యములను చేయరాదని యీ మహనీయుని ఆభిప్రాయము. బాధ్యతగల యున్నతములగు ప్రభుత్వోద్యోగముల భారతీయుల కొసంగబడవలెనని యీతని యుద్దేశము. ఈ మహనీయుని ప్రయత్నముల వలననే దేశములో గల అన్ని కక్షలపాదును ఏకమత్తము నందగలిగిరి.

తరువాత పి. కే. తేలాంగు గారు లుపన్యసించిరి.

రామమోహనుడు సంస్కర్త

ఆధునిక భారతదేశమునకు రామమోహనుడు పితా సమానుడని చెప్ప నగును. దేశమున నిష్కడు నిష్కంభణము గాంచుచున్న జాతీయోద్యమము లన్నిటికిని రామమోహనుడే కారకుడు. ప్రాచీన భారతదేశము ప్రపంచమునకు సేవ చేసినదనియు, అందుచే నిక భూనికాలమున గూడ మానవాభ్యుదయమునకు తోడ్పడవలయుననియు రామమోహనుని ఆశయము. రామమోహనుని చిత్రచేతనత్వవిధము. పాశ్చాత్య నాగరకశాస్త్రము లన్నియు మనప్రాచీనతే గని నెట్టియున్నారని అతడు ధృవపరచెను. కావున మనము మనపూర్వుల ఆచారాలులను వర్జింపక, వాగుననుకూలముగా వానిని మార్పు నొందించుట నుంచిది.

తరువాత అభ్యుదయ లేచి రామమోహనుడు మత సంస్కర్త, రాజనీతిసంగమును మాత్రమే కాక, విద్యావిషయమునకూడ చాలా కృషి సత్వని చేప్పిరి. రామమోహను

ప్రజాభిప్రాయములు

I

ప్రత్యేకాంధ్ర మహాజనసభ.

అయ్యా, రేపు అచివారమునాగు బెజవాడ పురమున ప్రత్యేకాంధ్ర మహాజనసభను జయప్రథముగా జరిగించుటకు ప్రయత్నములు చేయుచున్న ఆహ్వాన సంఘమువారు నందనీయులు. వారి ఆహ్వానము సంగీకరించి ఆంధ్రులెల్లరు మాతృభూభాగమై విజయవాటిక కా నాడు విచ్చేయుదురని నమ్ముచున్నాము. యన మా దినమున చర్చించవలసిన విషయము లనేకములు గలవు. అందు శ్రీయుత ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు తేబోవుచున్న తీర్మానము చాలా ముఖ్యమయినది. ప్రత్యేకము దొరతనమువారు, మాంటాగు మ త్రిగారు మన దేశములోనికి వచ్చుటగా రాజకీయ వాతావరణము కాంతి కరముగా నుండవలయునని నభిలషించుచున్నారు. వారి ఆభిలాషను కార్యరూపముగా దెచ్చుటకు అనిబిసెంటు జేవిగారు వారి యనుచరులు వాడియా, అరండేలు గార్లను నిర్బంధవాసమునుండి విడుదలచేసి ప్రజాకాంతికి కొంత ప్రోత్సాహ మొసంగిరి. ఇంతటితో ప్ర జా వాంఛలు పూర్తియైనవా? సస్య క్యాచులమయి లక్షలకొలది విదేశీయులకు స్థావర మొసంగుచున్న భారతకర్ష మున నిలువ నీడలేక దేశభక్తులు లాలాలజలిరాయి, ఆరవింద భూమిగార్లు విదేశములలో కరణు జొరవలసిన దుస్థితి మనకు సంభవించినది. ముసల్మాను సింహములు తమ కేశముల కష్టముఖముల వెల్లడిచేసినందులకయి దోష మాలోపింపబడి యెచ్చటనో నొకమూల నిర్బంధవాసము ననుభవించవలసి వచ్చినది. మహనీయు లనేకులు మన కొరకు ఎన్నియో యిడుమలబడుచుండ మనకేమి సంతోషముండగలదు. ఆ మహనీయులు మన మధ్య తేనియెడల మన కెన్ని వరముల ప్రసాదించినను ఏమి లాభము?

కాన మాంటాగు మంత్రిగారు మన దేశమునందు సంచారము చేయ మొదలిడు లోగా మన నాయకులు మన మధ్య నుండవలయును. మన కష్టనిష్ఠురముల వారే మంత్రిగారికి నివేదించవలయును. ఈ మధ్య అనిబిసెంటు జేవిగారికి లండను నుండి వచ్చిన తంత్రీవాద్రున బట్టిచూడ రాజకీయ కారణముల వలన నిర్బంధ వాసముల కరిగిన మహనీయు లందరిని దొరతనమువారు వెంటనే విడుదలచేయుటకు నిశ్చయించుకొనినారని తెలియుచున్నది. ఈ వార్తయే కార్యరూపము దాల్చిన భారతమాత కృతార్థరాలు. కాబట్టి రేపాంధ్ర మహాజనసభలో శ్రీయుత లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారి తీర్మానమును చర్చించి మన నాయకుల నిర్బంధవాసమునుండి విడుదల చేయుటకు ఆంధ్రులు ప్రయత్నించెదరు గాక! దేశీయుల స్వాతంత్ర్యమును కాపాడుదురు గాక!

ఎం. వి. ఎన్. శర్మ.

దన్ని మతముల యెడలను సమానబుద్ధితో వర్తించెను. ఈ మహనీయుని మనదేశజాలు మాత్రమే గాక అన్ని దేశముల వారును పూజింపుచుండిరి. ఆ కాలముననుండియు రామమోహను డట్టి యున్నతభావములను దూరదృష్టిని యెట్లు కలిగియుండెనో నేను తెలిసికొన జాలకున్నాను. ఆ కాలమున నితర దేశములలో గూడ నిట్టిమహనీయుడు కానరాదు. ఇంగ్లాండు దేశమున జరగడి విషయములను తనదేశములోనే సంభవమగునట్లు మిగుల నాత్రముతో రామమోహనుడు తిలకింపుచుండెడివాడు. ఈతడు ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రముల పఠించి, వానిని మాతృభూమి మూలకముగనే అభ్యసించవలెనని ఆభిప్రాయము గలిగియుండెను.

తరువాత బీసెంటమ్మగారు అభ్యుదయకు సభవారి పక్షమున నమస్కృతు లొనర్చుటకు లేచి రామమోహను వమను, మన అభ్యుదయకును అనేకవిషయములలో సామ్యము గలదని చెప్పిరి. వీరిరువురకును అసాధారణమగు వైర్యము కలదు. రామమోహనుని వలెనే; రహీముగారును భారతీయుల నెల్లరను సోదరభావముతో వీక్షింపు చున్నారు. వీరు భారతజాతి యైక్యత నభిలషింపు చున్నారు. ఇక నొక విషయము. ప్రజాస్వామ్యాభి ప్రాయముల యందు కూడ వీరిరువురకును సమానత! ఇస్లాము పుత్రులగు రహీము గారు దేశమున వైక్యత నొడగూర్చి దేశాభ్యుదయమునకు తోడ్పడుచున్నారు.

II ప్రత్యేకాంధ్ర మహాజనసభ.

అయ్యా, ఈనెల 80 తేదీని బెజవాడయందు జరుగ నైయున్న ప్రత్యేకాంధ్ర మహాజనసభకు ఆంధ్రుల నందరిని ఆంధ్రదేశము నకు అధిక సేవ చేయుచున్న ఆంధ్రప్రతికారత్నము ఆహ్వానము అంగీకరించని ఆంధ్రు డుండడు.

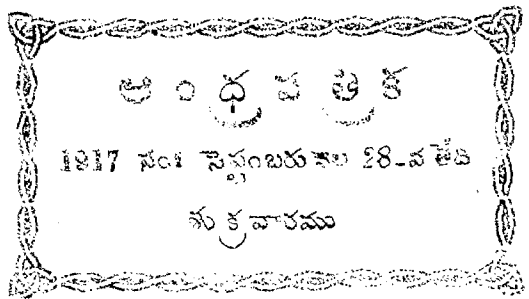
ఆంధ్రదేశమునందు గల హూణవిద్యార్థికులలో కొందలు హూణభాష గానివారు పశువులని పట్టుకొనిపోయిరి. సమయమందు కూడ భావించుచున్నారు. దేశములో ఏరాజకీయ వ్యవహారములలో నైనను తామే నాయకులుగా నుండగోరువారును వీరే. న్యాయవాదులుగాని స్వాధ్యాయులైన దేశభక్తులు ఎందరో గలరు. పశుతుల్యులని భావించునపుడు తాము ఏసంతతివారైనది మైదరచుట ఆంగ్లభాష నేర్పినందువలన గలిగిన అభ్యాసముచే గాక మరి ఏమైయుండును? అందుకు ఇదితరుణముగాదు. ప్రత్యేకాంధ్ర మహాజనసభయందు నుండవలయుకృసింహద్వారమువద్ద అడుగుపెట్టినది మొదలు తిరిగి ద్వారము దాటి వెలుపలికి వచ్చేవరకు లోపల ఆయా సమయములలో ఆంధ్రభాష నే అందరు నుపయోగపరచవలసిన దనియు ఆభాష తెలియనివారికి విషయము తెలుపవలసినచున్నదెడల ముందు ఆంధ్రమున తెలిసినపిమ్మటనే వారివారి స్వభావలలో తెలుపవలసిన దనియు శ్రీయుత అయ్యునికి వేంకటరమణయ్య పంతులుగారును తమరును స్థిరపర్చినవో హూణవిద్యార్థికులు ఆంగ్లమున మాట్లాడి అది నేరవని ఆంధ్రదేశభక్తులకును మాతృభాషకును లోపల అగౌరవపర్చుటకు అనకాకము ఉండదు. ఈ సందేహము విముక్తియినచో అనేకమంది ఆంధ్రప్రతులు సభ నలంకరించెదరు.

మయిలవరపు తిమ్మప్ప.

ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభ

వైసభ నెల్లూరిలో జరుగనందున, దానికి పునర్వీక్షవన మొసంగి, జరిపించుట కుద్యుక్తులైన బందరు విద్యార్థుల యుత్సాహము కడు శ్లాఘాపాత్రము. కాని వారాసభను దశా రాపండువులందు జరుపుట మాత్ర మంత సమంజసమని నాకు తోచలేదు. ఏలనన మన రాజధానియందు పాఠశాలలలో గవర్న మెంటువారివిగాని, మిషనరీలవిగాని పెక్కులు. అట్టి పాఠశాలలకు మైకలమును నెలవు లొసంగెదరుగాని దశరాపండువులకు నెలవుల నియ్యరు. కాన చాలమంది విద్యార్థులు మహాసభకు వచ్చుటకు వీలుండదు. అందువల్ల వై మహాసభ దేశంబరుమాసమున జరిపిన, అందరును వచ్చుటకు అవకాశముండునని నూచించుచున్నాడ. దేశంబరుమాసమున కాన్యై నుమహాసభ జరుగుటవలన మన నాయకులు వచ్చుటకు వీలులేదను కారణ మున్నయెడల, ఆసభ దేశంబరు ఆంధ్రమున జరుగుటచే మనసభ దేశంబరు మధ్యభాగమున జరిగినయెడల అన్నిటికిని బాగుండు నని నూచించుచు, దసరాలో ఈ సభను ఆపి దేశంబరులో జరుపుటకు ప్రయత్నించెదరని బందరు విద్యార్థుల ప్రార్థించుచున్నాడ. — నేలనూతల నుబ్బారాముడు బి. ఏ

అధినివేశములమంత్రి సాక్ష్యమిచ్చుట:— కొలంబోలో అధినివేశములమంత్రి ఆర్. ఇ. వ్రబ్బు, సి. ఎం. జి. గారి భార్యగారును మొకదానిని ఒకడు దొంగించి ఏలిన్ ఆప్టు అను నాతనియొద్ద దాచెను. వ్రబ్బుసతిగారు దొంగయాస్తిని దాచివేసినట్లు ఆప్టుగారిపై కొలంబో పోలీసుకోర్టులో కేసు చేసిరి. కేసువిచారణ కాలమందు వ్రబ్బుగారును వారి సతీయు సాక్ష్యము నిచ్చిరి. తామొక గొలుసును ఇంగ్లాండులో 4 గినిలకు కొనినట్లును ఆగొలుసు ప్రస్తుతపు తయారాగొలుసు అయినట్లును వ్రబ్బుగారు చెప్పిరి. గత ఏమెలు నెలలో తాము సవారాలో నుండినపుడు తమగొలుసు పోయినట్లును, తరువాత కొన్నిదినములకు తియడోరి న్ కం పె నీ లో మరి యొక గొలుసును కొనుట కు వెళ్లగ సాపు వారిచే తమ కగుపజుచుడిన గొలుసులలో పోయిన తమ గొలుసు యుండినట్లును, దానిని గూర్చి సాపువారిని తగాయదాచేయగ దానిని ఒకరు తమకిచ్చి విక్రయింపవలెనని చెప్పిరని సాపువారు తమతో చెప్పినట్లును, వ్రబ్బుసతిగారు సాక్ష్యము చెప్పిరి. సాపులో ఇట్లు వాటాదారు లుండినపుడు ఒకనిపై కేసు చేయుట న్యాయ విరుద్ధమని యూహించి మేజిస్ట్రేటు గారు కేసును కొట్టివేసిరి.

ఆంధ్రుల యుత్సాహము

ఇక రెండవములో ప్రత్యేకాంధ్రమహాజనసభ విజయవాడపురమున సమావేశమగును. సభాసమావేశ మవ్వవధిక దుష్కర్తవ్యము, కార్యోత్సాహముబూని, విజయవాడ పౌరులు భారము వలెయు వహించుట, వారి ఆంధ్రోద్యమాభిమానమును చాటుచున్నది. ప్రపంచములెల్ల స్వాతంత్ర్యనివాదముచే ప్రబోధింపబడుచుండ, హిందూదేశముగూడ యాచివాదము నాటకించినది. నూతనాశయములు ప్రజ్వలిల్లినవి. స్వాతంత్ర్యవాంఛనలుగడల నల్లుకొనెను. ఇట్టి సుభారంభ సమయమున, ఆంధ్రులు వెనుకంజనైచినటుల గాన్పించినను, దేశీయాశయములు ఫలించుటకు సిద్ధముగ నున్న సమయమున, తీరిగి సంచలనము జూపుచున్నారు. స్వాతంత్ర్యవాంఛలో పాల్గొనుచున్నారు. విజయవాడలో జరుగనున్న ప్రత్యేకాంధ్రమహాసభలో, ఆంధ్రులు దమ మనోనిశ్చయమును, కార్యపరత్వమును నెల్లడిజేసెదరు. ఇట్టి ప్రబోధము మరియొకమారు సందిగ్ధతరుణమున సాంధ్రులలో జనించుటజాడహిందూదేశ భావి భాగ్యోదయమునకు, ఆంధ్రుల సందేశము, నూతన జనసత్వముల నొసగుట భగవత్సంకల్పమై ఊడవచ్చును. ఆంధ్రోద్యమము జాతీయోద్యమముయొక్క నిజస్వరూపము. ఆంధ్రోద్యమము దేశభాషాత్రేజముపై నాధారపడియున్నది. దేశభాషల యవయోగము, పాశ్చాత్యనాగరికతా ప్రభావముచే, మరుగునడచొచ్చినది. అంగ్లవిద్యాభ్యాసముచే, అంగ్ల సంభవులను ప్రత్యేకజాతి యొకటి జనించినది. వీరికి దేశీయ సాంప్రదాయములు దూరము లయినవి. దేశభాష లుపయోగించుట, వీరికి న్యూనతగ గన్పట్టినది. మాతృభాషను వీడక మెలగుచున్న, ప్రజాసామాన్యమునకును వీరికిని, భాషప్రపంచము వేరయినది. దేశీయుల మనోభావములు వీరికి యగమ్యగోచరము లయినవి. వారి నాగరికత వీరికి యేవగించును గలిగించెను. ఇట్టి పాతికాల్యము అనుదినము అభివృద్ధి జెందుచుండెను. ఈ విషమస్థితి యొకను బెరుగుట కవకాశము లుండినచో, భారతజాతి యెట్టి స్థితికి గొంపోవబడి యుండెడిదో, యూహించ జాలము. కాని వైవశ్యమున జపాను దేశము మహాసంగ్రామమున రుహ్యనోడించి, యపూర్వముగ విజయములగాంచి, పాశ్చాత్యప్రపంచమును దిగ్భ్రమ గొలిపెను. పాశ్చాత్యులతో బాటు సాంగ్లసంభవులు గూడ తమ పరిస్థితుల నొకమారు పరీక్షించిరి. ప్రాచ్యప్రపంచమున గూడ యద్భుతశక్తు లిమిడియున్నవని, వీరి మానసమునకు గోచరమయ్యెను. వంగదేశ విభజనముతో మొదలిడిన జాతీయోద్యమము, జాతీయాభిమానమును ప్రజ్వలింప జేసెను. భారతమాత విశ్వరూపమును జూపెను. సుజలాం, సుఫలాం అను గంభీరమాతృ స్రవము దేశమునందొక్కమారు సంచలనము గావించెను. స్వదేశభిమానము బ్రజలనావరించెను. విద్యార్థికుల నుట్టుతలూగించిన, జాతీయ భావమును, ప్రజాసామాన్యమునందు గూడ ప్రసరింపజేయుటకు, ఆంధ్రోద్యమము

యించినది. “ఆంధ్ర స్వయం” యను మహామంత్రము నుపదేశించినది. ఆంధ్రనాగరికతను బునరుజ్జీవింపజేసినది. గ్రంథాలయోద్యమము, కరిషకుద్యమము, భాషోద్యమములకు నూతన ప్రబోధము గావించినది. ప్రజాపరిపాలనము దేశభాషల మూలమున జరుగవలయునని బోధించినది. విద్య దేశభాషల మూలమున గలుపబడవలెనని వక్కాణించుచున్నది. దేశమున భాషల ననుసరించి రాష్ట్రవిభాగము గావలయునని ఎల్లగైత్తిచాటుచున్నది. ఈ యుద్యమములో నేజాతిపై గాని నేతెగపైగాని నైషమ్యములేదు. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేదము లే యుద్యమమున బెరుగజాలవు. మత విభేదముల కీ యుద్యమమున దావులేదు. ఆంధ్రరాష్ట్రమున, హిందువులకును మహమ్మదీయులకును క్రైస్తవులకును, సమానస్వాతంత్ర్యములు, సమానభాగ్యములు గలవు. జాతి, మత, నైషమ్యముల దొలగించి, ప్రజల నేకపాశమున బంధింప గలిగినది నేకభాషయే. భాషాస్వరూప దర్శిమయిన బిమ్మట, అన్ని మతములవారును యన్ని జాతులవారును భాషామతస్థుని గలసి యారాధింప గలరు. మహాభారతము బ్రాహ్మణ శేఖరుడగుతిక్కనమహాకవిచే రచింపబడిన మాత్రమున, అందలి భాషామాధుర్యమును ఏ బ్రాహ్మణేతరుడు గ్రోలకుండ విడువగలుగును? వసుచరిత్ర బ్రాహ్మణేతర కవిశల్లజుడగు రామరాజ భూషణునిచే రచింపబడిన మాత్రమున, ఏ బ్రాహ్మణు డాగ్రంథము జమవునపు డానందము ననుభవించక యుండగలడు? ఇటులనే మొల్ల రామాయణము, పోతన భాగవతము, కృష్ణదేవరాయల యాముక్తమాల్యద, మంగళగిరి ఆనందకవి వేదాంతరసాయనము మొదలగు యగ్రగంధముల జదివి పాటిమాధుర్యము గ్రోలుటకు, జాతిమత భేదము లడ్డుపడగలవా? సరస్వతీ పూజయందు యందరికిని సమానమగు హక్కుగలదు. సమానమగు ప్రేమజూపుట కవకాశముగలదు. అట్టి పూజయందే, జాతీయైక్యత పెంపొందవలెను. నైషమ్యములు సళింపవలెను. దేశభిమానము, జాత్యభిమానము ప్రజ్వలిల్లవలెను. ఇట్టి మహాద్వేషములతో సాంధ్రోద్యమము జనించినది. దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము లభించు శుభసమయమున, ఆంధ్రోద్యమమే యంతఃకలహముల భోనాడగలదు. ఆంధ్రోద్యమ సూత్రములు జాతీయోద్యమమున యంతర్లీనమయినచో, పాష్టవమగు జాతీయ స్వపరిపాలనము దేశమున ప్రతిష్ఠింపబడుటకు వీలగును. రానున్న ప్రత్యేకాంధ్రమహాసభ యిహ్యహాకార్యమును నెరవేర్చ సమకట్ట వలెను. కార్యభారము మహత్తరమయినది. వ్యవధి యత్యల్పము. కాని కష్టపరంపరలు విశేషముగ నెదుర్కొను నపుడే, వాటిని జయించుటకు ఆంధ్రజాతీయం దిమిడియున్న యంతః శక్తులన్నియు బయల్పడెను. ఆంధ్రోద్యమప్రభావ మపుడే ప్రస్ఫుటము గాగలదు.

భారతదేశమందలి ప్రముఖుల నేకులు ఆంధ్రోద్యమ సూత్రముల నామోదించు చున్నారు. భారతభిష్టు లనదగిన, సర్. యస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు, భాషాప్రయక్తరాష్ట్ర విభాగసూత్రము నంగీకరించియున్నారు. నిన్నటిదినము, రామమోహన వర్ధంతి కగ్రాసనాధిపత్యము వహించిన న్యాయమూర్తి అబ్దులు రహీముగారు శాస్త్రములు, కళలు దేశభాషల మూలముననే నభ్యసించుట యుక్తమనియు, విదేశభాషలలో ప్రావీణ్యముగడించుటకై బడిశ్రమ నిరుపయోగమనియు, దేశభాషాత్రేజమే, దేశమునకు లాభకరమనియు, అసందిగ్ధవచనములతో నుడివరి. ఇట్టి ఫలితమును సమ

కూర్చుటకే, ఆంధ్రోద్యమము యత్నించుచున్నది. ప్రత్యేకాంధ్రమహాజనసభకు అధిక సంఖ్యాకులగు సాంధ్రులు వెడలవలయును. ప్రస్తుతస్థితిని బరికింప వలయును. గమ్యసానము జేరుటకు వలయుమార్గముల నరయవలయును. స్వపరిపాలనము జేరుటకు ఆంధ్రులు నిరూపించు సాధనములగూర్చి మాంటాగూగారికి నివేదికమంపవలయును. నారికి విస్పష్టముగను, సహేతుకముగను జాతీయాశయముల నివేదింపవలయును. గాంధీగారి మార్గమును సరించి, సంస్కరణప్రక్రమపై ఆంధ్రమహాజనులందఱి సంతకముల దీసికొనవలయును. ఇందుకు ధనమనసరము. కార్యకూరులనసరము. ఇప్పుడు జూపు కార్యదీక్షపైననే, ఆంధ్రుల భావిపరిణామ మాధారపడియుండును.

కామెలరోగికి, స్రక్రమియంతయు పచ్చరంగున గాన్పించునటుల కొందరు విమర్శకులకు, ఏ ప్రయత్నమందయినను విపరీతభావములే పొడగట్టుచుండును. జప్తిసుప్రతికకు విజయవాడలో జరుగబోవు ఆంధ్రమహాజనసభలో బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేదము బాడగట్టినది. నిన్నటి జప్తిసుప్రతికలో నిటుల వ్రాయబడినది. “ఇంగ్లీషు భాషలో బ్రచురించిన ప్రకటనములో ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముగూర్చి పదలివేయబడినది. తెలుగు ప్రకటనములో నావిషయము జేర్పబడినది. వేంకిట నరసింహరాజుగారు సభ కగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము విషయమై వారి యభిప్రాయము తెలియగోరుచున్నారము. కార్యనిర్వాహకులలో విశేషము మంది బ్రాహ్మణులు. బ్రాహ్మణేతరులు కొలదిగ జేర్చబడిరి.”

ప్రతినిషయమును బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర దృక్పథమునుండి జూచుచుండుట, ఆరోగ్యసూచకము గాదు. తెలుగు ప్రకటనమున, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యవిషయము ప్రకటింపబడిన చాలదుగాబోలు! కార్యనిర్వాహకులుగ శ్రద్ధతీసికొని బనిజేయు వారినేరి యాహ్వాన సంఘమువారు నియమించెదరు గాని మెడలోని జందెమునుదీసి చూచియు, ఋషిప్రవర గనుగొనియు, నట్టి నియామకమునకు బూనుకొనెద రని, యూహించుటకన్న యవజ్ఞత వేఱుండదు. స్వరాజ్యముగోరు వారు వర్ణాశ్రమముల నిర్లక్ష్యము జేయుచున్నారని, వర్ణాశ్రమ పక్షపాతులు వారిపైదాడి వెడలుచుండుటయే, వారి మానసములలో నీ విభేదములు పొడనూపుట లేదనుటకు ప్రబల నిదర్శనము. అగ్రాసనాధిపత్యము వహించు నంగీకరించిన నరసింహరాజుగారు బ్రాహ్మణేతరులగుట యోచించి యయినను, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర విభేదములు గలవనుట మిథ్యావచనములని యిగితిజ్ఞానముగల వారెల్లరు గ్రహింపగలరు. ఇండియను పేట్రీయటు పత్రికలో వ్రాసినటుల “బ్రాహ్మణేతరులు గొందరు పరిపాలనా బాధ్యతను భారతీయులగు సర్. టి. మాధవరావు, సర్. సాలరుజంగు గార్లు వహించుటకన్న ఏస్పిత్తు, సామూయిలుగార్లు వహించుటకన్నతజూపుచున్నటుల గాన్పించుచున్నది. ఇట్టి భావములను విచుటకు అసహ్యకరముగ నున్నది..... మనకు కావలసిన దేది? మనము అభివృద్ధి జెందుటయో, లేక యితరులు అభివృద్ధి జెందకుండుటయో? సంస్కరణములు జరుగబోవు కాలమున, మనము నివసింపుచున్నారము; కొందరు సంస్కరణములకువిముఖుల జూపుచున్నారు. అంతమాత్రముచే నవి యాగిపోవు. తమను తాము నిందించుకొనుటకు, మనుజులు గొందరు సంతస మెందుకు జూపవలయును ?”

అంధ్రు లిట్టి దూషణములకు జంకక, తమ ధర్మమును నిర్వహించెద రని గోరుచున్నారము. ప్రత్యేకాంధ్రమహాసభ జయప్రదముగ జరిగి సత్ఫలముల నొడగూర్చుగాక! రాజప్రతినిధిగారు సామాజ్యశాసన సభాంత్యోపన్యాసమున “ప్రతి సంఘమునకును, మాంటాగూగారి యెదుటను నా ప్రముఖుల సంస్కరణముల గూర్చి తమ యభిప్రాయముల చెబుటకు అవకాశము లొసగబడు” నని నుడిచిరి. ఆంధ్రసాంఘికల యభిప్రాయములు గూడ వారి యెదుట, స్ఫుటముగ, నివేదింపబడు గాక!

(0)
అస్పృశ్యుగారి యుపన్యాసము.

లిక్కుపత్తనమున యుపన్యాసింపుడు, అస్పృశ్యుగారు, సంగ్రామ వైఖరిగూర్చి తమ నిశ్చితాభిప్రాయమును వెలిబుచ్చి, ఆంధ్రయుల కుత్సాహము గలిగించిరి. జర్మనుల సరిగ్గా రాజుభారములను తీరస్కరింపవలయునని, సందియము లేకుండ నుడిచిరి. ఏ సంద్భియునునను, న్యాయమును బోనాడీ, సత్సాంప్రదాయములను, ఆశయములను గమనింపదో, అట్టిసంధికి లోబడుట, నైతికముగ దోషాహవానము. ఇట్టి సంధికి లోబడుట చేతనే, ప్రళయసంగ్రామములు దరచు సంభవించుచున్నది. 1871 వ సంవత్సరమున జరిగిన సంధి, జర్మనులకు అల్పెస్ లోరయనురాష్ట్రము నొసగుటచే, నెట్టి యనధములు పాటిల్లినో, యిప్పుడనుభవేద్య మగుచున్నవి. ఆల్పెస్ లోరయనురాష్ట్రమును ఫ్రెంచివారి కొనగెదమనియు, బెల్జియరాష్ట్రమునకు తిరిగి స్వాతంత్ర్య మొసగి, నష్టపరిహారము గావించెదమనియు, జర్మను లింతవరకును స్పష్టపఱచి యుండలేదు. ప్రవ్యయపై నిక నిరంకుశము నడచుటయే మిత్రమండలి వారి సంగ్రామోద్దేశము. ఇకముందు స్వల్ప రాష్ట్రముల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము కలుగకుండ కట్టుకట్టముల నేర్పాటు జేయుటయే, మిత్రమండలి వారి యాశయము. అట్టి కార్యములు నెఱవేరక ముందు, సంధి జేసికొనుట ప్రతిష్ఠాభంగము గాదా? న్యాయమునకు విరుద్ధముగ నుండదా? ప్రపంచచర్య మున్నందు న్యాయముపై నాధారపడి యుండవలయును. స్వాతంత్ర్యమే యీ న్యాయమునకు బునాదిగ బరిణమింప వలయును. తగవులను పంచాయితీ మూలమున బరిష్కరించికొనుచు, మోటుబలమును జూపుటకవకాశములేకుండ జేయవలయును. విజయము గనుచూపుమేరలో నున్నపుడు సంధికిలోబడుట దగదనియు, సంగ్రామ కార్యములయం దేమాత్రము వెనుకాడక పట్టుదలతో కొనసాగింప వలయుననియు, అస్పృశ్యుగారి యుపన్యాస సారాంశమయి యున్నది.

ప్రపంచమున స్వాతంత్ర్య వాతావరణము గలిగించుటకై అస్పృశ్య మహాశయుడు దేశీయుల హెచ్చరించుచుండ, హిందూదేశమున మాత్రమిట్టి వాతావరణము వ్యాపించకుండునా? మిత్రమండలి వారెపుడు న్యాయముకొరకై, స్వాతంత్ర్యముకొరకై, తమ ధనప్రాణముల సంగరరంగమున నర్పించుట మొదలిడిరో, అవినష్టమిందుకే, హిందూదేశమునకు స్వాతంత్ర్యప్రదాన మారంభమయినది. అందుచే అస్పృశ్య మహాశయుని యుపన్యాసము భారతీయుల కామోక్షమును గలిగించుననుటకు సందియములేదు.

పురాతన శాసనములు.

III

పురాతనపురాణాలయమువారికి కార్యనిర్వహణయందు పలువురు నెత్త మనుష్యులు తోడ్పడియున్నారని యిది కలకత్తా నూచించియున్నాము. శాసనములను తోడ్చి పురాతనచారిత్రకాదివిశేషములను గ్రహింపవలె ననెడి కుతూహలము, చరిత్రకారులకును పురాతనపురాత్రువిద్యార్థులకును మాత్రమే కాక, తదితరమహాజనులకును ప్రజాసామాన్యులకును కూడ కలుగుచున్న దనుట కిది యొకనిదర్శనము. ఈ కుతూహలము విశేషించి యాంధ్రదేశభక్తులనునే కాన వచ్చుచుండుట నునకు ప్రత్యేకసంతోష కారణము. క్రిందటి సంవత్సరము పరిశోధింపబడి ప్రకృతినవేదికయందు వివరింపబడిన శాసనములలో కాకతియసామంతరాజులకు సంబంధించినవి ప్రముఖములు. గుంటూరులోయో కా నెల్లూరుపునలలో దొరకైన గణపతిదేవుని కొమార్తె రుద్రమదేవి (త.కా.బి.ము. 1183-1210) యొక్క శాసనము మిక్కిలి యుపయోగకరము. దీనినిగూర్చి 1915 వ సంవత్సరమున జయంతి-రాసయ్య పంతులు గారు పురాతనపురాణాలయోజనద్రవ్యుల తెలియజెప్పి యున్నారు. పంతులు గారు వ్రాసి పంపిన ప్రకారము శాసనమును గూర్చి న కొన్ని విశేషములు ఆ సంవత్సరమే ఆయు పద్రవ్య గారి నివేదికయందు ప్రకటించబడియున్నవి. ఈ శాసనము ఇప్పుడు పిచ్చిగుల్లనబడు విశ్వేశ్వరాలయమునెట్టి స్థూపమువలె నున్నదని చెప్పబడియున్నది. ఈ విశ్వేశ్వరాలయమునం దొకవరమును ధర్మభోజనశాలయు కూడ ప్రతిష్ఠింపబడియుండెనట. ప్రతాపరుద్రుడు ఈ రుద్రమదేవి దాహిత్రులగు ప్రతాపరుద్రయ్యను నర్జింపబడియున్నాడని కాని, ఈ శాసనమున నలి వంశానుక్రమణికయందు రుద్రమదేవి పుత్రుడుగా నిరూపింపబడినాడు. దశాశ్వదేవుడని గోల్కటి మతమునకు సంబంధించిన శైవాచార్యపరంపరలోని విశ్వేశ్వరేశంధుడు గణపతిదేవుని దీక్షాగురువు. ఈ యాచార్యపరంపర గూర్చియు రాచగిరిలలో వారికి గల పలుకుబడిని గూర్చియు ఈ శాసనమునందు వివరింపబడిన విషయములు మిగుల ప్రయోజనకరములు. విశ్వేశ్వరేశంధుని రాజసింహుడు గణపతిదేవుని దొకడే కాదు; హళమాళవ కలయిర రాజులు కూడ ఇతని శిష్యులములలోని వారే. కాని, గణపతిదేవుని గురుత్వ యనశ్చసామాన్యము. అతడు సాక్షాత్తు విశ్వేశ్వరేశంధువునుడ ననియు చెప్పి కొనెడివాడు. ఈ గురుని ప్రోత్సాహములన గొడవేపు శైవ మతాచార్యులకు కవిత్వమును అశుభాక్షులకు రాజసన్యాసమును పొందుచుండెదవారట. విశ్వేశ్వరేశంధుడు గణపతిదేవుని రాజసాధుడనెడి విద్యాచందమున నధిష్ఠించి యుండెడివాడట. గణపతిదేవుడు తన దీపికలయందే కృష్ణదేవీ దక్షిణతీరమందలి వెలునాడు విషయమునకు సంబంధించిన కండ్రవాటి మండలములోని కుండ్ర గ్రామమును (ఇప్పుడు దీని పేరు మండవము) నది యందలి లంకభూమిలకు విశ్వేశ్వరేశంధునకు వాదానము గావించెను. రుద్రమదేవి తన తండ్రి కోరిక ప్రకారము పూర్వోక్త గ్రామము ను లంక భూమిల ను గురువు నకు నమస్కరించుచు, ఆ సమయమున తానుకూడ ఆ మతాచార్యులకు వెలంగళాండి (వెలంగళాండి) గ్రామమును నమస్కరించి ప్రకృతశాసనమును వ్రాయించెను. ఈ శాసనము 1183-వ శతాబ్దమునకును దుర్బలి నామ సంవత్సర వైశాఖ మాస ప్రతిపత్తునకును నరియగు క్రీస్తుశకము 1261-వ సం. మార్చి 25-వ తేదీని లిఖింపబడినది. విశ్వేశ్వరేశంధుడు ఈ వాదమున ప్రతిగ్రహించి కావించిన ధర్మప్రతిష్ఠాపనలు ప్రత్యేకప్రశంసాపాత్రములు. విశ్వేశ్వరేశంధుడు కుండ్ర గ్రామమునకు విశ్వేశ్వరగోళేశ్వరి పేరుపెట్టి ఆంధ్ర విశ్వేశ్వరాలయమున ప్రేమతమును అన్ని సత్రమును గట్టి చుండెదము వెలంగళాండి గ్రామమును రెండేటిలోను, కుటుంబమునకు ది పుట్టి చొప్పున, 60 వ్రావిడద్రాక్షాణకులంబులకు భూదానము గావించి వారి కందు స్థిరావాసములు కల్పించెను. ఆంధ్రప్రావ్యూహసంహారం బగు స్థలమందు వ్రావిడ ద్రాక్షాణకుల కీ భూదానము గావించబడినట్లు, ఆంధ్రదేశములో కాలానుభవ ప్రేమతము తూర్పునాభుకర్కరా జగు రెండవ యమ్మనికాలమునందుకే అంగావదన శతాబ్ది మధ్యమునందుకే ప్రచారమందున్నది. విశ్వేశ్వరేశంధుని కాలమున కూడ పాశుపత్యైవ మతి ము ప్రజాసామాన్యమున ప్రచారమునకు రాలేదని యూహింపవలసియున్నది. ఎనిమిదవ శతాబ్దిలోను దక్షిణదేశమున పాశుపత్యైవము విశేషముగా వ్యాపించుటయే వ్రావిడ ద్రాక్షాణకుల కీ భూదానము గావించబడుటకు కారణము. వ్రావిడద్రాక్షాణకుల కీ భూదానము గావించబడిన భూమిగాక మిగిలిన భూమిని విశ్వేశ్వరేశంధుడు మూడుభాగములుగా విభజించి ఒక భాగమును కపాలయనంక్షేణము నిమిత్తమును రెండవ భాగమును విద్యార్థులయొక్కయు శుద్ధశైవ మతముయొక్కయు సంరక్షణము నిమిత్తము మూడవ భాగమును ప్రసవ వైద్యశాలయొక్కయు వైద్యశాలయొక్కయు వ్రాహ్మణాన్న సత్రముయొక్కయు సంరక్షణము నిమిత్తమును నిర్ణయించెను; భూముల వేసములను తోడ్చుటకు

మువ్వ రుపాధ్యాయులును తర్క సాహిత్యాగమములను బోధించుటకు ఏవు రుపాధ్యాయులును సమర్థుడగు నొక వైద్యుని ఒక కాయస్థుని (అంగా అక్కంటెంటును) ఒక్కొక్కరి రెండేసిపుట్ల భూవసతి యొసంగి నియోగించెను. ప్రసవవైద్యుల వైద్యశాలక భావాల—ఇవి ముప్రతిష్ఠాపితము లగు దేవాలయముల కుపాంగము లనుట కీ మల్లాపురము శాసనము మరియొక దృష్టాంతముగా నున్నది. ఈ విశ్వేశ్వరాలయమున సంగీతమును నాట్యమును గూడ ప్రోత్సహింపబడినదే మనుటకు పాటకులకును నటులకును నిర్ణయింపబడినట్లు శాసనమున వివరింపబడిన భూవసతులే ప్రమాణము. సంగీతవేత్తలు కాశ్మీరమునుండి రావించబడినట్లుకూడ నూచింపబడియున్నది. ఈ ధర్మప్రతిష్ఠాపనల సంవత్సరమున నియోగింపబడిన యితరపరిచారకులలో వీరభద్రు లను పేరంబరగు గ్రామరక్షకులు గ్రామరక్షకకార్యములు తమ తలవైచి గోటిపోవుకంతటి సాహసము చూపువారుగా నభివర్ణింపబడియున్నారు. వీరు చాతుర్వ్యములోనివారుగా కూడ పేర్కొనబడినవారు. ఈ ధర్మప్రతిష్ఠాపనసంవత్సరమున భూవసతులు పొందిన గ్రామపరిచారకులలో వీరముప్పిరచారకులని యొక తెగవారు గలరు. కంచరము కమ్మరము వడంగము మున్నగు వివిధములగు వృత్తులను నిర్వహించుట ఈ తెగ పరిచారకుల కర్తవ్యము. సాధారణముగా శైవమతావలంబుల నుండి గ్రహింపబడు పన్ను పేరు వీరముప్పి. ఈ శాసనమున దీ పద మింకొక యర్థమందు యోగింపబడినది. వ్రాహ్మణులు మొదలు చందావరకణకును అన్నాకుల లగునందఱును ఈ ధర్మప్రతిష్ఠాపనయందు భోజనవసతి యేర్పఱచిన విశ్వేశ్వరేశంధుని సర్వసమర్థుని ప్రశంసాపాత్రము. ఈ గుణవిశేషము, ఈ మతాచార్యులకే కాక, శైవమతమున కెల్ల ప్రధానతీక్షణమని గుర్తింపవలసియున్నది. ఈ ధర్మప్రతిష్ఠాపనకు పరిపాలించు నిమిత్తము శంభుడుగావించినట్లు శాసనమున వివరింపబడిన యేర్పాట్లు పరిశీలించదగినవి. ధర్మకర్తగా నుండెడి యుపాధ్యాయుని ప్రకర్తన మిత్రముగా నుండునెడల శైవులందఱును చేరి ఆ యుద్ధోగమునకు మరియొకరిని నియమించుట కధికారము గలరు. భూవసతులకు వ్రావిడద్రాక్షాణకుల కిచ్చినట్లే విశ్వేశ్వరేశంధుడు వీరభద్రులను చోళదేశమునుండి రప్పించినట్లును గణకులకు ధర్మపరిచారకులను తన స్వస్థలమగు పూర్వగ్రామమునండి రావించినట్లును కూడ శాసనమున నూచింపబడియున్నది. ఈ పూర్వగ్రామము గొడవేసందలి రాధారాష్ట్రములోని దనియు, రాధారాష్ట్రము ఇప్పుటి వంగదేశమునందుండి దనియు తెలియవచ్చుచున్నది. బద్వారి జిల్లా యందలి కాశీశ్వరములోని యుపల మతమును, శ్రీశైలమునకు ప్రాగుత్తరదిశయందున్న యేలేశ్వరములోని మతమును, మండ్రకూటును చంద్రవల్లిపట్టణము విశ్వేశ్వరనగర నామాంతర మొనరించిన యానందపడపురము కొమ్ముగ్రామము—ఈస్థలములందు నెలకొల్పబడిన విశ్వేశ్వరాలయములను విశ్వేశ్వరేశంధుడు స్థలాంతరములందు గావించిన యితర ప్రతిష్ఠాపనలుగా శాసనమున పేర్కొనబడియున్నవి. గణపతిదేవుని దీక్షాగురువుగా ప్రవేశించి విద్యామండపాధికారియై విశ్వసింహుడు శైవ విశ్వేశ్వరేశంధుడు, రుద్రమదేవి పరిపాలన కాలములో ఆ పదవియు దుండుటయే కాక, ప్రతాపరుద్రుని వీక్షాగురువు కూడ ఆ యుయుండునని యూహింపబడుచున్నది. శాసనాంతరములందు భారద్వాజగోత్రుడును కొట్టినపు కొమ్మన వ్రెగడ కుమారుడును అగు మల్లయ వ్రెగడ విశ్వేశ్వరేశంధుని ధర్మముల కెల్ల సంబంధించిన ధాన్యాధికారిగా పేర్కొనబడి యున్నాడు. 1225-వ శతాబ్దమునకు సంబంధించిన ప్రతాపరుద్రుని శాసనమునల, నాగయగన్నయ కాకుండ, ప్రతాపరుద్రుని యుద్ధోగలలో సామయగన్నయ యను పేరిటా దింకొక డున్నట్లు తెలుక పడుచున్నది. ప్రతాపరుద్రుడు ప్రతాపరుద్రయ్యుడు కృతించె, అతని యుద్ధోగము సాహసిమానుడు భాస్కరరామయణమును నాయన గన్నయ మార్గంజేయపురాణమును కృతించి భాషాసోషణము గావించినట్లు ప్రస్తావింపబడి యున్నది.

పరిష్కారాలో అరుల్ నగరము కాలిపోవుట:—పాపనీకమున అరుల్ నగరము కాలిపోయినది. వేలకొలది జనులకు గృహములు లేక నెట్లకట్టించి నివసించుచున్నారు. గృహములు లేక భోజనముచున్న వారికి సహాయ మొనర్చుటకు పాపనీకపురాజు (డా) గారు చందాల జాలిరాసు తయారు గావించుచున్నారు. ఉదారభావులగు వాస్తవ్యులు ఎవరైనను తమకు జనులకు మగు నంత ధనమును సహాయము చేసినచో వందల రూపాయల వైశాఖమును, వేపేటిలో సాంటర్సులోన్లు నెం రి రు న గృహమును నివసించుచున్న పాపనీక రాయరాజుకి చందాల నియోగింపవారు తమ చందావైశమును పంపవచ్చును.

యద్ధాంతము వరకును వివాదములములగు ప్రశ్నలను చర్చింపరాదను సమయమును బ్రిటిషు సామ్రాజ్య పౌరులందరను చేసికొని యుండుటచే ఇప్పుడిట్టి ప్రశ్నల నడుగుటకు మేముగీ కరింపము. ఇప్పుడు మా సంఘమువారు పలువురు రజరంగమున నుండుటచేనచట కొద్దియందియే యున్నారు గాన నిట్టి ప్రశ్నల నడుగుగూడదు. విజ్ఞులగు ధీమంతులందరును అన్యకార్య ప్రసక్తులై యున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వ సంస్కరణమున చాలగొప్ప ప్రశ్నల మిడియున్నవి గాన విశేషముగు ననుభవము లేనివారిచే నిది పరిష్కరింపబడగూడదని మేమా డేపించెదము. ఇట్టి ప్రశ్నల నడుగుటకు దొరతనమువారు బలహీనతయూపి యంగీకరించుటయు పదింబదిగను నక్రమాందోశకులకు వశులగుటయు జరుగుచుండుటచే హిందూ జేత మందలి ప్రజలకాంతికి భంగము కలుగుచున్నది. ప్రజల ధన ప్రాణములకు భంగము కలుగుచున్నది. అట్లు కలుగకుండ చేయువని దొరతనమువారిని కోరుటకు మాకు హక్కుకలదు. కాంతి కలిగింపబడును. న్యాయమగు ప్రభుత్వముజరుగునను నమృతము కలిగింపబడుటచే మేము చాల ధనమును నిక్షేపించితిమి గాన దొరతనమువారు వానికి భంగము కలిగించినపుడు ఇండియా దొరతనమువారికే గాక పార్లమెంటువారను హైకోర్టువారికి గూడ మా ఆక్షేపణలను తెలుపకుండ మేము మిన్నకుండ బాలము. ఇట్టి లెక్కలు మనము కోరలేదు. కోరకుండ వచ్చినవి. మన మిప్పుడు పూనకుండ వీలులేదు. హిందూ జేతమున మన ధన మపారముగ నున్నది. దానిని దొరతనమువారు లెస్సగా పరిగణింపవలెనని నేను సెక్కి చెప్పెదను. ఇది గర్వోక్తి గాదు. హిందూ జేతమునందలి ధైర్యశ్రమనకు మూలకారణమగు వాణిజ్యము చాలవరకు బ్రిటిషువారిదియు బ్రిటిషువారి ధనసహాయమును బడసినదిగా నున్నది. మనము విషయము లోకవిదితము. ఇటీవల కొన్ని తరములనుండి హిందూ జేతమునకు కలిగిన ధైర్యశ్రమంతయు బ్రిటిషువారి ఏర్పాటులనను వారి ధనసహాయము వలనను ఉత్సాహమువలనను కలిగినది. ధనహీనులగు వాచాలకులకును హామీయూలకులకును మన శ్వాంతిని కలిగించుటకు మా సాత్తులకు భంగము కలుగ చేయ నున్నపుడు ఇండియాలోని బ్రిటిషువారి సాత్తులకు పూచీదారులమగు మేమునోరు మూసుకొని యుండబాలము. మా సంఘములో చాలమంది ఇప్పుడు ఫ్రాన్సు స్టాండర్డు మెసపాటేమియా రంగము లందు పోరుచుండుటచే మా సంఖ్య స్వల్పముగ నున్నది. కాన మిగిలిన వారు ముందు రానున్న దానికి సంసిద్ధులగుట యత్యవసరము. యూరోపియను సంఘమువారత్యధగా నుండలేరు. మాభావములను హిందూ జేతమునను పార్లమెంటు సభలోను ఆంగ్ల జేతపు ప్రజలకును నరిగి విన్నవించుటకు ఏర్పాటులు జరుపబడు చున్నవి. 2-3 రోజులలో 400 మంది క్రొత్తసభ్యులు చేరిరి. సంఘమున జనసంఖ్య హెచ్చుగ నుండుటయే గాక మనమాట చెల్లుటకు తగిన పుష్కలబడి దొరతనము వారివైన పనిచేయుటకు ఈ జేతము నందుగల పాశ్చాత్యులందరును మనకు తోడ్పడవలను. ఈ జేతమున మన సాత్తులే శ్రేష్ఠతములు. జేతకాంతి ప్రజల సదభిప్రాయము మనమేరకు వారికత కాంతి న్యాయపరిపాలనము కలుగవలెనని దొరతనమువారు మనవైననె ఆధారపడియున్నారు కాన మనమాట చెల్లవలెను. కాననే నీ మొదటి తీర్మానము నిటూ నుపపాదించుచున్నాను.

“యూరొపియను సంఘమువారి యాయుహాసభయందు ఆనధికారపాశ్చాత్యుల ప్రతినిధులు పలువురు కలరు. రాజ ప్రతినిధిగారు విన్నవించినట్లు మేము రాజచక్రవర్తిగారిపట్లను వారి దొరతనముపట్లను రాజభక్తిభరితులమై యున్నాముగాని ఇట్టివల భండియా దొరతనమునారు రాజకీయాంధోళులపట్లను ముఖ్యముగా బిసెంటు వాడియాగ్లా పట్లను చూపిన భావము నవను మాప్రాతికూల్యమును విన్నవించుచున్నాము ఈజేత మునందు అనధికార పాశ్చాత్య ఆంగ్లో యిండియనుల లాభములకును సామ్రాజ్యము భంగము కలుగ వుండ లేని ఏర్పాట్లను చేతుకయే ప్రస్తుతము ఇండియా పరిపాలనమున మార్పులను గావించుటకు మంత్రులుచేసిన సూచనలు మాకు సమర్థములుగావు.” ఈ తంతివాక్తము రాజప్రతినిధి ఇండియా మంత్రి ప్రభావమంత్రిగార్లుకు పంపుటకు తీర్మానింపబడినది. ఈతీర్మానమును ఎగ్జిటు గారు రమ్మడించిరి.

ఆసియెంటుమ్యుగారిని వదలుట దురాగతులకు లొంగి పోవుటయే. దీనివలన చాల నష్టకములు కలుగగలవు. మన మత్యధికముగ రాజభక్తిని ప్రకటించి యుండ మనల మొక సా మాన్య భారతీయ తెగగా పరిగణించి మన కొక ప్రతినిధిని మా రే మొసంగిన మన పరపతికి భంగము కలుగును. మన మధో గతి పాలగుచును. బహిష్కృతుల మగుచును. మన జాతి నిచ్చ జాతులలో నొక్కటి యగును. మన మిప్పుడు చురుకుదన ము వహింపబడో ప్రతిపాల భాసములు చేయవలెను. బంగా లాజేతమునందలి ఆంధోళ వైకతత్వములు రాజ్యాంగ సభలో బహుళ సంఖ్యావలై హానికరముగ పరిపాలించెదరు. ప్రజలను సభల నాక్రమించెదరే. మనకవుడే గోచరమయినది. అప్పుడు మనకు ఇండియాదొరతనమువారేరక్షకులు కావలసిన గతివచ్చునని ఎగ్జిటుగారు నుడిచిరి.

సర్. ఎ. డబ్ల్యూ బన్నింగు, జే. ఏ. బోన్సు, డబ్ల్యూ. ఏ. ఐరను వైకు, ఎచ్. డబ్ల్యూ. కార్తరుగార్లు ఆమరడించిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

హిందూజేత పరిపాలనమునూర్పు అధికార పాశ్చా త్యులభావములను తెలుపు మొక ప్రతినిధిని ప్రతినిధి ఇండియా మంత్రిగార్లుకు పంపుటకు గాను సిద్ధపరచుటకు స్థాయిసంఘమువారిని కోరదగును. దానినూర్పు చర్చించుటకు ఆమసాయిదాను కాభాసంఘము లద్వారా సభ్యులకు పంపి దానినినూర్చిన చర్చలను జరుపుటకు సభలను గావించవలెను. ఆమ తీర్మానమును డబ్ల్యూ. ఇ. క్రం గా నుపహించిరి. మనము వినుర్యాపూర్వకముగ మా ప్రతినిధిగా క్రియా పూర్వకముగ గూడ నూదించవలెనని ఈ తీర్మానము నుపహించితిమి. కాన మన యుత్సాహ ముడంగనూడదు. భారతీయ సోదరులతో కలిసి పనిచేయుటకు మేము సంసిద్ధులమని సర్ మాన్య ప్రజల నుడిచిరి. నారు మనలను కోరిన మనము సహకారుల మగుట కాత్మరణము లేదు. ఏ సంస్కరణమైనను పరస్పర విశ్వాస ము కలుగకుండ సురుగును కాజాలవని క్రంగాననుడిచిరి.

ఈ తీర్మానమును ఏ. జే. వ్రాగారనువదించిరి. స్వర్గీ య గోష్ఠిగారును 19 నురు సభ్యులును- ఇట్లెట్లను ప్రభువు గారును వివరించిన సంస్కరణములను నేను చదివితిని. ఈ మాదిరియందును గూడ మన విషయ మేమి యును హెచ్చరించవలెను. మాటమత్రమున కుదాహరింప బడినది. సామ్రాజ్యమునకు కలకత్తా నగరము జన్మభూమిగాన నభిప్రాయ ముగ్ధులకు కావలెను. ముందు విషయమును ప్రభుత్వనిధానమున మనకు తగిన సా లాసంగబడవలెను. ఇది ఒకజాతికి చేరిన ప్రశ్న గాదు. ఉదా రభావముతో నాలోచించిన దీని నందరు నామోదించున అని ప్రభుగారు నుడిచిరి. గౌ. డబ్ల్యూ. హెచ్. ఆర్చెరు ఉడు గారు గూడ ననువదించిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది. అంతటి తో సభ ముగిసినది.

సిరిలు మిలిటరీ గజెటు

ఈసభను నూర్చి సి. ఎం. గజెటు ప్రతిక ఇటుల వ్రా సినది. “ఆసియెంటుమ్యు అరండియ వాడియా గార్లుకు వద లుట సర్. మైకేలు గారిచే యుపాపణము చెప్పించుట మున్న గునని ఆంధోళనమున కొంత మొందింపుటకు మాంటానూ గారి మూలనపై నవలంబించ బడినది. అందువలన ఆంధోళ నము కాలించినది గాని ఇతర సంఘముల కారణ మా మతి కయించినది. అనధికార పాశ్చాత్యులందరును ప్రతిపాలులైరి. (తగిసి).

దేశీయ మహాజన సభ

సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి వరమ రహస్యము (ఒకానొక ప్రాచీన వాత్సావచారకుడు.)

ఉత్పిష్టమైతియు కాశ్యత మైతియు జాతీయ మహా జాతీయములు విషమదశయందున్న సమయమున తప్పత్రోవలను త్రొక్కు చునువ్యులను మనము గౌరవించుట చాల కష్టమైన విషయమే గాకుండగ కడుమాన్యమైన విషయము. అట్లా నర్మిందో మనము నేరస్థు లగుచుము. హిందూజేతమున రాజ కీయ వ్యవహారముల యందు భారతీయులకు సౌకర్యములను కలిగించుటకు సురేంద్ర నాథ బెనర్జీ గా రొనరించిన మహో పకారముల నెన్నటికిని మనము మరచజాలము. కాని వర్తమాన మున దేశీయ మహాజన సభాభ్యుత్థతను గూర్చి బెనర్జీగారు బుద్ధిపూర్వకముగ తప్పమాన్యమున ప్రవర్తించుచున్నారు. బిసెం టుమ్యుగారి నెన్నకొనుటకు వీరకెట్టి యభ్యంతరములేదు అభిల భారతదేశీయ మహాజనసభ సంఘమున ఈ మునుపేరును నూదించి ఆమెయే అధ్యక్షురాయిగ నెన్నకొనుటకును చేసెదనని యు సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు అభయహస్త మిచ్చియుండిరి. అనేకుహిమాచలము ఈ మునుపే దేశీయ మహాజనసభాభ్యుత్థ రాయినిగ నెన్నకొనుటకు నిశ్చయించు నిరసియు దేశమంత యు ఈవెనే కొందున్నదనియు ఈమన ఒప్పుకొనిరి. తత్కారణమున తాము ప్రజల తీర్మానమును అంగీకరించుట తరువిధి యని గూడ తెలియజేసిరి. ఇట్టియెడల కలకత్తాలో ప్రప్రథమ మున ఆసియెంటుమ్యుగారి ఎన్నికను రాష్ట్రీయమహాజనసభ వారును, ఆహ్వానసంఘమువారును నిరాకరించునట్లు వీరేల ప్ర యత్నించినా? ఈ ప్రశ్నకు మీరు మర్యాదగ ప్రత్యుత్తర మొస గవలసి యున్నది.

నా పాక్షికులను నా వశముజేసికొని బిసెంటుమ్యుగారిని ఎన్నకొనునట్లు నేను చేయజాలనని ఈమన నుడువుటకు మీరు లేదు. ఏలన: ఇదివరలో మీరే నెన్నిమాన్లో తమ ఇష్టము వచ్చినట్లు ఆదించియున్నారు. ఒకవేళ మీరు తమ అనుచరుల మనమును త్రిప్పజాల రనుకొనినను ఆసియెంటుమ్యుగారిని ఎన్ను కొనవలెనని వీరేల మాటలాడ గూడదు? ఆహ్వానసంఘా భ్యుత్థునిగ రాయి వైకుంతనాథసేను బహదూరుగారి నెన్న కొనవలయు నని వైకుంతసేనుగారిపేరు నూదించబడినపుడు బెనర్జీగారు వైకుంతసేనుగారికి అనుకూలముగ మాట్లాడియుండ లేదా? కొంతమందిని తమ పక్షమునకు త్రిప్పుకో లేనా? రాష్ట్రీయసభలో వోట్లు దాదాపుగ చెరి సమానముగ తేలివ నని నుడువదగును. అట్టియెడల బెనర్జీ గారు ఏల బిసెంటుమ్యుగారి తరపున ప్రవేశంపింప గూడదు? వాస్తవముగ ఆ సమయమున బెనర్జీగారు కొంచెము మాట్లాడి యుండినవో నిశ్చయముగ బిసెంటుమ్యుగారే బహుళసంఖ్యా కులచే అధ్యక్షురాయిగ నెన్నకొనబడియుందును. ఇట్టి సంద గ్ధమున బెనర్జీగారు మానముద్ర వహించుటకు కారణం లేమి ననా? ఈ విషయమై బెనర్జీగారు ప్రజలను తగిన సమాధాన మియవలసి యున్నది.

రాయి వైకుంతనాథసేనుబహదూరుగారికి జరిగిన అనౌ రమునకు బెనర్జీగారు తీవ్రముగ విచారించుచున్నారు. కాని పాపము బెనర్జీగారు రాజప్రతినిధిగారి సభలో సభ్యు లుగ జేర ప్రయత్నించినపుడు వైకుంతనాథ సేనుగారు తమ వోటును బెనర్జీగారి కీయలేదు. ఇదంతయు జరిగి చిరకాలము కాలేదు. వైకుంతనాథ సేను గారు తమకు ప్రతికక్షదారుగ నున్న సమయమున తమ ప్రతిక యందు బెనర్జీగారు వైకుంతనాథ సేనుగారిని నిందించ ప్రారం భించిరి. ఇదే మోక్షుగ వైకుంతనాథసేనుగారు దేశీయ మహాజన సభాభ్యుత్థతను ఆపేక్షించినపుడు బెనర్జీగారు తమ ప్రతికయందు ప్రతిపాలులై వ్రాతలను ప్రచురించి సేనుగారి ఆశాభంగమును కలిగించిరి. రాయి వైకుంతనాథ సేనుగారి పెద్దవరుసును, వారి యానజ్జీకమును దేశీనేనకై ధారపోసి నదియు నిగ్ధకయాయెను. రాయి వైకుంతనాథుగారపును రన వోటును బెనర్జీగారి కీయక ఆమన పోటీదారుని కిచ్చుటచే బెనర్జీ గారు మీ నన్నిటిని ఆ సమయమున తమ కుమారుముగ మరచిపోయిరి. బాబుసురేంద్రనాథబెనర్జీగారి రాజకీయ సాం ప్రదాయమును వారి విధానము లిట్టియన!

రీ సంవత్సరముల క్రిందట రాయి వైకుంతనాథ సేను గారిని త్రొవీపువచ్చుటకు ఏ కారణములచే బెనర్జీగారు ప్రయ త్నించినా? ఆ కారణములచేతనే వీరిపుడు బిసెంటుమ్యుగారి ఎన్నికను భంగపుచ్చుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. రాజ ప్రతినిధిగారి సభలో సభ్యుడుగ జేరుటకు బెనర్జీగారు కడు శ్రమపడుచున్నారను విషయము జగద్విఖ్యాతమే గదా.

భూషేంద్రనాథ బాబుగారు ఇండియా మంత్రిగారి కార్యా లయమున సభ్యుడుగ నియమింపబడుటచే వీరిస్థానము ఖాళీ అయినది. ఈ పదవిని బడయుటకు బెనర్జీగారు వాంఛించు చున్నారు. వర్తమానమున బిసెంటు మ్యు గారి ఎన్నిక విషయమై వీరి రొనరించెడు కార్యముల కన్నిటికిని ముఖ్యకారణ మిదియే. ఇదియే పరమరహస్యము. ఈ క్రొత్త పద్ధతుల కన్నిటికిని రాజప్రతినిధిగారి సభలో ఖాళీ కలుగుట యే కారణము. పూర్వ మొకసారి తమ వోటులను బెనర్జీగారి కీయక బాబుగారి కిచ్చిన మహామభావులే ఇప్పుడు బెనర్జీగారి రాజకీయ అంతరాత్మను కాపాడునారు! వీరినే బెనర్జీగా రిపుడు విశ్వసించుచున్నారు. ఈ మా రయినను పాపము మీ సాయమును వైకొని సామ్రాజ్య శాసననిర్మాణసభయందు ప్రవేశించుటకు వీరిట్లు పాటుపడుచున్నారు.

బిసెంటుమ్యుగారు నిర్భూధావాసమున కంపబడినదా దిగా ‘హోమురూల్’నకు స్వరూపాలమునకు (సెల్ల్యువర్న్ మెంటు) బెనర్జీగారు తమప్రతికయందు భేదములను నిరూపించ మొదలిడిరి. ఒకానొకపుడు బెనర్జీగారు దొరతనమువారికి హోమురూలుకు వ్యతిరేకముగ గూడ తమప్రతికయందు తమ మనోభావమును తెలియజేసిరి. దీనికి ప్రజలందరును కోపోద్దీపి తులైరి. దీనిని భరించజాలక పాపము గయ్యుకో కొంతమంది వీరిని నిష్పంధించ, తామట్లు వ్రాసులేదని యు ఆనాడు తాము గ్రామమునలేనియు మరితరులు ఎవరో వ్రాసినయు తామం దులకు తర్రవాదులు గాబాలమనియు బెనర్జీగారు సమాధాన మిడిరి. కాని ఇట్లు వ్రాసినవానినిగాని దీని కు త్వరవాది యగు వానినిగాని బెనర్జీగారు తమకార్యాలయమునుండి తొలగింప లైరి. పాపము బెనర్జీగారు తమ సామ్రాజ్యశాసన సభ్యత్వ మునకు కేవలము వీరివై నాధారపడి యుండుటచే వీరిట్లు చేయలేక పోయిరి.

బాబు సురేంద్ర నాథ బెనర్జీగారు ఆంగ్లో ఇండియ నుల వోట్ల నిమిత్తము గూడ ఆశ్రయించుచున్నట్లు ప్రపంచ మున కంకటను తెలిసిన బహిరంగ రహస్యమే! కాగిటలు ప్రతిక తన వోటును బెనర్జీగారికి ఇచ్చెద నని తెలియజేసినది. ఇందు చేతనే బెనర్జీగారు ఇట్లు నిశ్చయముగ బిసెంటు గారికి ప్రతిపాలముగ ప్రవర్తించుటకు ముఖ్యకారణము. తాము బెసెం టుమ్యుగారి తరపుననే పని చేసెద నని యభయ మాన్యుచు టకు వీరికి ధైర్యము లేదాయె. ‘అట్లు గావించినవో ఆంగ్లో ఇండియనుల వోట్లు తమకు రాజాల వను భయ మొకటి వీరిని పట్టి వీడించుచున్నయది. దీనినేజేసియే బిసెంటుమ్యుగారి పేరును రహస్యముగ యావచ్చానత దేశీయమహాజనసంఘమున నూదించెదమని బెనర్జీగారు వాదన మొనరించిరి. రాష్ట్రీయ మహాజన సభయందు గాని ఆహ్వానసభయందు గాని బెనర్జీగా రిట్లు నుడిచి పాపాసించలైరి. ఏలన:— ఈ సభలయందు దేమి జరిగినను ఆమ్యుని ఎల్లరకును బహిరంత మగును. అద్వాంజేసి బెనర్జీగారు వైకుంతనాథసేనుబడిన విధానమును అవలంబించి యుండిరి. ఆంగ్లో ఇండియ నులకు తెలియుట కై బెనర్జీగారు ఆ క్రమాంధోళ నము గావించుచున్న అసియెంటుమ్యుగారు దేశీయమహాజన సభాభ్యుత్థతను వహించ గూడదని బెనర్జీగారు వాదించుచున్నారు. ఇతరరాష్ట్రీయ లన్నియు తమ వోట్లను బిసెంటుమ్యుగారికి సమర్పింప వంగ రాష్ట్రీయులు సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి ప్రోత్సాహముచే తమ వోటును బిసెంటుమ్యుగారి కీయకుండిరి. వీరందరును ప్రభు త్వము వారిపట్ల ఇచ్చగింపు మాటలతో ప్రవర్తించుచున్నారు.

ఒకమూల వంగరాష్ట్రీయులు చాలుంది వీరిని నిందిం చుట చేతను, భూషేంద్రనాథ భోసుగారు తిరిగి సామ్రాజ్య శాసన సభయందే యుండుట చేతను బెనర్జీగారు విఫలమనోరథులైరి. ఈమ్యునత కోర్వలేక తమ ప్రతివ్రును ఇప్పుడు నిలబెట్టుకొనుటకు బిసెంటుమ్యుగారి అధ్యక్షతను తాము గూడ అంగీకరించెదమని యిప్పుడు ప్రగల్భము లను పంపుచున్నారు. తాము మొదటినుండియు బిసెంటుమ్యు గారినే కోరితిమనియు కొంతమంది దుష్టబుద్ధులెవరో నాడట్లు చేసినయు తమనిందను బాపుకొనుటకు బెనర్జీగారు ఈసాకును బన్నుచున్నారు. బాబూ సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి రాజ కీయహాస్యము లింతటిని? ఇట్టి రాజకీయములయందు కవుల కును, సాధులకును అనకాశము కలుగదనిన ఆశ్చర్యమేమియు లేదు. బాబు సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు నిక్కముగ నుడిచి నట్లు ఇట్టి నీచపు రాజకీయములయందు సర్ రవీంద్రనాథ టాగూరువంటి మహాత్ముడు ప్రవేశించగూడదు. ఇయ్యది రవీంద్రునివంటి మహామభావులకు తగదని ముమ్మాటికిని బహి రంగముగ నుడువగలము. — (అత్యుత్ బహు పత్రిక)

వృత్తాంతములు.

(1)

ఒకప్పుడు ఒక స్త్రీని పొడవంట:—కొలంబోలో గత సోమవారము రాత్రి ఒక సిహిలాజాతి స్త్రీని ఒకయెద్ద పొడవంటచే ఆమెను జనరలు ఆసుపత్రిలో నుంచిరి.

అనినెంటుమ్మగారు:— మధ్యరాష్ట్రముల గౌరవనీయులైన అనినెంటుమ్మగారు మధ్యరాష్ట్రములలోనికి రాగూడదని ఇదివరకు జేయబడిన యుద్ధపు కృత్యచేయబడిన దని రూఢివాస్తవ బాంబాయికి తెలియజేసినది. (తంతి)

పోలీసు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు ఒక అకా జుల్మానా:— బాంబాయిలో గత మంగళవారమున మనోజి అను నతిసు ఒకరితో కోర్టుపై తగవులాడు చుండినట్లు ఒకకవిత్వము మనోజిపై కేసుచేసెను. పోలీసువారు కేసువిచారణకు క్రమముగ జరుపుటకు బదులుగ తన్ను రుద్దాడటాడి పర్యావరణము గావించినది సబ్ ఇన్స్పెక్టరుపై మనోజి కేసుచేసెను. ఈ కేసు మేజిస్ట్రేటు గారు విచారణ గావించి సబ్ ఇన్స్పెక్టరుకు ఒక అకా జుల్మానా విధించిరి.

ఇండియన్ డెయిలీ తెలిగ్రాఫ్ ప్రకటించుట:— మహాపద్మాని శాన్తానిగారు విశ్వాసరాజులు గారైనవారు ప్రకటించవలయును. తేక కొన్ని మరతులతో ఒకరు దల జేయవలయును. సంస్కరణ సూచనములను తయారగుటకు గాను మహాపద్మానిగారు విడుదలయగుట ప్రాముఖ్యమని మహాపద్మాని విశ్వాసము సర్ విల్లియము విన్సెంటుగారు ప్రత్యుత్తరము సంప్రదించుటకు లేదు గాన వీరలను బంధించుటకు దొరతనమువారి కెట్టి నిద్రకము లున్నవియు ప్రకటించ నగును.

జామినాపేటగారి బంధువులగు తెప్పి నెంటుకు మార దాజిరాజుగారు (జామినగారు) ప్రాన్స్ రంగ యవస్థాంశమున 24 వ తేదీని మృతిపొందినది వ్రాయుటకు చింతించుచున్నాను. జామినాపేటగారికి కలిగిన నష్టమునుగూర్చి విశేషముగ చింతించు వారికి మా సానుభూతిని తెలియజేయుచున్నాము. యధారంభమున 'నుండియు శ్రీవారు స్వాస్థ్యత్యాగమును మహాకార్యరహితముగావలయును నూచించి ఆహ్వానములైరిని తెచ్చు ఆస్థానియుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

పోస్టు తెలిగ్రాఫ్ ల దైక్యముజనరలు సర్ విల్లియము మేక్స్ వెల్లుగారి తోడ తెచ్చు ఆస్థాని ఇండియాపత్రికా నిలేఖకుడు ప్రకటించెను. బాంబాయి నగరముందలి పోస్టుజవానల సమైక్యము గూర్చి వారిటుల జెప్పిరి:—సమైక్యమును బలముగ పట్టి దృఢముగ సాగించుచున్నాడు. ప్రజలకు కట్టుకలక చాల యిబ్బంది కలుగుచున్నది. అధికారులు తక్షణమే కక్షకును దృఢ నిశ్చయములను సందిగ్ధతగల తొలగించి. తమ కోరికలను పోస్టుజవానలు సవరించుచున్నారని సవరణ జరిగినవిట్లు గూడ పీఠవాంఛలు సమాధిచేయున లేకయున్నది. అధికారులు వీరల కోరికలను మన్నింపజాలరు. ఇటీవలనే అధికారులు వీరి విషయము సౌకర్యముల సౌకర్యములకుటచే వీరి కోరికల నిపుడు ఆహ్వానించుటకైన ననకాశము లేదు. తన వారము లోపున వారు తమ యధావ్యయములకు రానియెడల వారి స్థానములనును క్రొత్తవారిని నియమించును.

గుర్గావులు:— సింహళములో ఇంజియా కాపురము దగు హెన్రీ థామసు థేర్ నేనా అనునతడు పునంతయు సమీపమున్న అడవిలో వానిని రాత్రిబతుకువచ్చి ప్రజలనుచుండు మొదలగు హెన్రీ కృత్యములు గావించుచుండెను. వాడుదాగిన యడవికి మట్టుపట్ల దిగి హెన్రీ థామసు కులకు మనుష్యసంచారము కట్టుపడిపోయెను. గుమాన ది వారముల నుండి వానిని పట్టుకొనుటకు పోలీసువారు యత్నించుచుండిరి. వాని వాడువానికి పట్టుపడితేను వాని గతకృత్యముల గూర్చి ఇంజియా నుండి పన మా నున కొక ఎద్దుల బండిలో వారి ఆహ్వానముచేసి వానికి బండి యద్దెని య్య జంక పోలిపోవుటకు యత్నించెనుగాని బండివాడు వానిని గట్టి పట్టుకొని పరులకుండెను. ఇంతలో నవ్వుటికొక పోలీసు కనిపించుచు భామసు థేర్ నేనా పోలీసుకొని పోలీసు నేమనుకు బలవంతముగ యాహ్వానింపిపోయెను. ఇంజియా అనువుల బుట్టుపట్ల యద్దులు గావించుచున్న వారు వీరియని పోలీసువారు పోల్చి వానిని ఖయ్యునందుంచిరి.

బాంబాయి భారతీయ కర్తకసంఘము:—గౌ॥ లలా భాయి బామల్లానుగారి అధ్యక్షతక్రింద వార్షికసభ జరిగినది. క్రొత్త అధ్యక్షులు సర్ విల్లియము థామస్ గారు కాశీరము నందుండుటచే సభకు రాజాలక పోయిరి. పరిశ్రామికాభివృద్ధిని గూర్చి నిర్ధారణమును విధానమును వారలనువా రవలంబించెదరని రాజప్రతినిధిగారు నుడువుటచే చాలసంతోషము కలిగినది. అనంతరంబుముల సమావేశమును సద్భావముల తో వారు కోరినవో పరిశ్రామికాభివృద్ధి బహు శీఘ్రముగ జరుగగలదు. రైల్వేలుకొరతనమువారి పరిపాలనముననే యుండువలెనని భావించుచు నిర్ధారణ గావించిరి. అగ్రిమెంటువా యిదా ముగిసినపు డీసలహా ఆమోదింపబడదగును. అధికస్వాతంత్ర్యము మనకు ముఖ్యముగ నుండవలెను. ఇందులకు గూర్చి వాచాగారు ఖండితముగ నుడివియున్నారు. అధికస్వాతంత్ర్యమును గూర్చునయు ఇండియామంత్రిగారితో విన్నవించవలెను. ఇండియా దొరతనమువారు మన కనుకూలముగ చేయులేదు. మనము ఇండియా మంత్రిగారితో విన్నవించుకొనుటకది యొక కారణము అని కామల్లానుగారు నుడివిరి. సర్ థామస్ గారు రన్వేలులగు గౌ॥ పి. వి. మెహతా గారు యపావ్యత్యులుగను నియోజింపబడి రని ప్రకటించ బడెను.

మట్టిపూర్తి స్త్రీల సభ:— తిరుకనంతపురమున ఈ నెల 21-వ తేదీని న్యాయమూర్తి రామయ్య తంపి సతిగారి అధ్యక్షతక్రింద స్త్రీల సభ జరిగినది. ప్రధానన్యాయమూర్తి రామయ్యగారు సతిగారు విడ్డబల బహుమతుల నొసంగిరి. కొందరు స్త్రీలు పాల్గొనిరి. పట్టణములందు చీనా లాంతరలందలి ప్రజలకుచే నలంకరింపబడినది. గంట సుంధము మనోహరము గ నలంకరింపబడెను. అచట మహారాజావారి పటమును రాజ చిహ్నములు నమస్కరించెను. దీపములకాంతి నని ఎంతయు దర్శనముయగ నుండెను. నేమనలు కల్లువా రాక ప్రహసనమును ప్రదర్శించిచ్చిన మొత్తమును మట్టిపూర్తినిధి కొంగం గిరి. 25 వ తేదీ సాయంత్రము ప్రజలు సన్మానపత్రమును దర్శించుచుండిరమున మహారాజావారికి సమర్పించిరి. దంత మంతోను బంగారుతోను చేయబడిన శిలకాయం దాపత్రమును ప్రేమారికి సమర్పించిరి. మహారాజా వారు ప్రజలకు కందనము లాడించి డిటికు దొరతనమువారిని ప్రశంసించి సార్వభౌమక కచిరకాలమున విజయము కలుగుగాక యని కోరిరి. వా ప్రజల సౌఖ్యమే నా యానందమునని సభ్యులకు స్పష్టపరచిరి. (తంతి)

రాజవోలు తాలూకా మోర్చిగ్రామపు జేవాంగు లీక్రింది మహాజను పితాపురము రాజాగారికి సమర్పించిరి:— 1910 వ సంవత్సరముండి మరద్యుల కల్లు మేము యిదివరలోపడు యిబ్బందులులొలిగిపోయినది. అన్నకష్టములకు లోటులేకుండ బడుగుమండ గా మా జేవాంగులకు పెంభూతమునలెను, పెద్దన్నుల లెనా, వినువని పితామహులెను మాకు సంవత్సరములనుండి ఈ యుద్ధము బయలుజేరినది. మా వృత్తియంతయు విదేశము నుండి వచ్చునాట జలాలవలన అయియున్నది. ఈ యుద్ధము వలనను 6-0-0 వ అమ్మెలకు కట్టరు 20-0-0 అయివున్నది. 31-0-0 వ అమ్మె జలాలకట్టరు 40-0-0 అయివున్నది. ఈ కారణంచేత వర్తకులకు నష్టములవచ్చి నేతలు నేయింతుట మానివేసివారు. నేతలు నేయించువారు లేరు, యితర వృత్తి యేదియు లేదు. ఏదెప్పుడుచేతనయినను బ్రతుకుటకు ఆధారములేదు. లెన తొడిలేక మల మల మాడి పోవుచున్నాము. కొందరు ప్రాణములకుమాదా విపది పోవుచున్నాము. పిల్లలుగలవారుపడే యిబ్బందులు చెప్పటకు సాధ్యమే లేదు. అంతకంటకు డీటడక గా మారుచున్నది. అహోహో యిదివరలో యెన్ని కడవులవచ్చినను యిన్ని కష్టములు కలలో వైకను పడియుండలేను. యెక్కడ చూచినను దీనాలాపములే విగవచ్చుచున్నది. ఎవ్వని చూచినను ఆకలిచే బాధకాండు వారే. ఏ యింటచూచినను బ్రతుకుట యెట్లో యని విచారించు వారే. లెన లిండిలేక సరిగా కట్టుకొనుటకైనను వస్త్రములేక విలపించు ఈ జేవాంగులు మికితే సమస్తాగ్ర శరససాస్రము లాచరించుచున్నాడు. దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల కన్నను కృష్ణాది పొంగి ప్రవాహించేత పాదముపోయిన కర్మసాయ దారులకంటెను గొప్ప ఆపత్తునుద్రములో పున్న ఈ జేవాంగులమెరు యాలింపుడు.

మట్టిపూర్తి సంవత్సరము జరిగిన కాల్పాంతిగూట పన్ని దములలో చిగర పన్నిదము నిర్మితిదమున తిరుకనంతపురములో జరిగెను. లాకాలేబి వా రోడిపోయిరి. వెంట జోసపున కాలేబివారు శరిచిరి.

పంజాబులోని కురుక్షేత్రమునందలి అచార్యకుల్ ప్రదేశమున నిర్మింపబడిన బ్రహ్మచర్యాశ్రమమునుండి పండిత శ్యామకృష్ణ ఒభేర్ గారు మా కిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

హిందూదేశమున పుణ్యక్షేత్రములలో ప్రఖ్యాతి వహించిన కురుక్షేత్రమునందు బ్రహ్మచారులకు సంస్కృతమును ప్రాచీన నిబంధనల ప్రకారము కఠపుటకు ఒక ఆశ్రమము పండిత్ గరుడధరకాశ్రి వారికలన స్థాపింపబడినది. ఆశ్రమము చక్కని భూమిలో పట్టణము జేయవల నున్నది. ఈ స్థలము బ్రహ్మచర్యాశ్రమమునకు వెక్కువధముల అనుకూలముగా నున్నది. పరిశుభ్రమైన గాలి, నీరు ఆశ్రమవాసులకు ఆనందము కలుగ జేయుచున్నవి. హిందూదేశమున యిట్టి యాశ్రమము పురాణములలో పుణ్యక్షేత్రమని పలువిధముల వాక్కిన బడిన కురుక్షేత్రమునందుండుట హిందూబ్రహ్మచారుల అభివృద్ధి నిమిత్తమే అయియున్నది. బ్రహ్మచారులు అనేకవిధముల శరీరాశోగ్యవిషయమై జాగ్రత్త తీసికొనబడుదురు. భోజన వసతి యెక్కువ నలక్షణముగా నుండును. ఏవిధమైన ఖర్చు లేకయే బ్రహ్మచారులు యిక్కడ పోషణచేయబడి నిద్ర గఱపబడుదురు. బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య జాతులు మాత్రమే యిక్కడ నివసించి అధ్యయించుటకు వీలందును. ఈ ఆశ్రమమునకు మీ చేతనైతంత సహాయము చేసి హిందూదేశ జొన్న త్యమునకు సహాయపడుడు. జమిందారులు, ధనవంతులు, ఉద్యోగస్థులు భూస్వాములు యీ ఆశ్రమమునకు తోడ్పడి దీనిని కౌశ్మత్యస్థితికి తేగలరని నా ప్రార్థన. ఇక్కడ విద్యార్థులకు సనాతనధర్మము బోధింపబడును. ఈ మతము ప్రస్తుత ఆర్యసమాజమునకు భేదించి శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్యుల వారి బోధనలను కలిగియుండును. వైకెన్సిన మతములవారు వారి వారి బిడ్డలను యిక్కడికి యెంతమాత్రము అధ్యంతరము లేక పంపవచ్చును. పంపినవో వారికి యిక్కడ యెక్కువ క్షేమముతో సుస్కృత సంబంధమైన విద్యలు గలుపబడును. విద్యార్థుల పోషణాదులకొఱకు విశేషధనము కావలయును. కనుక జేతాభిమానులు ఈ యుద్ధ్యమమునకు తోడ్పడుదురు గాక. ధనసహాయము చేయగోరువారు ఈదిగువ చిరునామాకు పంపవలెను. "పండిత శ్యామకృష్ణ ఒభేర్ గారు, బ్రహ్మచర్యాశ్రమము అచార్యకులీ, కురుక్షేత్రము ధానేశ్వరము తాలూకా కర్నలుజిల్లా, పంజాబు."

బ్రహ్మచారందలి స్కూలు మజ్జివాన్తి పట్టికుటకు పన్ని దములలో జేరగూడదని విద్యాశాఖాధికారి దొరతనమువారి యనుమతి నొక యుత్తరపును ప్రకటించెను.

సర్ హోగ్గేటు బట్లరు గారు తాము బర్మాను విడిచి పెట్టుటకు పూర్వము రంగూను పోలీసువారికిని, కమిషనరు గారికిని వందనము లర్పించుచు నొక యుత్తరము వ్రాసిరి. రంగూను నగరముకంటె సభికము మరియెచ్చటను పోలీసు వారింత "ఆదర్శ"లో నుంపబడలేదని వారు కమిషనుగారిని తక్కిన ఉద్యోగియులను అభినందించిరి.

కావలయును.

గుంటూరు మునిసిపలు కచేరీలో ఒక కరస్పొం డెన్సుక్లర్కు కావలయును. మంచి ఆంగ్లభాషాభాస ముండవలయును. జీతము రూ 30-1-40. కచేరీపని తెలిసిన మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షయందు కృతార్థు జై దినవారు గాని ఇంటరుమిడియేటు పరీక్షయందు ప్రీక్షితనాగినవారుగాని ఎన్నుకొనబడుదురు. సన్మానపత్రములతో దరఖాస్తుదారులు తమ దరఖాస్తులను 1917 వ సం॥ అక్టోబరు మాసము 10 వ తేదీ లోపుగ గుంటూరు మునిసిపలు ఛెయిరుమన్ గారికంపుకొన వలయును.

గుంటూరు మునిసిపలు కచేరీ. ఎఫ్. హనుమంత రావు. ఛెయిరుమన్. 26-9-17

NEW INDIA SWADESI STORES, 903 MADRAS. స్వా ఇండియా స్వదేశీ స్టోర్సు మద్రాసు. మానడ్ల అన్ని విషయలైన స్వదేశీసామానులు బహుధరలకంటె చౌకగా దొరకును. దయచేసి ఒక సారి ఆర్డరువచ్చి చూడ కోరవలెను.

THE GREAT WAR

Mr. Asquith's Inspiring Speech on War & Peace

Great British Offensive of Utmost Tactical Value

BRITISH SUPERIORITY ESTABLISHED FOR EVER

Allied Invitation to American Congress Deferred

AUSTRIA AND PEACE: PREMIER'S STATEMENT

[Reuter's Agency]

Great Britain

Allies' War Aims.

"The Peace for which we are Fighting."

Stirring Speech by Mr. Asquith.

Germany's Unctuous and Nebulous Peace Generalities.

LONDON, September 27.

Mr. Asquith, speaking at a "War Aims" meeting at Leeds, emphasised that, with negligible exceptions, we had presented an unbroken front and unshakable resolve for three years. "We did not require a repetition of the righteousness of our cause to sustain that resolve, but it was useful to repeat to others that the peace for which we were fighting could not be found in a cessation of hostilities followed by territorial bargaining, ultimately embodied in paper pacts and there left to the mercy of chance. Still less could we look at a peace worthy of the name in any arrangement imposed by victor or vanquished which ignored the principles of right and defied historic traditions and aspirations."

The Liberties of the People

were affected and such so-called treaties simply provided a fertile breeding ground for future wars; for example, the Treaty of 1871, to which single act of international aggression a large share of the calamities now devastating the world could be traced. The German reply to the hope seemed with nebulous, unctuous generalities, but there was no indication that Germany would not repeat the crime of 1871 and would take steps for a lasting peace. Was she ready to restore Alsace-Lorraine and Belgium to full independence without reservations and with as complete material compensation as possible for the devastation of the country and the sufferings of the people? A definite reply to these enquiries could be given in a couple of sentences worth a whole column of pious platitudes. Mr. Asquith reiterated that we did not aim at the annihilation or degradation of Germany or the German people. It was true that the manner in which the war had been engineered and sustained the brutal cruelty with which it had been carried on must long affect the world's estimate of the German character. Nothing had caused more consternation to the world than German opinion and the fervent applause of the barbarous transgressions of its Government. It showed from what unmeasured perils and from what a set-back to civilisation mankind had been delivered, now that the Allies had for ever shattered the dreams of German hegemony. The destruction of

Prussian Militarism.

was our objective. We had no other wish for German democracy than that, after shaking off this soul-destroying incubus, it should learn the lessons and enjoy the blessings of freedom. On the positive side our first aim was not the restoration of the 'status quo' but the establishment of an international system under which nations great and small should be ensured a stable foundation for independent development. He assumed, as a matter of course, the evacuation of the occupied territories in France and Russia. He had already referred to Alsace and Belgium as quite concluded. Wherever we turned in Central Europe we saw artificial territorial arrangements offending the populations concerned and which had been and must remain as long as they continued seed-pots of unrest and potential war. He referred to the claims of Italy, Rumania, Serbia, Poland, Greece and the Southern Slavs, and said there must be

Permanent Liquidation

of these dangerous accounts on lines of racial affinity, historic tradition, and the aspirations of their inhabitants. Our ideal was the creation of a worldwide polity, uniting the peoples in a confederation of which Justice would be the base and Liberty the corner stone. The limitation of armaments and international arbitration would be milestones on the road leading to its attainment. (Cheers.) Meanwhile until the issue is finally decided, and decision in my judgment cannot long be delayed, we must

Keep our Powder Dry.

Thank God there is nowhere any sign of relaxation of our will or resources. Our gallant army under its indomitable Chief is pushing a new offensive in Flanders with cool precision and burning courage and with deadly effect. Our sailors, munition-workers, capitalists of industry and finance, and thousands and millions of men and women of every degree are sustaining the national effort and are living witnesses of the inspiring power of a great Cause and are the architects and builders of the Temple of Victory. France and

Italy are loyal to the core and are reaping fresh laurels at Verdun and on the Isonzo. Russia, amidst domestic troubles and distractions, repudiates and disdains the insulting offer of a separate peace. America, with her illimitable reserves and moral and material strength, throws the mighty sword of the New World into the scale. Notwithstanding the cloud hovering over our banners, with the knowledge that the blood and treasure spent during three years were given for no selfish or worldly cause and with the certainty that in the victory of the Allies lies the only hope of the world for a solid, fruitful peace let us with tranquil faith and unstinted devotion persevere to the end. (Cheers).

The Irish Convention.

Presentation Scheme Concluded.

LONDON, September 27.

The Press Bureau says that the Irish Convention has concluded the presentation stage of the schemes for the Government of Ireland.

Tea Shortage.

LONDON, September 27.

Papers are discussing the possibility of "No tea" replacing the familiar "No sugar" placards in shops. It is pointed out that the supply of Indian tea marketed during the third week in September was abnormally low being under two thousand packages compared with six thousand normally while the Ceylon supply was almost as low. Interior facilities for handling in the north make the present landing at Liverpool instead of London a contributory cause of shortage.

LONDON, September 27.

At Ceylon tea sales yesterday bidding was keen and maximum prices were generally obtained.

Another Son of Mr. Bonar Law Missing.

LONDON, September 27.

Brigadier General F. A. Maxwell has been killed. It is understood that another son of Mr. Bonar Law an Officer in the Flying Corps is missing, one son is already a prisoner with the Turks.

The Labour Party.

Scheme for Reorganisation Proposed.

LONDON, September 27.

The National Executive of the Labour Party has appointed a committee to prepare a scheme of reorganisation of the party enabling Labour to take the fullest advantage of the Representation Bill.

Mr. Lloyd George Visits France.

LONDON, September 27.

The Press Bureau says that Mr. Lloyd George proceeded to France on Monday accompanied by Sir William Robertson. He conferred with M. Painlevé on Tuesday and visited F. M. Sir Douglas Haig at the British headquarters. He returned to London this evening.

Important Bankers' Meeting.

LONDON, September 27.

There will be a meeting of the bankers in the city today attended by Mr. Lloyd George for the purpose of explaining the Government's intentions regarding the new short term bonds in substitution for exchequer bonds.

British Naval Aeroplane Activity.

LONDON, September 27.

The Admiralty states that naval aircraft dropped many tons of bombs on Tuesday night on Throuth, Lichtervelde and Cortemarck junctions and scored several direct hits on lines. All returned.

Australia

Great Australian Strikes Fail.

Railwaymen Give in.

LONDON, September 27.

Reuter's Melbourne correspondent, in a message dated the 25th inst. wires:—Resenting the introduction of the card system the employees of the railway workshops in Sydney struck at the end of August and other railway and tramway unions struck in sympathy, almost completely stopping the services in New South Wales,

TELEGRAMS.

which later gradually improved. The Government, who adopted a very firm attitude, employed volunteer labour. Numerous Unions in New South Wales and other States including coalminers, seamen, lumpers, and carriers struck, practically stopping shipping by refusing to handle goods handled by voluntary labour. The strike has been a complete failure. After several weeks idleness, the railwaymen have returned to work under the card system, the Government promising an inquiry at the end of three months into the working of the system. A general resumption is expected and there is now a prospect of prolonged industrial peace.

Egypt

A Bridge Destroyed.

LONDON, September 27.

EGYPT:—A Communique says.—The Railway near Maan has been successfully attacked the bridge destroyed and the train derailed. Sixty eight Turks and two German officers were killed and eight Turks taken prisoners.

America

Allied Invitations to Congress.

President Wilson's Attitude.

LONDON, September 27.

WASHINGTON.—A joint meeting of the Foreign Relations Committees of Congress have deferred action regarding the Anglo-French invitation that a deputation from Congress should visit Europe. The decision followed a message from President Wilson stating that the visit in his opinion would be inopportune at present. President Wilson is also opposed to the acceptance of the invitation by the British House of Commons that Congressmen should visit the Western Front and the French invitation that Congress should be represented at an Inter-allied Parliament. President Wilson does not wish to give the impression that the United States is bound by alliance to the Entente.

Bernstorff's Telegram.

German Deceit.

LONDON, September 27.

WASHINGTON.—In connection with Count Bernstorff's telegram regarding payments to Congress (see September 22nd) Mr. Lansing states that he has conclusive evidence that Bernstorff knew on January 19th that the German Foreign Minister telegraphed to the German Minister in Mexico that unrestricted submarine warfare would begin on February 1st but he was nevertheless, to endeavour to keep the United States neutral.

U. S. Ship Building Programme.

1600 Ships in a Year.

LONDON, September 27.

WASHINGTON.—It is officially announced that the shipbuilding programme provides for the completion of 1,600 merchantmen, aggregating 9,200,000 tons practically, within twelve months.

LATER:—At present 458 American ships of 287,1000 tonnage are available for Overseas service. An emergency fleet corporation has commandeered 400 steel ships of 2½ million tonnage and has contracted for 636 ships of 312,400 tonnage. Several of commandeered ships are already carrying cargo and ships contracted for are being built. The first will be launched in two months. The Shipping Board further proposed to construct several additional millions of tons of ships for which Congress will be asked to vote a billion dollars.

Feru and Germany.

Ultimatum Despatched.

LONDON, September 27.

LIMA.—The Peruvian Government has sent an ultimatum to Germany demanding satisfaction within a week for the sinking of the sailing ship "Lorton".

Argentina

Demonstration in Favour of Rupture with Germany.

LONDON, September 27.

BUENOSAIRES.—A huge demonstration has taken place in favour of a rupture with Germany many prominent people participated.

President Opposes Immediate Rupture.

LONDON, September 27.

BUENOSAIRES.—It is stated that the President opposes an immediate rupture with Germany pending the deciphering of certain documents. It is believed that the President intends to organise uniform action of the Spanish, and American Republics in accordance with the principles of Democracy, nevertheless any opposition to the rupture is likely to be dangerous in view of the intensity of public feeling.

Visit of the British Cruiser.

Hearty Welcome Extended.

LONDON, September 27.

Reuter learns that the British Minister in Buenos Aires, has officially reported that the visit of the Cruiser "Glasgow" has profoundly affected the Argentine Government and the people, who have been impressed by the friendly disposition of Britain. The People of the capital have spared no efforts, to extend most cordial welcome to the Ship's Officers and Crew. This is greatly appreciated by His Majesty's Government.

TELEGRAMS.

France

Vessels Sunk.

LONDON, September 27.
PARIS.—995 ships arrived in French ports during the week and 1010 left. Seven over sixteen hundred tons and five under were sunk.

Russia

Accused Officers Removed.

LONDON, September 27.
PETROGRAD.—General Korniloff and the General associated with him have been removed to Sykhov in the Mohilev province pending trial.

Gen. Korniloff not to Blame.

Stories of a Plot Against Liberty.

LAHORE, September 27.
LONDON, September 26th.—The Russian Embassy at Washington announces that General Korniloff is not to be blamed for the recent rising which was due to a misunderstanding between him and M. Kerensky. Numerous extraordinary stories emanate from Petrograd about this misunderstanding, some of which are apparently intended to represent General Korniloff, M. Kerensky, and M. Savinkoff as being all concerned in a plot against liberty as represented by the Council of Workmen's and Soldiers' Delegates.—(C. and M. Gazette.)

New Military Appointments.

LONDON, September 27.
PETROGRAD.—General Tcheromissoff has been appointed to the command of the Northern Front and Gen. Volestchenko to the South-Western Front.

Germany

Shot Down by Dutch Warship.

LONDON, September 27.
FLUSHING.—One of the German seaplanes brought in here flying very low was shot down by a Dutch torpedo boat after refusing to surrender. The other descended at Oudezand where the occupants have been interned.

Spanish Minister Recalled.

LONDON, September 27.
MADRID.—The Spanish Minister in Belgium has been recalled.

German Conditions to Evacuate Belgium.

LONDON, September 27.
Reports from Berne, which are often unreliable, say that Baron Kuhlmann has verbally intimated to the Papal Nuncio at Munich that Germany is willing to consider peace on the basis of the evacuation of Belgium and even contribution to repairing war damages but separation between Flanders and Walloon country must continue and Germany must be entitled to develop freely the enterprise Belgium especially at Antwerp.

A Sop to the Pope.

Germany's verbal note on the subject of Belgium mentioned above has been much commented upon. It is regarded as a sop to the Pope but valueless as a basis for discussion with the Entente. It is a subtle manoeuvre intended to narrow the war issue to Belgium which Germany now indicates she cannot hold.

Austria

Foreign and Domestic Policy of Austria.

Premier's Statement.

LONDON, September 27.
AMSTERDAM.—A Telegram from Vienna says that the Lower House of Reichsrath reassembled yesterday. Premier Seidler outlining policy dealt with the urgency of Social and Economic matters, the necessity for the constitutional settlement of relations with Hungary, regulation of trade and political relations especially with Germany and the bringing about of the full reconstitution of the principle of equality of nationalities on the basis of autonomy while preserving unity of State. He declared that the basis of their foreign policy was loyalty to the Allies. Referring to the Papal note with pleasure he reaffirmed his belief in the possibility of agreements for the reduction of armaments on the basis amongst other things of obligatory international arbitration. He declared that readiness to come to an agreement with the enemies on these lines was serious and sincere and inspired by the consciousness of strength but if their enemies did not take the proffered hand they would continue the defensive war to the utmost. A strong Austria in which all races were happy was the best guarantee of a lasting peace. They were therefore striving for the reform of the constitution and would resolutely condemn the view held by certain parties that the salvation of Austria could be hoped for from the enemies of Austria.

Italy

Italian Traffic and Losses.

LONDON, September 27.
During the week ended September 22nd 540 vessels arrived at Italian ports 470 sailed one steamer above 1500 tons and six small sailing ships were sunk. One steamer and one sailing ship were damaged but reached port. One sailing ship was attacked but escaped.

Sweden

The Result of Swedish Elections.

LONDON, September 27.
STOCKHOLM.—As a result of elections the new second Chamber will be composed as follows: Eighty-six Branting Socialists, Twelve Independent Socialists, Sixty-two Liberals, Fifty-eight Conservatives, and twelve peasants' party.

Suicide of a Merchant.

Due to Financial Losses.

LONDON, September 27.
STOCKHOLM.—The wool merchant M. Lundström has committed suicide. He lost eighteen hundred thousand sterling by speculation. Many others are ruined.

British Front

THE BRITISH OFFENSIVE.

Defeat of German Counter-Attacks.

LONDON, September 27.
Reuter's correspondent at headquarters wires:—This morning the British army in Flanders again pushed the Germans back from the big ridge system east of Ypres. Although the attack was planned for dawn and carried out as arranged the battle may be said to have boiled up again yesterday in consequence of heavy German attacks. The first of these developed shortly after daylight when the ground was still shrouded in dense mist. It came on in strength and pressed back our line to Lone House, the enemy reoccupying Carlisle Farm. The result was a considerable lunge in our front just north of the Menin Road. At about eleven o'clock the Germans attacked the Australians with great weight, and for a while there was very heavy fighting in the neighbourhood of Polygon Wood, with the result that the Germans penetrated our positions in some local spots. During the first of these attacks some highlanders most gallantly pushed into the dent in our line and checked the German onslaught. The Anzacs fought with the greatest determination, and the enemy's slight temporary gains in their territory cost him dear. At about two yesterday afternoon British and Australians counter-attacked so vigorously that the Germans were very shortly driven out except on a short length of our front.

New Offensive Described.

This was the situation on the eve of this morning's offensive. The German efforts yesterday clearly proved that the enemy was determined to fight desperately to try to check our advance. He has been bringing up many fresh troops since Thursday last. We know that these have suffered very heavily under the fire of our batteries regulated by our aircraft. British squadrons last night flew over the German Reserve, and by light of three dropped hundreds of bombs on troops who had bivouacked or were moving up. Our airmen also co-operated with the gunners who plastered the whole back area with gas shells, Strapnel, and high explosive. The tactics employed in this morning's operation were precisely similar to those which were so successful on Thursday last. At six o'clock the first wave of infantry followed the barrage towards the German positions. I do not yet know which were the flanks of the attack, but I believe that it has a front of not less than that of Thursday's battle of which indeed it is practically a continuation. The first stage of the advance appears to have attained its goal with comparative ease in the left centre and on the right, but met with strong resistance elsewhere. British fighting is reported to be in progress in the neighbourhood of Lower Hamlets on the Ridge beyond Black Watch Corner and about the Butte of Polygon. The Anzacs are said to have taken a considerable number of prisoners in the course of their first advance. Visibility is low and is restricting the work of airmen.

The Latest Battle Described.

Gains of the Utmost Tactical Value.

British Casualties Believed Low.

LONDON, September 27.
Reuter's correspondent at the British headquarters says:—The Flanders campaign has continued with a strategic idea and tactical methods which show the consummate skill with which the teachings of the war have been applied. On Thursday last we bit into the great Flanders ridge system to a depth of 1500 yards. To-day we have gone on to a scarcely less degree. The resistance has been very bitter and despite the commonness of the phrase I honestly believe that the fight which developed at daylight this morning will prove the hardest of the war. The latest news is of the best. We have advanced three-quarters of a mile across ground of the utmost tactical value. No counter-attacks have yet been delivered though we are prepared for them. The aggregate casualties will probably be low in proportion to our gains.

Fuller Details.

Enemy Greatly Alarmed.

LONDON, September 27.
Reuter's correspondent at British headquarters wires to-day that the Flanders campaign has been continued in a manner which one cannot but regard with admiration and satisfaction. Both the strategic idea and the tactical methods show consummate skill with which all the teachings of the war have been applied. In the early days of this great struggle we learned much from the Germans. To-day it is the simple truth to say that they are learning much from us. On Thursday last we bit into the great Flanders ridge system to a depth of fifteen hundred yards. To-day we have gone on to a scarcely less degree. The great defeat which a German wireless concludes the British have suffered flourishes well. "May we be utterly crushed on the same terms! Doubtless, we shall be anon. The fighting throughout to-day's battle has been severe and frequently of a desperate character. Prisoners state that the attack was unexpected, but the preparations of the enemy do not bear this out. On Thursday last our success threw the enemy into such a state of alarm that he seems to have been hurriedly "milking" his divisions north and south of the battle-front for reinforcements and throwing these into the furnace as fast as he could rush up

since then Von Arnim has stiffened his resistance to the full extent of his resources. It has become almost the habit to speak of every fresh battle as the hardest of war, but I honestly believe it will prove literally true to apply this description to the fight which developed at daylight this morning. Therefore, it speaks volumes for the skill of the leadership and the gallantry of the troops that we have achieved another such fine success in the teeth of such bitter opposition. The battle began with the German attack yesterday. In the north to-day's operations went with almost faultless precision, possibly, due to the circumstance that the opposition was much less determined than further south. Indeed, a number of the Saxons surrendered gratuitously to our men, declaring that they were sick of the war and glad to be finished with the beastly business, and that there were others only awaiting a similar chance to surrender.

Anzacs Irresistible Advance.

In the centre, the attack also went successfully, though there was some hard fighting. The Anzacs pressed forward in their usual irresistible way and early in the morning low-flying airmen reported them to be moving across the Polygon race course. Before this their patrols had penetrated well into the further part of Polygon Wood unopposed. Therefore, they were tolerably sure of their ground.

The Sverest Opposition.

But it was south of the Anzac fight that the severest opposition of the day was encountered. The troops here had come the full brunt of the heavy German attack the previous morning and the Germans had shelled them very heavily, nevertheless progress was made, but slowly in comparison with the Anzac push. This was early in the day and the necessary steps were promptly taken to relieve the pressure at this spot and secure the uniformity of our advance. The Australians took three hundred prisoners in dugouts in the Polygon Wood in their first advance. The story of the fighting is still somewhat obscure, but the latest news is of the best. Although the situation in the part of the line which crosses the Ypres-Menin road is not yet quite clear, there is good reason to believe that the dogged valour of our troops largely overcame the stubborn resistance here and that the advance has been carried well forward.

Objectives Gained.

Elsewhere along the long front of the attack we have gained our objectives. This means an extreme penetration of about three-quarters of a mile across ground of the utmost tactical value, densely sown with camouflaged strong points held in exceptional strength in depth. The count of prisoners is incomplete. They will probably amount to four figures, though in figuring of this character the total of prisoners is no criterion of the measure of success. So far there are no tidings of German counter-attacks although our troops are everywhere prepared to meet them. The ruins of Ypres have taken another long stride into the back area since this morning.

British Casualties.

Reports regarding our casualties vary. In some parts we have certainly suffered considerably, whilst in others we have reached the goal with almost ridiculously small losses. It is therefore reasonable to hope that the aggregate will show a low proportion of casualties as the price of the valuable results attained. Once again we have got on famously with the war in this vital theatre.

Unsuccessful Counter-Attacks.

British Pushing Forward.

LONDON, September 27.
F. M. Sir Douglas Haig's communique to-night says:—The attack this morning on a six-mile front from south of the Tower Hamlets to east of St. Julien was entirely successful. The enemy later delivered a series of heavy counter-attacks along the new front and hard fighting is continuing at certain points. The attack carried out by the English troops southward of the Ypres-Menin road successfully completed the capture of the Tower Hamlets Spur and gained possession of strong fieldworks on its eastern slopes forming our objectives. We repulsed a powerful counter-attack from Gheluvelt. We met with obstinate resistance on the right of our main attack northward of the Ypres-Menin road and heavy fighting occurred in the area over which the enemy counter-attacked yesterday. After a severe struggle lasting throughout the day English and Scottish battalions ejected the enemy from his positions and accomplished their allotted task, securing the flank of our principal attack. We relieved two companies of Argyll and Sutherland Highlanders who had held out with great gallantry through the night in a forward position in which they were isolated. The enemy later developed another counter-attack in great strength in this sector where fierce fighting continues. The Australians further north cleared the remainder of Polygon Wood and captured a trench system to the east forming their day's objectives. On the Australian left, English, Scottish and Welsh battalions, penetrating the defences to nearly a mile in depth, stormed Zonnebeke and gained their objectives. A counter-attack eastward of Polygon Wood was repulsed. The north midland and London territorial attacks along the left on both sides of the Wietje-Gravenstafel and the St. Julien-Gravenstafel roads, captured their objective, and beat off a counter-attack. Our line here was advanced to a depth of half a mile across country defended by many fortified farms and concreted redoubts. The enemy in the afternoon delivered a second counter-attack with larger forces and pressed us back a short distance on a narrow front. Our counter-attacks recaptured the bulk of the lost ground. Over a thousand prisoners have been taken and numbers of enemy dead are on the ground. The enemy's losses have again been heavy.

Germans' Admit Loss of Ground.

LONDON, September 27.
A wireless German official communique says:—The battle between Langemarck and Holbeke continues. The enemy in places penetrated as far as one kilometre in depth in our fighting zone where desperate fighting is proceeding.

TELEGRAMS.

Conjectures Regarding Future Movement.

LAHORE, September 27. Commentators agree that the battle on the Menin Road is finished, but opinions vary concerning the chances of its being followed by another stride forward. Some suggest that the British, occupying as they do the higher ground, may possibly be content to winter there. The ground before them is certainly very wet. Some views from the front suggest that Sir Douglas Haig's next blow may fall in a different sector.—(U. and M. Gazette's special Cable.)

Aviators Extremely Active.
Twenty-Four Enemy Aircraft Felled.
Troops and Aerodromes Bombed.

LONDON, September 27. F. M. Sir Douglas Haig in a communique regarding aviation says: Our aeroplanes were extremely active yesterday. Successful raids were made on an aerodrome and railway sidings near Chart, where a large fire was started and also on aerodromes at Courtrai and Cambrai and on billets east of Lens and helmets south-west of Roulers, a total of five tons of bombs being dropped. A further five tons were dropped and many thousands rounds of machine-gun ammunition fired at night at Menon and Wervicq on troops and transports on the road leading thence to the battlefield. Much fighting occurred. A record number of hostile machines were accounted for. Seventeen were brought down and six driven down and a three-seater bombing machine was shot down. One of our machines is missing.

Latest British Report.

LONDON, September 27. The British Communique says:—Later accounts of fighting yesterday afternoon and evening show that it was exceedingly severe. Enemy spared no effort to regain important ground captured. Enemy made four separate counter-attacks in great strength on our new front from tower barnets to Saint Julien Cravenhild Road. The struggle was most severe in the area southward of Polygon Wood where the English, Scottish, Welsh and Australian troops defeated repeated attempts to break into our positions. All enemy attacks were repulsed and his losses were extremely heavy. Later in the evening fighting and down having us in possession of the ground captured.

French Front

The French Report.

LONDON, September 27. This afternoon's French communique says:—After a violent bombardment of our positions from Les Vauxmeren to the west of Tervy, enemy last night attacked south of Athredecy. Our men repulsed him with heavy losses. The second attack at dawn between Casemates and California Plateau was also repulsed.

Marked Artillery Activity.

LONDON, September 27. Last night's French communique reported marked artillery activity on both sides at various points on the Aisne front and on the right bank of the Meuse.

Capt. Guynemer's Last Fight.

Attacks Squadron of Aircraft.

PARIS.—Capt. Guynemer went off on the morning on the 11th inst. on an expedition. He soon encountered a whole squadron of chasing aeroplanes. He might have avoided combat. But straightaway dived into the enemy and shot down two. Subsequently he was overwhelmed by numbers and fell into the sea.

Rumanian Front

An Attack on the Sereth

Naval and Aerial Activity in Baltic.

LONDON, September 27. A wireless Russian official communique says: The enemy penetrated our trenches south-westward of Gory on the Sereth. A counter-attack restored the position. German aerial forces and submarines are endeavouring to prevent our vessels from approaching the Rumanian coast, and our torpedo boats, submarines, and aerial forces near the Constant coast and the Libe Channel are preventing the enemy from entering our waters.

Africa Front

Progress in East Africa.

Enemy Food Depots Destroyed.

LONDON, September 27. An East African official communique says:—Our mounted forces destroyed enemy food depots between the Mhemkuru River and the Khwiliw, to Road and are nearing Nabgano, an important supply centre south-eastward of Liwale. We engaged the Germans at Mitau south-westward of Lindi. Fighting is progressing. We dispersed a company attempting to cross the Luwega river, and inflicted severe losses.

The Director of Public Instruction, Burma, under the orders of the local Government, has issued a notice to the Principals of various schools in Burma prohibiting school boys from participating in public tournaments such as football, basketball, hockey competition, and so forth.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Calcutta

Mother Accused of Killing Her Son.

CALCUTTA, September 27. In connection with the recent murder of Desmond Tomich a European lad of about 19 years the mother of the lad was arrested on Tuesday evening after the Coroner's inquest was held and an open verdict of murder was returned.

Bombay

Fire on a Steamer.

BOMBAY, September 27. The following is an account of the fire which broke out in the B. I. S. N. Company troopship "Edavana" last Thursday, when she was about 200 miles from Bombay. The "Edavana" a vessel of 5000 tons, was bound for Bombay empty except for a few officials and military officers and troops the total on board with the ships personnel being just over 200. At about 4 o'clock on Thursday afternoon an alarm was given that the vessel was on fire amidships. According to an eye witness the fire spread with extraordinary swiftness clouds of dense smoke permeating the gangway so that within a short while people were unable to approach their cabins and save their chief belongings. For a while however the fire kept to one side of the ship and the occupants of the cabins on the other succeeded in rescuing their possessions and landing them on the deck, most of them afterwards being burnt.

Fortunately the Weather was Fine

with a calm sea. Eight boats were lowered and several rafts sufficient to accommodate everybody. The last boat load left the vessel about 6 o'clock two hours after the discovery of the fire. About 12 hours elapsed before two Royal Indian Marine vessels arrived and took aboard the survivors who thanks to the warmth of the weather, had spent the night with the minimum of discomfort. Even the rafts which held three or four persons were tolerable, for a story is told that one passenger fell asleep on this and had to be tied securely to prevent him falling off. The survivors have now been safely landed in Bombay and the burnt out hull of the ship with fire still smouldering towed to Bombay under orders of the Senior Naval Officer and successfully beached in harbour here.

Poona Meeting.

To Congratulate Mrs. Besant.

POONA, September 27. A largely attended meeting was held at Poona on Wednesday at the Kirloskar Theatre under the Presidency of Mr. Tilak to congratulate Mrs. Besant and Messrs. Arundale and Wadia on their release. Besides the congratulatory resolutions a resolution demanding the release of Messrs. Mohamad Ali and Shaukat Ali and other political prisoners and recording satisfaction at the success of constitutional agitation was adopted. Several speakers, among whom were Messrs. Kelkar, Gokhale and Ghawalla, took part in the meeting.

BOMBAY POSTMEN'S STRIKE.

Director-General's Views.

BOMBAY, September 27. Sir William Maxwell, Director-General of Posts and Telegraphs, was to-day interviewed by a "Times of India" representative regarding the outlook in the postal strike here which is causing considerable inconvenience. He said that the strike was planned and stubbornly carried on with total disregard for the welfare of the public, and only the prompt methods of the authorities had averted a serious position. The men's demands, even in their recent modified form, were unreasonable and could neither be accepted nor considered in view of the great concessions that the authorities had already lately made to improve the position of their staff. If the men did not return to work by Saturday, efforts would be made forthwith to fill their places.

Obituary.

LIEUT. KUMAR DAJIRAJ.

Nephew of the Jam of Jamnagar.

BOMBAY, September 27. The "TIMES OF INDIA" regrets to announce that Lieutenant Kumar Dajiraj of Jamnagar, nephew of His Highness the Jam Sahib, was killed in action on the 24th inst. during an offensive in France. Great sympathy will be felt for His Highness in his bereavement and more particularly because he and his State have set a splendid example of sacrifice and spirited enterprise from the very commencement of the war.

Postmen Refuse to Return to Work.

Ultimatum Given.

BOMBAY, September 27. The strike of the Bombay postmen continues. Postal authorities state that modified demands of the men could not be accepted nor considered. So long as the men choose to remain on strike the situation will be met without their assistance. The men have declared that since authorities had refused to accept even their modified demands they would rather give up their present employment than return to work unconditionally. Sir William Maxwell's ultimatum to men that unless they returned to work new men will be employed to fill their places expires to-morrow Saturday.

In response to a requisition signed by nearly three thousand Parsis a meeting of Parsi Anjuman Bombay was held yesterday. Sir Jamsetjee, Jeejeebhoy presiding. The

meeting passed a resolution recording Anjuman's deep sense of regret at the death of Dadabhai Naoroji their universally respected co-religionist.

Sholapur District Conference.

POONA, September 27.

The first session of the Sholapur District Conference is arranged to take place at Pardharpur on the 20th and 21st October. Mr. N. C. Kelkar, Editor, the "Kesari" and the "Maharatta" has been elected President of the Conference. Every effort is being made to make the Conference a success.

Burma

Before leaving Burma Sir Harcourt Butler issued a letter to the Commissioner thanking him and the Police of Rangoon for the excellent care they had taken of him during his stay here. His Honour believed that traffic was nowhere better regulated than in Rangoon and thanked all ranks and the Commissioner for his control of the force.

It was decided at the last meeting of the Education Society at Thaton that the delegates for the Young Men's Buddhist Association's coming conference to be held at Pymmana are to move resolutions that the Conference views with alarm and anxiety the existence of corruption among Burman officials in a flagrant form and considers that strong and drastic measures should be taken to suppress this social evil in Burma, and the Local Government be approached to appoint a special committee of European officials to hold enquiries in every district and submit their report as early as possible.

United Provinces

The Interned Mussalman Leaders.

A Press Opinion.

LUCKNOW, September 27. The "INDIAN DAILY TELEGRAPH" says:—It is necessary either to discredit Mr. Mahomed Ali and his brother or to release them conditionally. The Moslems feel that Mr. Mahomed Ali's presence is required for the formulation of reform proposals. It urges the publication of the Government's evidence against the interned as Sir William Vincent's reply will not convince the Moslems.

Punjab

THE VICEROY'S SPEECH.

Press Opinion.

LAHORE, September 27. The "Civil and Military Gazette" commenting on the Viceroy's speech and the meeting of the European Association at Calcutta, says:—It is perfectly obvious to everyone that the blunder of the release of Mrs. Besant, Messrs. Arundale and Wadia, and the enforced apology of Sir Michael O'Dwyer for his indiscretion in holding up the mirror to Indian politicians, have been dictated by Mr. Montagu's conception of the necessity for his path being smoothed before him and his ways made straight in preparation for his approaching visit. But this policy of weak concession to clamour, while it has won for Mr. Montagu the approval of the politicians, has filled every other class in the country with misgiving, and has effectively alienated the whole of non-official European opinion.

Central Provinces

C. P. and Mrs. Besant.

Prohibition Rescinded.

BOMBAY, September 27. Authentic information has been received in Bombay that the Government of the Central Provinces have issued orders rescinding its order under the Defence of India Rules in which it directed that Mrs. Besant should not enter or reside in the Central Provinces.

South India

The Maharajah's Jubilee.

Public Demonstrations.

TRIVANDRUM, September 27. The students treat took place yesterday and then they numbering more than ten thousand moved from the public offices to the Fort carrying flags and patriotic banners and were drawn up before the Palace in blocks representing various educational institutions of the capital. Mr. Hodgson, Director of Public Instruction, ascended the temporary platform and gave command of royal salute. After this was over the procession returned in perfect order. Last night there was a display of fireworks at the public offices maidan. His Highness, the British resident, and State officers were present. The Nair Brigade men were sumptuously fed yesterday. The trades people of Trivandrum fed the poor. The residents of Port Trivandrum celebrated the Sashipoori event most enthusiastically. Editor "Couch" addressed the gathering. An address of congratulation was presented to His Highness. This morning the first and second battalions of the Nair Brigade in full dress uniform marched to the Fort, the band accompanying and were drawn up on the Maidan in front of the Palace. An address was read out and presented in a richly made basket to His Highness. His Highness made a brief reply.

Football Tournament.

TRIVANDRUM, September 27.

The Sashipoori final Football Tournament was played between the local Law College and the St. Joseph's High School this evening in the public offices maidan. The St. Joseph's won the game. The British Resident presented gold medals to the winners. There was a large gathering to witness the match.

TELEGRAMS.

Delhi

Congratulations to Mrs. Besant.

DELHI, September 27.

A public meeting of the citizens of Delhi under the auspices of the Home Rule League was held yesterday evening at the Town Hall, but long before the appointed hour the hall was full and had to be held in Queen's garden. Men of all classes were present. Pandit Hriday Nath Kunzru, of the servants of India Society from Agra, Mr. Sherwani, Barrister-at-law, from Aligarh, and Mr. C. S. Ranga Iyer, Editor, "Advocate" from Lucknow were specially invited and took part in the meeting. Amongst others were Hazrat Ull Mulk, Hakim Md. Ajmal Khan, Rai Sahab Fayazullah, Mr. Asaf Ali, Dr. Abdur Rahman, Lala Sriram, Nawab Zafar Jung. In his opening speech the president referred to the release of Mrs. Besant and her co-workers, and expressed deep joy at the good news. He recapitulated in brief terms the noble services rendered by her to the country, her great sacrifices and the new spirit she had imparted into the national life. He thanked Mr. Montagu and Lord Chelmsford for their release, for the sympathetic attitude of the Viceroy. Then amidst deafening shouts he referred to the two Moslem leaders, Messrs. Mahomed Ali and Shaukat Ali, whose internment he said had pierced the heart of every Musalman, and every patriot with unspeakable pain. The president also referred to the internment of Maulanas Mahomed Husan Sahab and Abdulkalam Azad, Hazrat Mohani and others and hoped that they would all be released immediately. President then referred to the Home Rule propaganda and said that it was the legitimate ambition of theirs and it did not mean subversion of British Rule in India. On the other hand it meant perpetuation of Indian loyalty and attachment to the Empire and the Imperial Throne, and a better understanding between the component parts that constituted the great British Commonwealth. Dr. Ansari then repudiated emphatically the silly vapourings of a section of the Anglo-Indian press which savagely attacked the Viceroy and Mr. Montagu. He also referred to the stoppage of the grant to the Local Indraprastha Girls School and urged on the authorities to reopen the grant. The president concluded his speech by urging on the audience the need for co-operation and unity. Then the following resolution was moved by Mr. Abdul Aziz (a) This meeting of the citizens of Delhi expresses its most cordial and sincere welcome to Mrs. Besant and her colleagues Messrs. Arundale and Wadia after their release from their internment and places on record its highest appreciation of the noble and self-sacrificing services they have rendered to the cause of Home Rule. (b) This meeting further resolves that our thanks are due to the Secretary of State and His Excellency the Viceroy for the expression of the policy with regard to Self-Government and conciliatory attitude which they have adopted by releasing Mrs. Besant and her colleagues. The mover pointed out that the manhood of India had arrived at such a stage of degeneracy that it was left for a woman to make men of them, and that their revered mother played her part admirably. He congratulated Mrs. Besant and her colleagues on their release. Mr. Sherwani who seconded the resolution said that their recent triumph furnished additional proof if proof was needed, of the great possibilities of the united endeavour. He also made a touching reference to Messrs. Mahomed Ali and Shaukat Ali whose internment had pained them actually, and appealed to the audience to be prepared for all sacrifices to get them released immediately. Resolution was further supported by Messrs. Bhargava and Brahmanchari and was passed unanimously. The second resolution that (A) This meeting of the citizens of Delhi views with great concern and profound regret the delay in release of Messrs. Mahomed Ali and Shaukat Ali and prays Government for their immediate release, (B) That Maniana Memood Hasan Sahib Maniana Abdul Kalam Azad, Syed Fazul Hasan Ha-rah, Mohani Mr. Gopal Baikhya of Ajmere, Urjun Lal Sthi, of Jeypore, Babu Rao Pardhasar, Editor of "Bharat" Mira, and others whose liberty have been curtailed under the Defence of India Act be immediately released. The mover A. R. Mr. S. Hirvarian, pleader said every body who was anybody in Delhi knew Mahomed Ali and Shaukat Ali intimately and had profoundest respect for them. The felt for their internment and theirs was a personal loss too deep for words and tears. Mr. Rangar, Editor, "Advocate" seconded the resolution and in the course of his speech said:—That the immediate object before the nation was to work for the release of the leaders Mr. Mahomed Ali and his brother. The very thorough testimony to the high esteem in which they were held. There were not better supporters of law and justice than the interned worthies (Cheers). He referred to the other interned leaders and concluded by saying that it was shame indeed if they did not do their level best to see the interned martyrs released. Their only hope lay in persistent agitation which they would gladly change into one of educative propaganda as soon as their object was won. The third resolution affirming adherence of the meeting to Congress Muslim League scheme of reforms as first step towards establishment of self government in India and condemning the attitude taken up by Anglo-Indian community with regard to Indian Reforms and Conciliatory policy announced by the Secretary of State for India and his Excellency the Viceroy, moved by Pandit Hriday Nath Kunzru and seconded by Hakim Md. Ajmal Khan, Hazrat Ull Mulk, was passed. The fourth resolution recorded the emphatic protest of meeting against order of Local Government stopping grant of Indraprastha Girls School Madras Nomania and urged them to withdraw the order. With a vote of thanks to chair meeting was concluded.

Calcutta

The "Englishman."

CALCUTTA, September 28.

Commenting on the recent Viceroy's speech the "Englishman" says:—The assurance given by the Viceroy is

not enough. It is not enough to assure us as the Viceroy does that our interests will be fully considered. We want to know when Government has formulated its final proposals exactly what steps are taken to safeguard our interests absolutely, and unless the community is consulted in regard to their adequacy we shall have every right to complain of betrayal.

The "Statesman"

The "Statesman" says:—Speech creates more difficulties than it removes. Nothing that the Viceroy has said can be taken as a warrant for any relaxation in the vigilance of the European community or of those Indians whether Hindus or Mahomedans who view with grave apprehension the expansive ideas of the Secretary of State.

"The Daily News"

says that explanations unchanged by the Viceroy are far from being altogether satisfactory and are convincing.

A White Revolt

The "A. B. Patrika" says the speech shows that His Excellency is not in the least disturbed by the threat of the Anglo-Indian agitators to organise a white revolt. He recognises the historic position of the British community in India and assures them that his Government would not allow any scheme of reform which is based on injustice to British or to any other community. These assurances of the Viceroy would bring sense to the Anglo-Indian agitators who have grown wild.

Mahomed Ali's Non-Release.

Calcutta Moslem Action.

CALCUTTA, September 27.

A large number of Musalmans of Calcutta assembled to-day to consider the Government reply refusing to release Mahomed Ali and Shaukat Ali. The following telegram was sent to His Excellency the Viceroy by Mr. Maulana Aga Hussain, the chairman:—"The Calcutta Musalmans' meeting views with extreme indignation the Government's reply about Mahomed Ali and Shaukat Ali given yesterday and fears bitter dissatisfaction and alarm throughout India and respectfully urges their release."

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధతంత్రీ వార్త.

సిల్వా, సెప్టెంబరు 26:— ఇండియా కార్య దర్శిగారి క్రింది తంత్రీ వార్తను 25 వ తేదీన రాజప్రతినిధిగారి కంపిరి:-

పూర్వక దెలియవచ్చిన సమాచారమునుబట్టి ఈ ప్రముఖ వ్యక్తులను బ్రిటిష్ వాహినీలవలన యుద్ధము చాల విజయవంతముగ నున్నదని తెలుచున్నది. బ్రిటిష్ వాహినీలు టిక్కెత్తు మాత్రం ఫలముల నన్నిటిని బాగుగ జలపరచుకొనిరి. శత్రు లనేకమారులు వినువక మాత్రముతో పత్రి యుద్ధముల నొనరించిరి. వాహినీలకు మిక్కిలి దృఢముగను, ఒకప్పుడ సంభ్రాంతులుగను ఏతెంచుచుండిరి. ఒక్కచోట మాత్రమే వారు బ్రిటిష్ వాహినీల పుష్కలము పంక్తి యందలి కొంతభాగమును లోనికి తరచు గలిగిరి. తక్కిన అన్నిచోట్లను వారు విశేషవ్యవస్థలతో వెనుకకు తరుచుచుండిరి. 20-వ తేదీనండియు బ్రిటిష్ వారు 3248 స్థలముల బండికృతుల గానించిరి.

బ్రిటిష్ వాహినీలను చాల చురుకుగ పనిచేయుచున్నది. కాలరహితము, మెరుగుదల, మరీకొన్ని ప్రేక్షకుల మీదను వారు బాంబుల పడవైచిరి. బ్రిటిష్ వాహినీల దళములును, వైమానిక దళములును ఆఫ్ఘిని నెదిరించి నాకా శ్రమములకు జాల నష్టముల గల్గించినవి.

ఫామీ వనమున కుత్తరమున ఫాంపేయు ప్రాంతము నందును, వెర్దను ప్రాంతమునందును జర్మనులు ఎదిరించిరి. కాని రెండు చోట్లను గూడ వారు వెనుకకు తరచుచున్నది.

ఇటాలియను రంగమున ఆఫ్ఘిని ప్రాంతమున పత్రికముగ వైమానిక యుద్ధము జరిగెను.

ఒయిస్సిజ్జా ఫీతభూమిని ఇటాలియను లనేకమారులు శత్రుల తరచుచుండిరి. కాన్స్ ఫీతభూమిని నసాధారణ ఫిరంగియుద్ధము జరిగెను.

జర్మనులు బాల్కన్ ప్రాంతము పట్టుకొని రుష్యులను ద్వైవానది వద్దనుండి బలవంతమున వెనుకకు తరచుచు. కాని రీగా ప్రాంతమునుండి కొంతమైనను ముందుకు రావారు. రుష్యులు కొన్ని గ్రామముల మరల బట్టుకొనిరి.

రుమేనియను రంగమున మాల్డేనియు గన్వించెను.

ఈజిప్టు నందలి స్థితి యభాప్రకారముగనే యున్నది.

శత్రు వైమానికులు రాత్రిపూట ఇంగ్లాండును కాన్స్ యముల సైక్ వైమానిక దాడినలమి అనేకచోట్ల బాంబుల విడిచిరి. లింకాల్ను మైరు, యార్కు మైరు తీరములందు సహితము కొన్ని విమానములు గన్వయించెను.

స్వీడనులో నియోజనములు.

స్టాకోము, సెప్టెంబరు 27:—నియోజనములు జరిగినవి. మాత్రం ద్వితీయ రాజ్యాంగ సభయందు క్రింది తీరున సభ్యుల తేర్మాటగుదురు. (బాంబింగు సాంఘికవాదులు 86రు ఇండి పెండియ సాంఘికవాదులు 12రు ఉదారకక్షకులు చెడివారు 62రు; పూర్వకార పరాయణుల కక్షకులు చెడివారు 58రు వ్యవసాయదార్ల కక్షకులకు చెడివారు 12రు,

రెండవ వైమానిక పూడి.

లండను, సెప్టెంబరు 26:—వార్తాసంఘమునా రిట్టు తెలియజేయుచున్నది. నిన్నటిరాత్రి ఈ నగరముమీది కేతెంచిన వైమానిక పూడి దారుల పటాలమును ఫిరంగిదళమువారు వెనుకకు దరిమిచేసిరి. రెండు విమానములుమాత్రము సంగతుక ప్రదేశముల జొచ్చినవి. ఇవి లండనునగరపు ఆస్థానభాగ ప్రాంతముల ననేక బాంబుల జారవిడిచినవి. అందువలన ననేక నివాస మందిరములకు హాని గలిగెను. 6 గురు చంపబడిరి. 16 గురు రకు దెబ్బలుతిగిలెను. లండనునగరము కేర నేతెంచిన రెండవ పటాలమువారు నగరమును కేరకుండగ నే తరచుచేయుచుండిరి. వారింట్లాండును కాన్స్ యములను కొన్ని బాంబులవైచిరి. అందువలన గలిగిన నష్టవివరము లింతవరకును దెలియలేదు.

పరాసువారి రిపోర్టు

లండను సెప్టెంబరు 27:—లెనువామరను సెన్సి పర్సిరు భాగముల మధ్యముననందు మాస్టానులవై తీవ్రముగ ఫిరంగులగాల్చి గతరాత్రి శత్రువులు, ఆరెడ్డుసెర్పి దక్షిణ భాగమున ముట్టడించిరి. కాని విశేష నష్టములతో వైరి వెనుకకు తరచుచేయుట జెను. ఉదయమున కేసుపేట్టు కేలిపోర్టు పాటోలకునడుమ వైరి నేను ముట్టడించి యుపజయము నందినవని పరాసువారు ప్రకటించిరి.

జర్మనీలో విడబడుట.

ప్రజల గందరగోళము.

బ్యూనాసు పరీసు, సెప్టెంబరు 26:— జర్మనీలో యుద్ధమున ప్రకటించబడినదని జరుల నేనులు ప్రోవై గందరగోళము చేసిరి. వీరిలో పలుకుటచి గల వారు లనేక నుండిరి.

దెస్సాండు టామి క్కను 19 ఏడల్ల ప్రాయముగల యూరోపియను బాలుని ఆతనిశత్రుయే చంపివేసినట్లులవచ్చిన వేరము స్థిరపరపబడియెను.

తేయాకు కలపు.

లండను సెప్టెంబరు 27:—తేయాకు కలపునుగూర్చి పత్రికలు చర్చించుచు, దుశాణములయందు పరిచయమైన "పంచదారలేద"ను ప్రకటనములను మాటుగ "తేయాకులే" దనుప్రకటనములు వెలయుచున్నవి. సూచించుచున్నవి. సెప్టెంబరుమాసము మూడవవారమున హిందూదేశముననుండి తేయాకు చాల స్వల్పముగ దిగుమతియ్యెను. ఇదివరలో 6 వేల పేకీలు నచ్చుచుండ నీవారమున 2 వేల పేకీలు మాత్రమే వచ్చినవి. సింహళముననుండి గూడ తేయాకు స్వల్పముగ నె సరపరాయయ్యెను. మాములువలె లండను నగరమున దిగుమతి జరుగుచునుటంబట్టి గూడ తేయాకు కలపునకు గారణమయ్యెను.

ఆసియా; దేశీయ విదేశీయ విధానము

ఆమస్టర్డుము, సెప్టెంబరు 26:—వియన్నానుండి యట్లు తంతి వచ్చుచున్నది. రేయిచిట్టా సభయొక్క రెండవసంధి రము వారు నేటిదినము సమావేశమైరి. సాంఘిక, ఆర్థిక సమస్యల విధానమును గూర్చి సంగ్రహముగ జెప్పి ప్రధానమంత్రి స్పీడరుగారు ఈ క్రింది యంశముల గూర్చి కొంతవడి మాట్లాడిరి. హంగరీతో వ్యాపార సంబంధమును రాజకీయ సంబంధమునను కొన్ని యేర్పాట్ల గానించుకొనవలయును. ముఖ్యముగ జర్మనీతో గల సంబంధములను తగుమైన రీతిని ఏర్పరచుకొనవలయును రాష్ట్రీయ క్రిత్యమును గా పాడుచు వివిధ జాతీయ స్వాతంత్ర్య సామాన్యతా నూత్రమును తెలిసికొనవలయును. విదేశసంబంధ విధానము మిత్రముండలి వారియెడ భక్తివిశ్వాసములమీద నాధారపడ వలయును. పోపుగారి సంధిచూచవలను తన సంతసమును వెల్లెచుచున్నది. సైనికసంస్థాపనా నిర్మాణమును, అంతర్జాతీయ న్యాయస్థాన సంస్థాపనమును ఆవశ్యకమని వారి యభిప్రాయము. ఈ మాత్రములమీద శత్రువులతో సంధి గానించుకొన నిష్పష్టమవును. వారెదుల కియ్యకొనరేని వారు క్రికంచన లేక యుద్ధమును కొనసాగించ వలయును. తనయందు దన్ని జాతులవారు నానందము నెందునట్టి దృఢవత్తరముగ ఆస్త్రియా చిరకాల శాంతి కత్తంత బాధ్యురాలుగ నున్నది. అందువలన వారు పరిపాలకవర్గమును సంస్కరింప గోరుచున్నారు. అయినను ఆస్త్రియా గవ్యస్థానము శత్రువులకలననే గలుగగలదని తలచుకొందలటి అభిప్రాయములను వారు పూర్వకాంక్షించుచున్నారు.

ఆస్ట్రీయా ఆధ్యక్షుడు.

తీక్షణయుద్ధ ప్రకటనమునకు వ్యతిరేకించుట.

బ్యూనాసు పరీసు, సెప్టెంబరు 26:— క్రిస్టియన్ ప్రతముల యర్థము గలిగింపబడినదనుక యుద్ధమునునెప్పుడు మొనరింప గూడదని అధ్యక్షుని యభిప్రాయము ప్రజాస్వామ్య మాత్రము పుకారము అమెరికా, స్పెయిను రాష్ట్రము లన్నియుకలసి వెలిచేయు నట్లొనరింపవలసి శ్రమంపరితెయి వచ్చుచున్నది. గాధిమగు ప్రజాభిప్రాయమును బట్టిగాడ, యుద్ధావస్థకు వనకు వ్యతిరేకించుట పుమాదకరమని స్ఫురించుచున్నది.

విరోధామహాసంగ్రహము

(రైతుకు విజయింపు)

జి.ఎం.ఆం.

మిత్రమండలివారి సాంగ్రామికోద్యేషములు.

అస్పృశ్యుల సహాయము గంభీరపర్యాయము.

లండన్, సెప్టెంబరు 26:— బ్రిటన్ సంగ్రహమున “సాంగ్రామికోద్యేష” సమాజేశ సమయమున అస్పృశ్యుల గంభీరపర్యాయము గాఢించిరి. ఏ వే వియో త్యజనియము లగు కొలది సమయములలో తప్ప మూడు సంవత్సరముల నుండి బ్రిటిషువారిచేత దృఢనిశ్చయముతో అప్రతిహతముగ యుద్ధము నొనరించుచున్నారు. “మన దృఢసంకల్పమును గానామటమ మనము పునఃపర్యాయముగ మన మహాకార్యనిర్వాహక తన గూర్చి పలుమారులు చెప్పనక్కర లేదు. కాని మరియొక సంగతిని మాత్రము మన మనకసార లిఖింపవలసి యున్నది. మన మేకాంతిసంస్థాపనార్థము యుద్ధము గావించుచున్నారమో ఆశాంతి, గాఢముల సరిహద్దులను గూర్చి కొంతవడి బేరము జరిగిన పిమ్మట కాకితమునూడ నేమేమియో వ్రాయబడి అనంతర ఫలితముల విధికి విడువబడునట్టి సంధికో యుద్ధ మంతమగుటవలన, పాపక నేరదను అంశము నందలికిని మరల మరల బోధింపవలయును. న్యాయసూత్రములను విడనాడి చారిత్రక సాంప్రదాయములను, ఆదర్శములను తూలనాడినట్టి ఏర్పాటుల విజయలే గావించునెంచినను, పరాజయలే గావించునెంచినను అట్టి ప్రయత్నములవలన గలుగు సంధి పేరునకు తగినసంధి కా నేరదని మన మాలోపింపవలయును.

ప్రజాస్వాతంత్ర్యములు.

ఈయుద్ధములన ప్రజాస్వాతంత్ర్యములకు చాలనష్టములుగలిగెను. సంధియను పేర నేవేవియో సంఘటనగావించి జూచునిక్కార్యములన భవిష్యత్కాలమున ననేక యుద్ధములు వాటిల్లుట కవకాశ మేర్పడగలదు. ఇప్పుడు ప్రపంచమున కంతయు విశేషయనర్థదాయకమగు నీయుద్ధము గలుగుటకు గలకారణములు 1871 వ సంవత్సరపు సంధివరకును గానవచ్చును. జర్మనులు పోలుగారి కంపిత ప్రత్యుత్తరమున నేవేవియో సంగతుల జెప్పిరి. కాని 1871 వ సంవత్సరము నాటి మహాద్రోహమును తామకముండెన్నడుజేయుదుమని జర్మను లెవోటను జెప్పినట్లులగానరాదు. ఆల్సేసులారేయిలనునను, బెల్జియమునకును పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము నొసగి ప్రజలకొనర్చిన నష్టములకును, దేశమునకొనర్చిన నష్టములకును సాధ్యమగు సంతకరణ తగినపరిహారముల నొసగుటకువా రిప్పుడు సిద్ధముగ నున్నారా? పరిశ్రమలగు మాటల సెకవందజెప్పనంతటి విలువగల రెండు వాక్యములతో వారిండులకు తగిన ప్రత్యుత్తరమియ్యగలరు. జర్మనీదేశమునుగాని ప్రజలనుగాని నిరూపింపజేయవలయునని మనయుద్దేశము కాదు. యుద్ధ మారంభ మగునపుడును, యుద్ధమునందును జర్మను లొనరించిన ఘోర క్రూర్యము వలన విశేష కాలము వరకును ప్రపంచమునం దంతట జ్ఞాపకమునం దుంచుకొనబడును. జర్మనుల అభిప్రాయము కంటెను, జర్మను దొరతనమువారి దుండగములకంటెను ప్రపంచమున కెక్కుడు భీతిని గలిగింపజేసిన దేదీయు గానరాదు. అసంఖ్యాకము లగు విపత్తు లెన్నిటినుండి, ఎంతటి ఘోర నాగరికతా నిరోధకమునుండి తప్పింపబడి జర్మను నిరంకుశాధికారపు కలల నిష్పాదకమారుగ మిత్రమండలివారు ధ్వంసము గావించి నందువలన మానవాళి బయటపడెనో ఇందువలన న్యక్తము కాగలదు.

ప్రవ్యను నైతికాధికృతి.

నిరూపనమే మన గమ్యస్థానము. ఆత్మవిచ్ఛేదన కాలవాలమగు నిరంకుశాధికారత తొలగించిన పిమ్మట జర్మను స్వావ్యవహారసాధనముల జర్మను లు పూర్తి గ న ను భవించుట కంటె జర్మనీ కే కు డు లా భ ము ను మనము గోరనేరము. వారి సాంగ్రామికోద్యేషము దేశముల నన్నిటిని యుద్ధమునకు పూర్వముండుస్థితియం దుంచుటకాదు. చిన్నవి పెద్దవి యను భేదము లేకుండ అన్ని దేశములను పరిపూర్ణ స్వేచ్ఛతో నభివృద్ధి నొందుట కెట్టి యాటంకములను లేకుండునట్టిక అంతజ్ఞాతీయ సంస్థాపనము గావించుటయ సాంగ్రామికోద్యేషము. వాస్తవముగ ప్రాన్సు రుస్సాలయందలి యాక్రమిత రాష్ట్రములు విడువబడవలయును. ఆల్సేసు లారేయిలను సంగతిని గూర్చి యిదివరకే తెలుపబడియెను. మారపు ఖండమునందలి మధ్యప్రదేశముల నెటు

వైపు దృష్టి ప్రసరింప జేసినను ప్రజలు భిన్నభిన్న రాష్ట్రములు వారిని వేరుపరచియున్నవి. ఇది ప్రజలకు చాల కష్టముగ నుండగలదు. అయినను అప్రజ లెంతవరక రాజకీయమునకును, భయంకరములకును కారణభూతులగుదురో అంతవరకును వారి స్థితి యట్లే యుండవలసియుండును. ఒక మూలనుండి ఇటలీ, ఇంకొకమూలనుండి రుమేనియా, ఒకదెసనుండి సెర్బియా, ఇంకొకదెసనుండి గ్రీసు, ఒకవంకనుండి గ్రీసు, ఇంకొకవంకనుండి స్లావులు అందఱును తమ రాష్ట్రములలోని కింఛ కింత ప్రదేశము రావలయు ననుచున్నారు. ఈభయంకరవిషయమున జాతీయబాంధవ్యమును బట్టి యుద్ధ చారిత్రకసాంప్రదాయమునుబట్టియు, ప్రజలయోశయముల బట్టియు వీరియందలి వాంఛితముల నొక్కమారుగ బరిష్కరింపవలయును. వారిరాజకీయ బాంధవ్యము విశ్వవ్యాప్తమైనది. ప్రపంచము వివిధ జాతులవారి సాంఘాతికపరిపాలక రాష్ట్రముగ నుండవలయును. దానికి న్యాయమే పునాదికను, స్వేచ్ఛయే శంఖుస్థాపనముగను ఉండవలయును. దానిని బడయుటకు నైతికసంస్థాపనావిచ్ఛేదమును అంతర్జాతీయ న్యాయసంస్థాపనమును మార్గప్రదర్శకచిహ్నములుగ నున్నవి (ఉత్సాహము).

“ఆసారాశ్రయ పూర్తిగ నిశ్చయింపబడునరకును, అది యెంతయో కాలము బట్టవలెను. మనము బద్ధకంకణాలమై యుద్ధము నొనరింపవలయును. మన నిశ్చయమెచ్చటను సడలి నటులగాని మన వస్తు సంపద చాల నటులగాని ఎట్టి చిహ్నములును గానరానందులకు భగవంతునకు వందనములు. మహాపరాక్రమ వంతులగు మన వైద్యములు అనన్య సాధారణ దైర్యశాలియగు వారి మేటి నాయకునియా జమాన్యమున నిశ్చల సంకల్పమున ను, అత్యంత వైద్యోత్సాహములతోడను, అరికంఠలుంఠన ప్రజ్ఞతోడను స్థాండెచ్చ రంగమున ముందునకేరుచున్నవి. మననావికులు ముందుసామగ్రి తయారుచేయు కార్మికులు, పారిశ్రామికాధికారియు, అన్ని కరగతులకును జెందినట్లులకొలది శ్రీపురుషులు, అందఱును జాతీయ శక్తిసామగ్ధ్యముల నిలపుకొనుచున్నారు. మహాదృఢముయొక్క ఆత్మతోత్సాహశక్తికి సభలే సాక్షిభూతులు. పరాను ఇటలీ దేశీయులు కేవలము రాజభక్తి పరిపూర్ణ స్వాంతయు వెదనువద్దమొకరును విసాంజోనదికర్ష నింకొకరును నూతనవిజయ పరంపరల జేకొనుచున్నారు. అంతః కలహములచేతను, బాహ్యచేతను ఊభించి పోవుచున్న దయును రుస్సాదేశము ప్రత్యేకసంధిని నిరసింపి తూలనాడుటయే గాక నట్టికోరిక నడిగి శత్రులు తమకు మర్యాదహాని గావించినందుల కారహము వహించినది. అమోకాదేశము, అనంతములగు మూలబల సహితముగను నైతిక ప్రాపంచిక బల సహితముగను అప్రతిహత నూతన ప్రపంచ విదారి దారుణ కృపాణమును మిత్రమండలివారి సహాయమున కంపినది. మన పతాకమెడనెడ మేఘావృతమైన దయును ఈ మాడు సంవత్సరములందును సమర్థింపబడిన ధనరాములును, రుధిర ప్రవాహమును ఆత్మాభిలక్షి గాని ప్రాపంచిక లాభమునకు గాని సమర్థింపబడలేదను జ్ఞానముతోడను, ప్రపంచమున కెన్నడైన దృఢమగు పరిపక్వ శాంతి కలుగునను ఆశయున్న మిత్రమండలి విజయముననే గలుగ దలదను నిశ్చయముతోడను మనము శాంతివంతమగునట్టియు, నిష్కర్షకమగునట్టియు భక్తితో చివరవరకును మన పట్టుదలను విడువకుండుము గాక! (ఉత్సాహము).

లండన్, సెప్టెంబరు 26:— నావికాధికారు లిట్లు తెలియజేయుచున్నారు:— క్రిందటివారము 2776 వర్షక నౌకలు క్రేటు బ్రిటను రేవులను జేరినవి. అచ్చటినుండి 2691 నౌకలు బయలుదేరినవి. 1600 టన్నుల కెక్కుడు బరువు గలవి 13 ఓడలును, తక్కువ బరువుగలవి 2 ను ముంచితేయబడినవి. 10 ఎదిరింపబడినవి గాని ముంచితేయబడలేదు. చేపల పట్టు పడవలు 2 ముంచితేయబడినవి.

లండన్, సెప్టెంబరు 26:— వార్తాసంఘముల వారి క్రింది సమాచారమును తెలియబరచుచున్నారు. కామన్న హివాద్ గారు వలసదేశములకు సహాయకార్యదర్శిగ నియమింపబడిరి.

ప్రతి అధికారము.

లండన్, సెప్టెంబరు 26:— ముడుకపు ప్రతి విలువను నియమించుటకుగాను అక్టోబరు 1-వ తేదీనుండియు ప్రతి అధికారపు టు త్రువు నమలులో బెట్టవలయునని ప్రకటించబడినది. అధికారులు ప్రతిదిన మా యాశేషముల ప్రతి కుచితమగురీతి ధరల నేర్పరచెదరు. అధికారులు పెట్టిన విలువకు తగియుండునటుల ధరల తగ్గింపబడును. ఈ యుత్తరువంతయు కేవలము ముడుక పదార్థమునకే చెందుచున్నది.

పాయిస్ట్రాను గారు సర్ బాను కోవాన్సు, సర్ ఆల్ ఫ్రెడ్ కి మోగ్ గారలకు ఉత్తమాధికారి గౌరవవిడుదలుల నొసగిరి.

కార్మిక కక్ష.

లండన్, సెప్టెంబరు 27:— ప్రాతినిధ్య చట్టములన కార్మిక కక్ష పరిపూర్ణ లాభమును నైకొన గలుగునటుల యాకక్షను మరల దృఢపత్రముగ సంస్థాపించునట్టి యోచనమును సిద్ధము చేయుటకు కార్మిక కక్షవారి జాతీయ కార్యనిర్వాహక సంఘము వారిక సభను నియమించిరి.

సోమవారమునాటి వైమానికపు దాడివలన మృతి జెందినవారలలో డెయిలీ టెలిగ్రాఫుప్రతికయొక్క ఏభైయ్య విశేషుడగు జి. జి. ట్రీ వెను గా లొకరు.

ప్రాశస్త్య

బ్రిటిషువారు తమస్థలముల గోల్పోయి మరల గెలుచుకొనుట

లండన్, సెప్టెంబరు 26:— సర్ డగ్లసు హేగు గారిటుల వర్తమాన మంపిరి:— టువరు హేగ్లెట్టెను, పోలిగను వనమునకును మధ్య నుండు కొండల పంక్తిని శేపుత్రులు నేటి యుద్ధయమున పొగమంచుచాటున నాకస్మికముగ దండెత్తి వచ్చిరి. రణరంగమున విశేషప్రదేశమునుండి వారు వెనుకకు తరిమివేయబడిరి. అయినను కోడ్లు నకు త్రరమునను పోలిగాను వనమునకు దక్షిణమునను శత్రువులు మా ప్రదేశములలో జొచ్చిరి. వారు చొరబడిన రణరంగములు చాలస్వల్పములు. రెండు ప్రదేశములును చాల దగ్గరగ నున్నవి. ఉదయమువరకును భయంకరమగు యుద్ధము జరిగెను. మధ్యాహ్న సమయమున వారు మరియొక భయంకర ప్రతియుద్ధము నొనరించిరి. కాని అందువలన నేమియు వారికి లాభము లేక పోయెను. మరి కొలదికాలములోపలనే మేము శత్రువుల నా ప్రదేశమునుండి తరిమివైచి మా స్థలముల మరల నాక్రమించుకొంటిమి. కంటునకు దక్షిణముననుండు ప్రదేశమున శత్రువులొక దాడినొనరించిరి. నిన్నటిదినము శత్రువులరణరంగముయొక్క ఛాయాపటములనే కములు దీసికొనబడెను. రౌలర్సునకు త్రరమునను దక్షిణమునను, కేంబ్రీయి సమీపమునను, టూర్నేయికి తూర్పునననేక రెయల్వేస్టేషనుల మీదను పదిటన్నుల బొంబులను జార విడిచితిమి. రెన్ననకు తూర్పున బిల్లెటుల పోయొగించితిమి. శత్రువుల విమానములు మాడు నేలగుల్బుబడియెను. 5 క్రిందికి తగిమివేయబడెను. మా విమానములు నాలుగు కను పించుకున్నవి. ఆదివారమునాడు పట్టుకొనబడిన చారులలో రెప్పెనెంటు వాసుగాలొకరు. శత్రువుల మాటలప్రకారము ఇతడెన్నియో విమానముల గూర్చియుండెను.

లండన్, సెప్టెంబరు 26:— బ్రిటిషువారి ప్రధాన కార్యాలయమువద్దనున్న రైటుగారి విశేషుడు 26-వ తేదీనాడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— 25-వ తేదీని ఈ రంగమున పదాతి దళయుద్ధమేదియు జరుగలేదని చెప్పియుంటిని. కాని ఇప్పుడీ క్రింది సమాచారము తెలియవచ్చుచున్నది. మధ్యాహ్నము లోపల శత్రువులు సెనినుకోడ్లనకు దక్షిణమున భయంకరముగ యుద్ధము నొనరించిరి. మొట్ట మొదట వారు మా ప్రధమ పంక్తిలో కొన్ని చోట్ల నైనికులను వెనుకకు నెట్టివేయగలిగిరి. కాని మానైనికులు మరల నశ్వంతకోపముతో పోరాడసాగిరి. సాయంకాలములోపల మరల మానైనికులు యధాస్థానముల నాక్రమించుకొనగలిగిరి. కొంతయుద్ధమింకను జరుగుచున్నది. ఫిరంగియుద్ధము భయంకరముగా జరుగుచున్నది.

పరాను రంగమున విమాన యుద్ధము. లండన్, సెప్టెంబరు 27:— ఎయిరురంగమునను, మ్యాజునది కిక్కురేకులయందును విమానము పోరాటము తీవ్రముగ నుండెనని పరానువారు ప్రకటించిరి.

హేగూగారి నివేదనము.

లండన్, సెప్టెంబరు 25:— నేటిసాయంత్రము హేగూగారిట్లు చెప్పిరి:— ఈ ప్రజలకు తూర్పుతీరమున ఉత్తర తటమున ఉన్న ఒక ముఖ్య ప్రదేశమున విశాలరంగమును మేము నేటి యదయమున నెదిరించితిమి. ఆచట మంచి యభివృద్ధి గాంచినట్లు తెలియుచున్నది. శత్రువులు ప్రబలముగ నెదుర్కొనుచుండినను సభోకు పైనిటల గౌజయో కోరునకు తూర్పు తటమున విజయవంతముగ దాడిని సలిపిరి. జర్మను లాక్రమించుకొనిన రెండు కందకములను విధ్వంస మొనరించి ఆనేకుల జంపి వారు మరి కొంతమందిని బంధిలను గావించిరి.

భావి యుద్ధకార్యములు.

ఈవారు.

లండన్, సెప్టెంబరు 25:— మెనిసుగోడ్డు యుద్ధ మంత మైనదని విమర్శకులు వ్రాయుచుండిరి గాని ముందా యుద్ధ కార్యములను గూర్చి అభిప్రాయభిన్నత గానవచ్చుచున్నది. ఆంగ్లేయు లున్నతస్థానములయందుండిరి గాన శీతకాలము తయ నడటనె గడవునని కొందరు సూచించుచున్నారు.

సర్ డగ్లసు హేయిగూగారు మరి యొక స్థలమున శత్రువులపై బడుదనని యుద్ధరంగమునందలి కొందరు తెలంచుచుండిరి.

జర్మనుల యొక్కదల

లండన్, సెప్టెంబరు 26:— జర్మనులవాయువాక్రయిట్లు తెలియజేయుచున్నది. లాంజుమాన్ హాల్టెక్కుల నడుమ యుద్ధము సాగుచున్నది. కొన్ని స్థలములందు వైరిసేనలు మాసేలయం దొక కలామీటరువరకు జొచ్చుకొన్నవి. ఇట్టి స్థలములందు కక్షముగ యుద్ధము జరుగుచున్నది.

ఆంగ్ల సైన్యములు ముందునకు బోవుచుండుట

నిష్ఫలమగు జర్మను ప్రతిముట్టడము.

లండన్, సెప్టెంబరు 27:— సర్ డగ్లసు హేయిగూగారిట్లు ప్రకటించిరి:— టుకరు హేమెట్సుగండి సెయింటు జాలియను తూర్పుభాగమునకును వ్యాపించియుండి ఆరు మైళ్లయధరంగముగ నొకటి యదయమున ప్రారంభమైన పోరాటమున మాకు సంపూర్ణముగ విజయము లభ్యమైనది. అనంతరమున శత్రువు తీవ్రోత్తరంగమున ప్రతిముట్టడము నొనర్చిరి. కొన్నిస్థలములందు యుద్ధముసాగుచున్నది. ఈవెను మెనిసు గోడ్డునకు దక్షిణ భాగమున ఆంగ్ల సైన్యము లొనర్చిన ముట్టిడి జయప్రదమై టుకరు హేమెట్సు స్వరమున్నగు స్థానముల నా సైన్యము లాక్రమించుకొనినవి. కల్యాణివెల్లునండి జయపరచిన బలమగు ప్రతిముట్టిడి సుకదానిని తొలగగొట్టితిమి. ఈవెను మెనిసుగోడ్డునకు తీరమున మే మొనర్చిన ముట్టిడినుండు వైరివైరులు మాతోడ తీవ్రముగ పోరాడిరి. శత్రువులు ప్రతిముట్టడు లొనర్చిన ప్రదేశమున యుద్ధ మతితీవ్రముగ నుండెను. పగలంతయు తీవ్రముగ శత్రువుల నెదుర్కొని తుదకు ఆంగ్ల సాగ్రాటిఫు సైన్యములు వైరులను వారి స్థానములనుండి వెదలగొట్టెను. ఆర్దిల, సదర్లెండు పటాలములు రెండు ముందుస్థాన మొకదానియందు దొంటిపై స్వరక్షణ మొనర్చుకొంటిమి. ఈసేనలు రెండిటిని మేముబిడి పించితిమి. అనంతరమున ఈరంగమున శత్రువులు గాఢమగు యుద్ధమును లేవజేసిరి. పోరాటమునకు భయంకరముగ రేగుచున్నది. ఆస్ట్రేలియను సైనికులు పోలిగనువుడ్డు సంతయు నాక్రమించుకొనిరి. ఆస్ట్రేలియను సేనల ఎడమ భాగమున ఆంగ్ల, సాగ్రాటిఫు, వెల్లు పటాలములు జొన్నబెక్కును దొమ్మి యొనర్చి పట్టుకొని తమ యుద్ధయమును నెరవేర్చుకొనెను. పోలిగను వుడ్డునకు తూర్పును నొనరింపబడిన ప్రతిముట్టిడి తొలగ గొట్టబడెను. వీల్లుజుగ్రా వెస్టాఫెలు సెయింటు జాలియను గ్రావెస్టాఫెలు ప్రదేశములందు లండను తెలివోరియులు మున్నగు పటాలముల సోర్చి శత్రువుల ప్రతిముట్టడములను తొలగగొట్టెను. మధ్యాహ్నమున, నీ ప్రదేశమున మరల శత్రువులు ప్రతిముట్టడము నొనర్చి, రంగమున కొంతభాగమున నాంగ్ల సైన్యముల కొట్టిడి గలిగించిరి. కాని ప్రతిముట్టిడియొనర్చి నష్టమందిన ప్రదేశముల చాలభాగము మరల నాక్రమించుకొంటిమి. శత్రువుల నష్టపరిమితి విశేషముగ నుండెను. శుమారు వెయ్యిమందిని మేము బంధీకృతుల నొనర్చితిమి, యుద్ధమున నెదుర్కొ మడిసిరి.

జర్మనుల ప్రతి ముట్టడముల నోడించుట.

లండన్, సెప్టెంబరు 28:— ప్రధాన స్థానములనుండి రైటరు విలేఖకుడిట్లు తంత్రితార్త నంపుచున్నాడు:— స్టాండర్సులో నేటి యదయమున ఆంగ్లేయులు ఈవెను పరిసరముల యందు మరల జర్మను సైన్యములను వెనకకు గొట్టిరి. ఉదయమున ముట్టిడింప నాంగ్లేయులు యత్నించి యుండిరి. వారి యత్నముల ప్రకారము యుద్ధకార్యములు నడచినవి. అయినను జర్మనులు తీవ్రమగు ప్రతి ముట్టడముల నొనర్చినందున నిన్నటి దినమున యుద్ధము ప్రబలమైనదని చెప్పవచ్చును. పొగమంచు గ్రమ్ముకొని యుండ యుద్ధము ప్రారంభమై, మా వెనకటి సైన్యపు పంక్తులను లోనునావునునకు గొట్టినవి. శత్రువులు కార్లి డైఫారమును మరల నాక్రమించుకొనిరి. ఈయుద్ధము కారమున మెనిసుగోడ్డునకు తీరమున మా సైన్యపంక్తి ముందున కుదిరెను. ఉదయము 11 గంటలకు జర్మనీయులు ఆస్ట్రేలియా సైన్యముల నెదురించిరి. ఉభయ సైన్యములకును, పోలిగనువుడ్డు పరిసరమున భీకరమగు పోరాటము జరిగెను. తుదకు జర్మనీయులు మాస్థానముల కొన్నిటియందు జొచ్చుకొన గలిగిరి. అజ్ఞాత సైన్యములు ధైర్యసాహసము లుట్టపడునట్లు పోరాడెను. జర్మనులు అచ్చటచ్చట వీరి పంక్తులయందు చొచ్చుకొనిరి గాని యాలాభమునకు మించిన నష్టములను జర్మనులుపొందియున్నారు. మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకు ఆంగ్లేయులును అజ్ఞాతములను కలసి జర్మనులపై బడి, వారాక్రమించి యుండిన స్థానములనుండి వెదలగొట్టిరి. స్వల్పపరిమాణముగ మా పంక్తి మాత్ర మిపుడు వీరల యధీనముననున్నది. తిక్కిన ప్రదేశములన్నిటి నుండియు జర్మను సైన్యములు వెదలగొట్టబడినవి.

నేటి యదయపు ముట్టిడికి పూర్వపు వ్యవస్థపై వివరింపబడినది. నిన్నటిదినమున జర్మనులు గనువరచిన పట్టుదలను బట్టి యోచింప మమ్ములను ముందునకు బోనియకుండ వారు విశ్వప్రయత్నముల నొనర్చి సంసిద్ధులైయున్నట్లు స్పష్టమగును. గత గురువారమునుండియు జర్మనులు క్రొత్త సైన్యములను రప్పించుచుండిరి. మా విమానములు మార్గదర్శకములై చరింప మా ఫిరంగిదళము తీవ్రసైన్యములపై గుండ్లను గురించి వీటి కక్షముగ నష్టములను గలిగించినవి. నిన్నటి రాత్రియందు దాంగ్ల విమానములు శత్రువుల నిలవ సైన్యములపైకి బోయి, అనేకమగు బాంబులను వేసినవి. ఈలోపున మా శత్రువులదళములు వైరులపై విషకాయపూరిత గోళములు వ్రేలుడు గోళములు మున్నగు వాటిని గురించి నవి. గత గురువారమునా డెట్టి యుద్ధతంత్రము వినియోగింపబడి మాకు విజయము నొనగెనో. నేటి యదయపు ముట్టిడి యందుగూడ నట్టి తంత్రమే ఉపయోగింపబడెను. ఉదయము 6 గంటలకు పదాలిదళములు జర్మను స్థానములపైకి పయనమయ్యెను. ముట్టిడిసేనల పార్శ్వభాగము లెవ్వియొ స్పష్టముగ తెలియరాకున్నది గాని గురువారమునా డెంత సైన్యము ముఖభాగముననుండెనో, నేడు గూడ సంతసేనయే మధ్యభాగమున నుండెనని నా నమ్మకము. పురోగమన ప్రభువదళయందు మా సైన్యములు విశేషమగు శ్రమనందకయే గవ్యస్థానములను జేరినవి. పిదప శత్రువుల యొత్తిడి మాకు కలిగెను. టుకరు హేమెట్సు, పోలిగను పరిసరములందు యుద్ధ మాంగ్లేయుల కనుకూలముగ నుండెనని తెలియవచ్చెను. అజ్ఞాత సైన్యములు ముందునకు నడచుచున్నవి. ఈ సైన్యములు తమ పురోగమన ప్రభు భాగముననే ఆనేకుల శత్రువులను కైదీల నొనర్చినట్లు తెలియవచ్చెడిని.

వైమానికుల చర్య

శత్రువిమానములు 24 గూల్చబడుట.

లండన్, సెప్టెంబరు 28:— విమానదళముల చర్యనుగూర్చి డగ్లసు హేగూగారిట్లు ప్రకటించిరి:— నిన్నటిదినమున మా విమానములు చాల చురుకుగ నుండెను. సెఫెంటు పరిసరమున నుండు యిసుపదారి, విమానశాలలపైనిన్ని, కూట్రే, కేంబ్రెయి విమానశాలలపై నిన్ని బాంబులను వేసినవి. ఫెంటు యొక్క పెద్దపంటలుగూడ బయలుదేరినవి, లెన్ను మున్నగు వైని క స్థానములపై గూడ బాంబులను వేసినవి. మొత్తమున విమానపు ముట్టడులయందు 5 టన్నుల బాంబులు వ్యయమైనవి. మెనిసు సెర్టికొలలో నున్న వైనికులపైని ఆటనుండి యుద్ధరంగమునకు బోవు బండ్ల రోడ్డుపై నిన్ను మరి 5 టన్నుల బాంబులు వేయబడినవి. ముందుగండు గూడ విస్తారముగ నుపయోగింపబడినది. వైరి విమానములతోడ పోరాటము గూడ సంభవించెను. శత్రువిమానము లిరువది నాలుగు నేల గూల్చబడినవి. మా విమానములలో నొకటి గానరాలేదు.

ఇటీవలి పోరాటము

ఆంగ్లసైన్యములు స్వల్పము.

జయంపరచిన స్థానముల ప్రాముఖ్యము.

లండన్, సెప్టెంబరు 28:— ఆంగ్ల ప్రధానస్థానములనుండి రైటరు విలేఖకుడిట్లు తెలిజేయుచున్నాడు:— స్టాండర్సు ఆవస్థానమున యుద్ధమువలన కలిగిన యన్యధా మంతయు కడు నేర్పుతో వినియోగ మగుచున్నది. గత గురువారమునాడు స్టాండర్సురంగమున 1500 గజములవరకును మా సైన్యములు జొచ్చుకొనినవి. నేడుగూడ నిండు మించు గ మా సైన్యము లంత పరిమాణము గల ప్రదేశమున జొచ్చుకొనినవి. జర్మను సైన్యముల ఎదిరింపు చాలబలముగ నున్నది. నేటియదయమున ప్రారంభమైన యుద్ధము బహు కష్టమైనదని నాభిప్రాయము. ఇటీవల తెలియవచ్చినవృత్తాంతమునుబట్టిమాడ వ్యవస్థ మనకనుకూలమై యున్నట్లు గానవచ్చుచున్నది. యుద్ధ కార్యముల కల్యాణశక్తిక మగు 3 మైలురంగమును మన సైన్యములు వశపరుచుకొనినవి. మేము సన్నద్ధులమై యుంటిమిగాని జర్మను లింకను ప్రతి ముట్టడుల సైన్యలేదు. మనస్థములు లాభములనుబట్టి యోచింప చాల స్వల్పము.

వివరములు.

శత్రువులు భీతికెందుట.

స్టాండర్సు యుద్ధ గమనికను జూచిన సంతోషము జనించి తృప్తిగలుగును. యుద్ధ ప్రారంభ దినములలో జర్మనులనుండి మేము క్రొత్త సంగతులను నేర్చుకొనవలసిన సీతిలో నుంటిమి. గాని నేడు వారు మాకు శివ్యశివ్యము చేయవలసివచ్చినది. నేడంతయు యుద్ధము జోరుననుండి, కొన్ని సమయములందు యుద్ధ మతి పట్టుదలతో జరిగెను. మేము ముట్టిడింతుమని తా మనుకొన లేదని కైదీలైన శత్రు సైనికులు చెప్పుచుండిరిగాని జర్మనుల ప్రయత్నములను బట్టిమాడవీరవచనములు యధార్థములు కావని నుద్ఘోషించుచున్నది: గత గురువారమున మాకు లభ్యపడిన విజయమువలన జర్మనులు కడుభీతిలి వివిధప్రదేశములనుండి సైన్యముల రప్పించుచు సైన్యములు కావేగమే వాటిని యమని కాచులితీయించుండిరి. ప్రతియుద్ధమున కష్టతమమని వ్యవహరించుట ఆచారమైపోయినది గాని నేటి యదయమున ప్రారంభమైన యుద్ధముపట్ల నట్లుగాదు. అందుమూలమున నిట్టి భీకరసంగ్రామమున విజయము చేకూరినదని వచించుట సైనికులను, వైరికాధికారులను ప్రస్తుతించుట. జర్మనులు నిన్నటిదినమున నొనర్చిన ముట్టిడితో యుద్ధ మారంభమయ్యెను. ఉత్తరమున నేటియుద్ధ కార్యములు అనుకొనినట్లు జరిగినవిగాని దక్షిణమున మాత్రము శత్రువుల యొత్తిడి యధికమగుటచే స్వల్పముగ భిన్నమైనవి. యుద్ధమున తమకు రోతపుట్టిన దని చెప్పుమ తమంతటతామె వైరివైరులు కొందరు మాకు లోబడిపోయిరి. ఇట్టి బుద్ధిగల వారింక ననేకులున్నారని గూడ వీరు వచించుచున్నారు.

సైన్య పుధ్యభాగమున యుద్ధము తీవ్రముగ నుండినను, జయము కలిగినది. యధాప్రకార మాజ్ఞాతు సైనికులు వైరులను లక్ష్యముచేయక ముందునకు పోవుచున్నారు. పోలిగను వుడ్డులోనికి వీరి కాపుదలసైనికులు జొచ్చుకొనిన పిదప అజ్ఞాతుసైనికు లిందు జొచ్చుకొనిరి. కనుక సైన్యముల స్థితి గతులు భద్రముగ నున్నవని నమ్మవచ్చును.

అజ్ఞాత సైన్య కుడిభాగమునకు దక్షిణమున యుద్ధ మతి తీవ్రముగ నుండెను. ఈ స్థానమున జర్మనులు తమ యావద్బలమును వినియోగించి, వెల్లులు మున్నగు యుద్ధసామగ్రిని గురియించిరి. జర్మనుల ముట్టిడి యంత తీవ్రముగనున్నను యిచ్చటి సైన్యములు ముందునకు పోగలిగినవి. గాని అజ్ఞాత సైన్యముల వలె నీ సైన్యముల పురోగమనము విశేషముగ లేదు. ఇవట యుద్ధ ముదయమున జరిగియుండెను. పిమ్మట నీ సైన్యములు నూతనసైన్యములచే బలపరపబడెను. పోలిగనువుడ్డులో నాస్ట్రేలియా సైనికులు 800 మంది శత్రువులను బంధీకృతుల నొనర్చిరి. ఇచ్చటి యుద్ధసమాచార మింకను పూర్తిగ తెలియరా లేదు గాని యిటీవలి వార్తలనుబట్టి యుద్ధమాంగ్లేయులకు అనుకూలమై యున్నది. ఈవెను మెనిసుగోడ్డు కడ్డముగ నుండు పంక్తియందలి వ్యవస్థ స్పష్టముగ తెలియలేదు. కాని మనసైనికులు తమ వైర్యవైర్యములవలన జర్మనీయుల నోడించి ముందునకు బోవుచుండిరిని విశ్వసించుట సహజము.

రంగమున నితర స్థలములందు పట్టచుచిన స్థానములను బట్టితిమి. కైదీలను లెక్కింపలేదు. వీరి సంఖ్య నేలమీద నుండును. వర్షమాన యుద్ధమువంటి సమరములందు కైదీల సంఖ్య విజయ ప్రాముఖ్యతను పూర్తిగ వెలువరింపలేదు. అన్ని స్థలములందును మా సైన్యములు సన్నద్ధములై యున్నను, జర్మను లింకను ప్రతి ముట్టడు లొనర్చినట్లు గానరాకున్నది.

మా నష్టములను గూర్చి తెలియవచ్చిన సమాచారము భిన్నముగ నున్నది. కొన్ని స్థలములందు మాకు విశేషముగ నష్టములు కలిగినవి. గాని మరికొన్ని ప్రదేశములందు అతి స్వల్పమగు నష్టములతోడనే మాకోరికలను సాధించుకొంటిమి. మొత్తముపై నష్టములు స్వల్పమై యుండవచ్చును. ప్రాముఖ్యమగు నీ యుద్ధరంగమున మరల మా కొకసారి విజయము చేకూరెను.

కెరెన్సీ గారి సందర్శనము

పార్లమెంటు, సెప్టెంబరు 24:— ఫిర్యాదు పరిశీలనకు ఒకానొక సందర్శనమున కెరెన్సీ గారు రిట్లు చెప్పిరిని ప్రకటించబడినది. రుప్యదేశము మరల మెట్లునెక్క నారంభించినది. ఇంక శిఖరమును చేరగలదు. జర్మను ప్రభుత్వములలో సగము రుప్యరంగముననే యున్నది. రుప్యదేశము భయంకరమగు విరోధ కార్యక్రమమును సహించవలసి యున్నది. అయిన నిష్పాదది ఐక్యత మొందినది. ఇంకమీద విజయము జేకొనుటకు తనశక్తికంతనలేకుండ ప్రయత్నము చేయనున్నది. రుప్యదేశ మెన్నడును ప్రత్యేక సంధిని గావించదు.

పెట్రోగ్రాడు, సెప్టెంబరు 25:— పూర్వపుయుద్ధముం త్రిసుఖోమ్నిపుగారు దేశద్రోహ మొనర్చినటుల రూఢిపరచబడి యావజ్జీవన కఠినశిక్షను నిధింపబడిరి. అతనిభార్య నిడచి పెట్టబడినది.

సైనికుల స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించుట.

పీకింగు, సెప్టెంబరు 26:— సైనికులసౌతు మూర్ఖమున కనుచున్నట్లును పటాలపు సైనికులు దక్షిణసాయకుల ప్రేరణమున తమ స్వాతంత్ర్యమును ప్రకటించిరి. ఉత్తరదేశ వాళ్లు పట్టుకొనకుండ హుళునును పట్టుకొనుటకు వారిట్టి ప్రయత్నముజేసిరి. కాన్సింగ్ సైనికులు విప్లవకరులకు సహాయ మొనరింప సిద్ధముగ నున్నారు.

కెయిజరుగారి నీచపు ప్రయత్నములు.

పెట్రోగ్రాడు, సెప్టెంబరు 26:— కెయిజరు గారు పోపున కిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమును రుప్యపుత్రిక లన్నియు దూషించుచున్నవి. ఈ ప్రయత్నము లన్నియు రుప్య విప్లవము వలననే గలిగినవి. సంవత్సరారంభమున సంధిని గావించుకొనుటకు కొన్ని లాభముల నపేక్షించిన జర్మనీ యిప్పుడు లాభముల పేరెత్త నేరకున్నది. దీనికి మిత్రమండలివారిచ్చు తగు మైన ప్రత్యుత్తరము మునుపటికంటె నెక్కుడు తీవ్రముతో రుప్యదేశము పూర్వమునకు రెండు మడుగుల లభిక క్రిందం న్నమై యుండ నక్రమరాకమున బోరుసలిపి విజయము చేకొనుటయే గాని యన్యము కాదు. మాక్సింగోర్గిగారి పత్రిక గూడ కెయిజరును దూషింపుచు కెయిజరుగారి యసంబద్ధ ప్రలాపముల నంతయు నొందించుటకు తగిన సమయ మొన గూడెనని రుప్యను ప్రజాస్వామ్యప్రభుత్వమువారు తెలిసికొనవలసియున్నా రనుచున్నది.

సెరెతుల ముట్టడి.

బాల్టికు రంగమున నొకావిమానదళములు. లండను, సెప్టెంబరు 27:— రుప్యవారి యుద్ధోగులు వెలువరించిన వాయువాద్య:— సెరెతు ప్రదేశమున రైకి వైరిలి భాగమున నున్న మాకందకములలోనికి శత్రువులు జొచ్చుకొనిరి. ప్రతిముట్టడి యొనర్చి వారిల నాస్థానములనుండి వెడలింపితిమి. మా నౌకలు కూర్చొను తీరమును సమీపించి జర్మనులు యత్నించుచుండ, కూర్చొను తీరముననున్న మాజలంతి ర్గాములు మున్నగు దళములు శత్రువులను మా సముద్రములలోనికి రాకుండజేయుచున్నవి.

కార్నిలాఫ్ సేనాని.

నిందాస్తుడు గాడు. లండను, సెప్టెంబరు 27:— కెరెన్సీగారును కార్నిలాఫ్ సేనానియును, పరస్పరాభి ప్రాయములు క్రమముగ దెలిసికొని పోవుటయే రుప్యలోని యిటీవలి విప్లవమునకు కారణముగాన కార్నిలాఫ్ సేనానిని నిధింపబడినది. ఈమరణి ప్రాయమును గూర్చి పెట్రోగ్రాడునుండి అనేకమగు గాథలు వెల్లడుచున్నవి. వైరిక కార్మిక ప్రతినిధిసంఘమువారు చెప్పినచోప్పున కెరెన్సీ, సావిన్స్కీ, కార్నిలాఫ్ గార్లు మువ్వురును రుప్యరాష్ట్రపు స్వేచ్ఛను భంగపరచ నుట్రుబన్నియించెనని యీ గాథలలో కొన్ని నూచించుచున్నవి.

ఉన్ని వర్తకులు ఎం. బండిటాముగారు ఆత్మహత్య గావించుకొనిరి. స్పెక్టర్లేషను వ్యాపారమువలన నతడు 18 లక్షల పానుల ధనమును గోల్పోయెను. తక్కినవారనేక మంది చెడిపోయిరి.

నూతన సైనికోద్యోగులు.

పెట్రోగ్రాడు, సెప్టెంబరు 27:— ఉత్తరరంగమునకు ట్రెరిమిసాఫ్ సేనానియు, దక్షిణరంగమునకు వాలెన్టీన్ కోసేనానియు సైన్యాధిపతులుగ నేమింప బడిరి.

పెట్రోగ్రాడు, సెప్టెంబరు 25:— కెరెన్సీగారు ప్రధాన శిబిరమునుండి చురలి వచ్చిరి.

నేరస్తులగు నుద్యోగులు.

పెట్రోగ్రాడు, సెప్టెంబరు 27:— విచారణజరుగునంత దయక, కార్నిలాఫ్ సేనాని యు వారి మిత్రులును, మొహిలెపు మండలములోని సికోవునుకు గానబోబడిరి.

జర్మనీలో ప్రేరము.

మాంటు వీడియో, సెప్టెంబరు 25:— ఈ వార మంత మగు లోపల, జర్మనీలో యుద్ధమును ప్రకటించ వలయునని ఛేంబరు వారితో దొరతనము వారు చెప్పెదరు.

విరోధానుకూల వివాదము

బ్యూనోస్ యెరీసు, సెప్టెంబరు 27:— జర్మనీలో యుద్ధమును ప్రకటించవలెననుట కనుకూలముగ నేటిదినమున గొప్ప వాదము జరిగెను. రెయల్మే సమ్మెకట్టు చాల యుపద్రవ కరముగ నున్నది. కట్టువారులు దొరతనమువారి మధ్యర త్తిత్వమున కియ్యకొనవచ్చునని. కట్టువారులందఱును స్త్రీలు సహా గలసి రెయల్మేబండ్ల వాపిజేయ బ్రయత్నించుచున్నారు. వైనికుల వలన ననేకుల క నేకవిధముల దెబ్బలు తగిలెను.

సంయుక్త రాష్ట్రములు, నౌకా నిర్మాణము.

వాషింగ్టను, సెప్టెంబరు 26:— సంయుక్త రాష్ట్రముల వారి నౌకా నిర్మాణపు యోచన ప్రకారము 92,00,000 టన్నుల బరువుగల వర్తక నౌకలు 1600 లను నిర్మించుటకు మదింపు వేయబడినది.

ప్రత్తి ప్రత్యామ్నాయములు.

లండను సెప్టెంబరు 26:— ప్రత్తికి బదులు “ నెటిలు ” అను మరియొకరితో పదార్థము నుపయోగించుటకు పీలు గలదని జర్మనులు విజయంతముగ పరిశోధనలవలన తెలిసికొనిరనియు 1918 వ సంవత్సరపు “ నెటిలు ” పంట నిమిత్తము జర్మనులు ఇరువదివేల యకరముల భూమిని విడిచిపెట్టెననియు, దానిని సాగుచేయుటవలన నుమారు 16000 టన్నుల దూది సమకూడ గలదని మదింపు వేయబడె ననియు మ్యానిచ్చినుండి తెలుపబడుచున్నది.

జర్మనీయుల నౌకావిమానములు

డచ్చివారి యుద్ధనౌకలచే గాల్చబడుట. ఫ్లమ్సింగు సెప్టెంబరు 26:— జర్మనుల నౌకావిమానము నౌకదానిని డచ్చివారు గూల్చిరి. ప్రభుత్వమున డచ్చివారి విమానోద్యోగులను తమ యధీనము గావలసిన దని కోరిరి. కాని వారు నిరాకరించినందున విమానముపై ఫిరంగులు ప్రయోగింపబడినవి. ఈ విమాన మిటుకు గొనిరాబడినది. రెండవది కాడ్జాంకువద్ద దిగెను. వైమానికుల కిటు నిర్బంధనివాస శిక్ష నిధింపబడినది.

మెల్బోర్న్, సెప్టెంబరు 26:— వైన్యమునజేరిన పురుషులకు ఎక్కుడు పన్నుల నిధించుట కనుజ్ఞ నిచ్చుచు నెనేటులో నొక చట్టము శాసించబడినది. సంవత్సరమునకు నూరు పానుల ఆదాయము మాత్రమే వచ్చువారల కట్టి పన్ను లేకుండునట్లు సవరణ జేయబడినది.

లాయుడుబాడ్జి గారు ప్రాన్సునకు బోవుట.

లండను, సెప్టెంబరు 26:— వాదాసంఘమువారి ట్లు తెలియజేయుచున్నారు. గతసోమవారము లాయుడుబాడ్జి గారు సర్వవిలుము రాబుస్సన్ గారితోగలసి ప్రాన్సునకుబోయి మంగళవారమునాడు ఎంఫెయిన్స్ పుగాతిలో సంభాషించిన పిమ్మట రణాంగణమునకుబోయి బ్రిటిషు ప్రధానకార్యాలయ మువద్దనున్న హేగుగారిని సందర్శించి నేటి సాయంకాలము లండనున కేరెంచిరి.

లండను, సెప్టెంబరు 27:— నేటిదినము సగరమునందలి బ్యాంకులందఱును ఒకసభను గావించెదరు. ఎక్సెక్యూటరు బాంకులకు బదులు క్రొత్తబాంకులను దొరతనమువారి కే ప్రవేశ పెట్టినదియు తెలియజేయుటకు లాయుడు బాడ్జి గారు సభ కేరెంతురు.

స్పెయిను రాయబారి.

మేడ్రిసు, సెప్టెంబరు 27:— తెల్లియులులో నున్న స్పెయిను దొరతనమువారి రాయబారి రావలసినదని యాజ్ఞ మైనది.

సంయుక్త రాష్ట్రములు, నౌకానిర్మాణము.

వాషింగ్టను, సెప్టెంబరు 26:— (అంతరము) విశేషతవ కేగుట కిపుడు 28,71,000 టన్నుల బరువుగల 458 వర్తకపు టోడ లున్నవి. అపన్ని వారక నౌకా నిర్మాణ సంఘము వారు 25 లక్షలటన్నుల బరువుగల 400 ఉక్కు ఓడలును తయారు చేసిరి. ఇంక 81,24,000 టన్నుల బరువుగల 636 ఓడలను తయారు చేయుటకు వారు పూచీపడి యున్నారు. రెండవ తరగతి యోడలప్పుడే బరువును పట్టి నారంభించినవి. మొదటి తరగతి వారింక రెండు మాసములలో ప్రయాణము చేయనున్నవి. ఇంక ననేక లక్షల టన్నుల బరువుగల నౌకా దళముల ననేకము నిర్మింపవలయునని నౌకానిర్మాణాధికార సంఘమువారు తలంచుచున్నారు. ఇందు నిమిత్తమువారు కాంగ్రెసు వారిని లక్షకోట్లతో బరుల ధనము నీయగోరెదరు.

బోనరులాగారి పుత్రుడు.

కనబడుట లేదు. లండను సెప్టెంబరు 27:— బ్రిగేడియరు జనరలు ఎఫ్. ఎ. మాట్స్ వెల్లు చంపబడినది. వైమానిక దళములలో సుద్యోగిగ నుండిన బోనరులాగారి పుత్రుడొకడు కానవచ్చుటలేదని తెలియుచున్నది. వీరి మహుడొక డివిజరలోనే తురుష్కలయొద్ద బంధియై యున్నాడు.

వంతెనదగ్గ ముగుట.

లండను, సెప్టెంబరు 27:— ఈ శిబ్బులోగిల్లు ప్రకటించబడినది:— మానవకు సమీపమునున్న యినుపగారి మెదురించి వంతెననుద్ద మొనరించిరి. రైలుపట్టాలనుండి తొలగెను. 680 తురుష్కలు, 2 రు జర్మనీ సైనికోద్యోగులునుపంపబడిరి. ఎనమండుగురు తురుష్కలు బంధింపబడిరి.

మిత్రమిండలివారు కాంగ్రెసుసభ

వాషింగ్టను, సెప్టెంబరు 27:— అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల విశేషసంఘములు రెండును గలసి కాంగ్రెసు సభాప్రతినిధులు కొందఱు యూరోపును జూడవలసిన దని పిలిచిన ఆంగ్ల పరామవారల ఆహ్వానమును నిరాకరించిరి. నిరాకరణ తీర్మానముతోపాటు విల్సనుగారు చిన్న లేఖనంపిరి. అట్టి సందర్భము ప్రస్తుతము మంచిది కాదని విల్సనుగారి ఆభిప్రాయము. కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు పశ్చిమరంగమును జూడవలసిన దను బ్రిటిషు పార్లమెంటువారి యాహ్వానమునకును, అంతర్జాతీయసమావేశమునకు తమ ప్రతినిధుల సంపాదననదని గోరిన పరామవారి యాహ్వానమునకును గూడ వారు ప్రవేశికారముగ నభిప్రాయమిచ్చిరి. మిత్రత్వము వహించుట వలన మిత్రమండలివారు కోరుదానికెల్ల నొడబడుటకు విల్సనుగారి కిష్టములేదు.

తూర్పుఆఫ్రికా విజృంభణము

లండను, సెప్టెంబరు 26:— తూర్పు ఆఫ్రికా అధికారు లిట్లు ప్రచురించుచున్నారు. మేంకూరు, నదికిని కిల్వానివేటు కోడ్జునకును మధ్యనుండు ఆహారసామగ్రి కొట్టుల నన్నిటిని మా యాక్విక దళము భ్వంసము గావించినది. ఇప్పడది లీవాలీ కాన్ఫెయసున నున్న ఆహారసామగ్రి కంతటికిని ప్రధానస్థలముగ నున్న సాంగానోను సమీపించిరి. లిండీకి వైముతినుండు మిటుయావద్దను జర్మనుల మే మెదిరించితిమి. యుద్ధపుభివృద్ధి గాగుచున్నది. లూవిగా నదిని చాట ప్రయత్నించుచున్న చిన్న బలము మొకదాని విచ్ఛేదము గావించి వారి కనేక నష్టముల గలిగించితిమి.

పెరూ, జర్మనీ

లీమా, సెప్టెంబరు 27:— “ లార్డెను ” ఓడ నేల ముంచి నేసినదియు వారము గోజులలో చెప్పవలసినదనియు లేకున్న మిమిద యుద్ధమును ప్రకటించు చున్నామనియు పెరూ దొరతనమువారు జర్మనీకి వర్తమాన మంపిరి.

ఇటాలియనుల నావికాసభ్యములు.

లండను, సెప్టెంబరు 26:— సెప్టెంబరు 22 వ తేదీతో సంతమగు వారములోపల 540 ఓడలు ఇటాలియను రేవులు చేరినవి. 470 ఓడలు అచటినుండి బయలుదేరినవి. 1500 టన్నులకంటె నెక్కుడు బరువుగల స్త్రీమగ్గికటియును, చిన్న యోడలారును ముంచివేయబడినవి. ఒక స్త్రీమరునకును, మరియొక ఓడకును కొంచెము నష్టములు గలిగినవి. అయిన నవి మరక్షితముగ రేవు చేరగలిగినవి.

చెన్న పురిశ్రీల సమావేశము:- వేటిసాయం
 బండ్ల 4½ గంటలకు తిరుగలిక్కిని బయటాను రోడ్లలో
 తోపున బండ్లగాలాం చెన్న పురిశ్రీలు విసెంటుమ్య
 స్టాగతోవ వ్యాసమును నిచ్చెదరు.

బీసెంటునిధి:— ఈనిధి కింజరకు రు॥54555-4-5 లు చేరినవి. రాజనఃక్రి వర్తకులు బంగారు రాఘవయ్య గారు రు॥ 100ల నిచ్చిరి. విజయనగరము నకోమురూలు లీగు కార్యదర్శి ఆర్. రామానాథగారు రు॥ 20-0-0లను వసూలు చేసి పంపిరి. అని సేతు కార్యదర్శులు మాకు వ్రాసిరి.

సి. ఆర్. సి. పాఠశాల విద్యార్థి విషయక సంఘము:— నేటి సాయంత్రము 5-45 నిమిషములకు పాఠశాలాధివ్యవస్థాపక పి. ఆర్. సుబ్రహ్మణ్యతయ్యరుగారు ప్రస్తుత కాలపు సెకండరీ పాఠశాల విద్యార్థులను గూర్చి ఉపన్యసించెదరు. వి. వి. శ్రీనివాసతయ్యరుగారు సభాధిపత్యము వహించెదరు.

అనిలి పెంటమ్మ గారికి స్వాగతము ఎక్కువ,
 కీల్పాడు:- పరకువాడకు సాయలు ఈనెల 29వ తేదీ కనిపాద
 మునా దుడమమున 8 గంటలకు ఎక్కువలో సోల్మకు కమీ
 వనరు ఆఫీసు రోడ్డునందు పి. భాష్యకారులు నాయకుగాగి
 మందిరమున అనిలి పెంటమ్మ ఆరంభేలు వాడియా గార్లకు
 స్వాగత మొసంగెదరు.

మైలాపూరు సంగీతసభ:— ఈనెల 30 వ తేదీ
ఆదివాణ్ణునాడు సాయంకాలము 4-30 గంటలకు మైలాపూరు
మున గోపాలనాయకరు స్కూలు హాలునందు పాటకచేరీ
జరుగును. కనకయ్యశాస్త్రిగారు గుంటూరు, గాత్రీపాట
కేశవయ్యగారు పోలగము, కేసేలు, నేణుగూరు మృదంగము.

మరాఠీ పుస్తక భాండాగారము తిరువలి
కే.ఎస్. - ఈ పుస్తక భాండాగారపు కమిటీ సభ్యులు ఈ
నెల 24 వ తేదీ శనివారము వధ్యాహ్నము 4½ గంటలకు
మైలాపూరులో మాధవ బాగునందు ఒకనిండును గావించె
దను, భాండాగారమునకు చందాలనిచ్చిన వారెల్లరును దయ
కేయి. పాఠ్యము.

సుగుణవిలాస సభ, వేణీసంహార సారంగధరనాటకములు:— ఈసభవారు ఈనెల 29వ తేదీ శనివారమునాడు సాయంకాలము 5-20 గంటలకు వేణీసంహారనాటకమును సంస్కృతమునను, 30వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 5-30 గంటలకు సారంగధర నాటకమును అరవమునకు ప్రదర్శించురు.

చెన్నపురి కమ్యూజన సంఘము:— ఉత్తర స
ర్కారులో జరుగుచున్న కమ్యూనిజమజన సభను యీ సం
వత్సరము నీసంబరు నెలొఖ్యులో మదరాసులో జరిపించుటకు
త్తీర్థానింపబడినది. అందుకు సంబంధించిన విషయముల నాలో
చించుటకు, యీ నెప్టంబరునెల 30వ తేదీ, ఆదివారము నా
యంకాలము 3 ఘంటలకు చెన్నపుట్టణం ముత్త్యాలిపేట
ఆస్ట్రీనియన్ బిల్డింగ్, 62-వ నెంబరు గృహమున యీ ప్రాంతము
లందరి కమ్యూనిజముల సభ చేర్చబడును.

దేశీయప్రాధికన సమూహము:— ఈ నెల 30 తేదీన
అధివారము సాయంకాలము 3 గం. పెంజూరుగా రాఘవా
చారియార్ పిల్లి 15 పెం. ॥ భక్తమున నొక ప్రార్థనసభకు
నును. జేపూరు యునీవర్సిటీయగు తెనుగున ప్రాధికన సభకు
కురు. డి. కే. ప్రేమనాథయ్యగారు ద్రావిడ భాషయందు
"భక్తులగొప్పలైనము" అను పేరునుండి గూర్చి యుపన్య
సించెదరు.

బంగారపుగోలును దొరికరుట :— ఈ సెల 26-వ
జేసిన పైపువ్వను గృహముందు చేయబడిన నిండునండి నా గృ
హమునకు తిరిగిపోవుచుండగ పూజమట్టి కైకొనట్లైతే నాకొక
బంగారపు గోలును దొరికినది. పోయినగోలును అనవాత్మతో
నుచు గోలునును పోగొట్టుకొనినవారు నాకు వ్రాసినచో
నే నా గోలునును వారి కిచ్చివేయుచున్నానని పరకువాకము
జేలాలపేర్ది సెం 32 రు గృహనివాసులగు కె. టి. శ్రీనివాసా
చారిగారు వ్రాయుచున్నారు.

చెన్నపురి ద్రవిడసంఘము:— చెన్నపురి ద్రవిడ సంఘము కార్యదర్శి గారిచే హిందూదేశపు రాజప్రతినిధి గారికి ఈ క్రిందితీరితి పంపబడినది. “బ్రాహ్మణేతరులకు ప్రభుత్వోద్యోగములనుండి ప్రత్యేకభాగ మియ్యబడవలెను. వారికి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మొసంగబడ వలెనని తలుపనుండ నుపాజన సభవారియొక్క సంస్కరణపద్ధతులను నుమారు 10 దినముల క్రితము బ్రాహ్మణ హోమయూరల్ల యాజమాన్యము క్రింద బయలుదేరిన నూతన బ్రాహ్మణేతరోద్యమము వారు బలపరచు చున్నారని శ్రీనివాస కామ్రీగారు తమ సభలో చెప్పటను మేము గట్టిగ ఆక్షేపించు చున్నాము. సభాసభ్యులగు బ్రాహ్మణులయొక్కయు, జనసంఖ్యలో విశేష భాగము వారు బ్రాహ్మణేతరుల యొక్కయు అభిప్రాయములు వేరగు చున్నపును వారు నీరయొక్క మనోభిప్రాయులను అడచివేయుచాలరు. బ్రాహ్మణేతరుల కొఱకు పాటుపడుచున్న కాచేమన్ గారికి సంఘమువారు కుదనములు నాచరించు చున్నారు.

నేటి వాతావరణసిద్ధి:—వాయుభారము బర్మా
యందును బంగాళా ఖాతమునందును తగ్గినది. సింహళమునం
దును రాజధాని దక్షిణ భాగమునను అధికమైనది. రాజధాని
యొత్తరభాగమునను బంగాళా ఖాతమునందును వాయుభా
రము సుమముగ నున్నది. రాజధాని దక్షిణాంతమునందును
సింహళమునందును నైరుతీ దిశ మెల్లనగాలి వీచుచున్నది.
రాజధానియందంతటను వాయువు అతి సూక్ష్మముగ వీచు
చున్నది. నేటి యదయము అందమానులలోని పోర్టుల్లేరు పు
రమునను, వాల్తేరు, బందరు, నెల్లూరు, తిరువనంతపురం, కర్నా
టు, కర్నూలు, వెల్లూరు, నేలం, తిరుచినాపల్లిల యందును
వాయువునందు చలనము కన్పట్టలేదు. మధ్యమార్గము కొంచె
మెక్కువగ నున్నది. ఉత్తర సర్కారులందు 86 నుండి 88
డిగ్రీలవఱకుండెను. నెల్లూరునందు 92 ను, దత్తమండలములం
దు 88 $\frac{1}{2}$ నుండి 92వఱకు నుండెను. రాజధానియందంతటియం
దును నాగపట్నములో (98) అత్యధికోష్ణ ముండెను. నెల్లూ
రునం దత్యధిక వర్షము (2అం) వర్షించెను. కాకినాడ, బందరు,
గుంటూరు మండలములందును పశ్చిమ తీరమునను సామాన్య
వర్షము కురిసెను. అనంతపురం, బళ్లారి, కర్నూలు ప్రాంతము
లందు 1 నుండి 1 స్వర అంతవఱకు వర్షించెను. కర్నాటక
మందు సుల్యముగ వర్షించెను.

మహమ్మదీయ సోదరులు.

అనిబిసెంటమ్మగారి తేజ

అత్యధిక ప్రేమాస్పదులగు మహామృదీయ
 పాకతాలీగాల్గము వదలవీలులేదని ప్రకటించబడిన
 స్వల్పపకటనము హిందూదేశమునందలి మహామృదీయ
 లకు తీవ్రమగు నిరాశను కలిగించి యుండును. ఇంతటితో
 నిదిముగిసినదని మనము తలంపరాదు. ఇదివరకు అత్యంతమైత్రీ
 తోనున్నట్టియు అధిక సంఖ్యాకులగు మహామృదీయులను పా
 లించుచున్నట్టియు టిక్కిలి టను దేశములకు
 పరిబలతైరము తటస్థించుటచే మహామృదీయ
 లగు పృథ్వీకముగ మతసంబంధములగు చిహ్నులు
 కలవని మనమందరము నెరుగుదుము. కాని వీనిని శాంతపరుచుట
 అసాధ్యము కారాదు. ఇట్టి విషమస్థితిలో మహామృదీయు
 లత్యధికమగు ఆత్మనిగ్రహమును చూపి రాజచక్రకర్తగారి
 పక్షమున స్వజనముతో హృదయపరిచిరి. ఇండియా దౌరతనము
 వారు సాధ్యభాముని పక్షమున నేయుండవలసిన
 విధికి లోబడియుండినను హిందూదేశమునందలి
 మహామృదీయుల రాజభక్తికి కృతజ్ఞతను చూపింపకపోరు.
 పశుత్వ విధికిని మహామృదీయుల గౌరవమునకును గూడ భం
 గము కలుగకుండ పనిచేయుట కింకను అవకాశము కలదు.
 కాన ఆచిరకాలమున హిందువులును మహామృదీయులును దౌ
 రతనము వారును గూడ సంతసించునట్లు అమాగ్గమును మనము
 కనుగొనజాలదుము గాన మనము నిరాశను జేందరాదు. అని
 నిశ్చయించు.

అనిపిసెంటుమ్ము గారి విశ్వాచనము- డ్మత్రియసభ:-
 కృష్ణాజిల్లా భీమవరము తాలూకా చెఱువుమిల్లి గ్రామము
 డ్మత్రియ లండరుకు దత్తా గంగరాజు గారి సభాధిపత్యము
 కుండ ఈ నెల 13 వ తేదీన సమావేశమై ఈకింది తీర్మాన
 ములు గావించిరి. అనిపిసెంటుమ్ము అరండిలు వాడియాగార్లను
 ఇండ్లంధావాసునుండి విడుదల గావించివందుకు సభవారు
 ఇండియా దొరతనమువారికి వందనములు నాచించుచున్నారు
 చెన్నరాజధాని వాస్తవ్యులగు బ్రాహ్మణేతరుల యొక్క
 నాయకులగు త్యాగరామపెట్టి నాయరుగార్ల అభిప్రాయ
 ములను, 'జస్టిసు' 'ఆంధ్రప్రకాశిక'; 'ద్రవిడియన్' పత్రికల
 ఉద్వేగమును సభవారు బహిరంగముగ ఆశీషించుచున్నారు.
 నుహాజనసభ, ముస్లీములకు లీగువారల పద్ధతుల ననుసరించి సభ
 వారు హోమురూలును కోరుచున్నారు. హిందువుల ఉద్దేశ
 ములను వారి ఆశీలనుగూర్చి ఆంగ్లో యిండియను పత్రికలు
 వాక్రుచ్చు వ్రాతలకు సభవారికి కలుగు అయిష్టమును వెల్ల
 పించిరి.

మునిగిన నౌకలు

పేరిసు, సెప్టెంబరు 27:— గతవారమున పరాసువారి
రేవు స్థలములకు 995 నౌకలు వచ్చినవి. 1010 నౌక లీ రేవుల
నుండి వెడలినవి. 12 నౌకలు ముంపుబడినవి.

అంగనౌకా విమానదళములు

భాంబుల వేయట

బంధను పెద్దెంబరు 26:—మంజుళవారమునాటి రాత్రి
 యందు ఆంధ్రోదయల నాకావిమానములు టోరొంటొ, లీప్టెర్
 వెల్ట్, కోర్మూర్కు జన్మస్థలపై ఆసేకటనల బాంబుల
 వేసి ఆసేకటనములయందు ఇనపదారాలను పాడుచేసెను.
 విమానము లన్నియు మరణింపె.

ఆంగ్ల కూసరు రాశ

సాంగత్యము

బండను, సెప్టెంబరు 27:—ఆంగ్లేయుల క్రూరుత్వ గా
 స్థాపించి నందువలన ఆంగ్లేజీన పాలకులకును ప్రజలకును సదృశ
 వము కలిగినది. ఆంగ్లేయుల మిత్రత్వ భావము వారలకు హర్ష
 ము నొదవినది. క్రూరులు ఉద్యోగులు మున్నగువారికి స్వాగతి
 ము నొసగుటలో వారు పడిన శ్రమకష్ట నాతితనమని బూధానాను
 ఎరీసులో నున్న ఆంగ్లేయుల గ్రాయబారి యొద్దనుండు రైటరు
 వార్తా స్థానమునకు తెలియచెప్పును.

కుళ్ళికులాయి బ్రాహ్మణేతరులు:— కుళ్ళికులాయి బ్రాహ్మణేతరులు నలభై మంది మహాజనసభ లీగువారి కను కూలుమగ నున్నానని ఎల్ మాణిక్యరాసా మొదలియూరు గారు నాయుదున్నారు.

తిరువాక్ కూరు మహారాజావారి పవిత్రపూర్తి మహోత్సవము:- ఈనెల 27వ తేదీని తిరువాక్ న్యూరలో విద్యార్థులకు విందు చేయబడెను. విందుకు అనంతరము సుమారు 10 వేల మంది విద్యార్థులు జండాలుతో బాదులు తీరి కోటలోనికి బోయిరి. ఏ శాఖావిద్యార్థు లాశాఖావారిగ వరుసలుగ సేర్పడిరి. తిరువాన్ కూరు విద్యార్థిశాఖోద్యోగులు భవనముముందట తాత్కాలికముగ వేయబడిన నొక తిన్నెపై నిలుచుండి రాజవందనము చేయుచు విద్యార్థుల కాష్టాపించ వారు రాజవందనముల నాచరించిరి. పిదప ఒక్కొక్క వరసగ కోటనుండి బయటకు వెడలెను.

రాత్రి బాణసంచా కాల్చబడెను. సంస్థానోద్యోగులు బ్రీటిషు రెసిడెంటు గారును బాణసంచాను చూచుటకు బోయిరి. సైన్యములో నాయరుజాతి సైనికులకు భోజనము లిడబడెను. సగరమందలి వర్తకులందరును బీదల కన్న దాన మొసగిరి. సైన్యములో నాయకుల పటాలములు రెండుకోట కెదురుగనుండిన మైదానముపై కసరత్తు చేసినవి, పిమ్మట పటాలముల వారందరును సొకసభగావించి ప్రశంసకోపస్వాసమును చాల విలువగల యొక పేటికయందుంచి నవరాజావారి కర్పించిరి. తరు సైనికుల భక్షిని మెచ్చుకొనుచు నవరాజావారు సం గ్రహముగ నుపన్యసించిరి.

సమకాలికాభిప్రాయములు.

గుంటూరుజిల్లా పబ్లిక్

గుంటూరు న్యాయవాదిసంఘమువారు జిల్లాజడ్జి గారగు సి. కె. శ్రీనివాసరావుగారి యసాధారణచర్య గూర్చి, తమ యనమ్మతి దెలుపుచు గావించిన తీర్మానములును, గుంటూరులో నొక వకీలుగారిలేఖను, వేగొకపుటలో బ్రచురించివారము. హోంయారు సమితియందును, స్వదేశోద్ద్యమములయందును ఏయే న్యాయవాదులు పాల్గొనుచున్నారో దెలుపుడని క్రంది న్యాయాధికారులకు జిల్లాజడ్జి గారు ప్రకటనసుంపుట మాకు యాశ్చర్యవిపాదముల గలిగించినది. అపరాధాస్పేషక కాళివారి విధులను నిర్వహించుటకు నీరీకేల యనవరము గలిగినో మాకు దెలియుటలేదు. తన యుద్యోగమునకు సంబంధములేని విషయములలో జోక్యముబుచ్చుకొనుట మొదలిడినచో, న్యాయాధికారిగ మనుజునికీ మనుజునికనిమధ్య న్యాయ మెట్టివర్సకలలో యూహించలేకున్నారము. నీరికి ప్రభుత్వము వారి వద్దనుండి యుత్తరువు పంపబడిదని ప్రజలెన్నడును నమ్ముజాలరు. వీరిట్టి చర్య నవలంబించుట కేమి యనవరము గలిగిననో మాకిప్పుడు దెలియకున్నది. ఇందును గూర్చి మున్ముందెక్కుడుగ దెలియునని యూహించుచున్నారము. (మద్రాసులా తైముస్)

ఆంధ్రోత్సవ సమస్య.

గాదె జగన్నాథస్వామిగారు.

II

గంజాంజిల్లా ఎంతవఱకు ఉత్సవము.

ఇప్పటికి సుమారు రెండువేల సంవత్సరముల క్రిందట నుండి భోజని యాధాన కవియగు కాళిదాసు తాను రచించిన రఘువంశములో ఉత్సవ కళింగ దేశములను ప్రత్యేకముగా గాఢముగా యెన్నాడు. ఉత్సవ దేశభావ, మాగధీ, వైశాఖి భావసంయోగమున నుద్భవించిన, నవీనభావ, అది ఓడ్రభావ యైయుండవచ్చును. ఇంక కళింగ దేశభావ ఏది యో మనము తెలిసికొనవలసియున్నది. (భోజమహారాజు పదునెండువ శతాబ్దములో నుండిన రాజరాజ నరేంద్రుని సమకాలికుడని యాంధ్రుల చరిత్రములో వ్రాసిన వ్రాత సమంజసముగా లేదు. బహుశా, తత్కాలమున నుండిన భోజరాజు భోజ మహారాజుని వంశస్థుడుగా నుండవలెను. ఇట్లే కొందరు అదిశంకరులకు 7-వ శతాబ్దమునకు దించిరి.)

ఈ దేశమునకు పశ్చిమమున దక్షిణ కోసల దేశముండి డిది. వీని నడుమ మహా కాంతారమును ప్రదేశ మొకటి కలదు. అదియే ఇప్పటిమాళువా ప్రదేశమున ఇందునాడు. నేడును శివరజాతులలోనివారగు సవరలు, కోడలు, విశేషముగా వసించుచున్నారు. తూర్పు పల్లపు మాగాణములలో కళింగులు నివసించుచుండిరి. కాళింగుల భాష యాంధ్రోత్సవములు గాని నేటికీ భాషయయి ఉండునని మనవారు కొందఱు శంకించిరి. కాని ఈ సమస్య జావాసుమిత్రా ద్వీపములకుఁ జూచి వచ్చినచో విడిపోగలదు. మగధకాతకర్ణుల నాలుగుండి గాంగుల ప్రభుత్వమువరకు కళింగ దేశము బర్మా చీనా దేశములతో నేమి నుండా సింహళ ద్వీపములతో నేమి విశేష వర్తక వ్యాపారములు జరిగించుచుండెను. ఇది గాక పల్లవ చక్రవర్తులలో నొకరు నా ద్వీపములను జయించిట్లు కూడ నచ్చటి శిలాశాసనములవలన దెలియుచున్నది. ఈ వై హేతువులవలన ఇచ్చట వారచ్చటికి వర్తక వ్యాపారములకై తిరుగుచుంటయు పడంబడి కొందరు అధిపతిని యుటయు తటస్థించినది. ఇట్టి పరివర్తనముననే జావా నుండా ద్వీపములలో క్లింగులను నామాంతరమునఁ బిల్లలను కాళింగు లనెను లున్నారు. వీరిభాష యిచ్చటి స్థానిక భాషలకతమున రూపు నెడినను ద్రావిడభాషలకు అందు ముఖ్యముగా తెలుగునకే యెక్కువ సంబంధము కలదని స్త్రీలి అను చరిత్రకారుడు వ్రాసియున్నాడు. ఇది యట్లుండనిచ్చి గంజాంజిల్లాలోని కళింగ కోమటుల చరిత్ర మించుక పరిశీలించితిమేని కళింగ దేశభావ తెలుగుభాషయే యని నులువుగా గుర్తింపవచ్చును. ఈ కోమట్లు జావా సింహళాది ద్వీపముల (లంకల) నుండి వచ్చిన వారుగా కనబడుచున్నారు. వీరి మేనిరంగుచూచినను స్వయాప పరిమాణమును చూచినను కళింగకోమట్లు ఉత్సవోత్సవలకు భిన్నులుగానే కనిపించుచున్నారు. వీరిసోధులమందుమా? ఇంతటి కారునలుపు వారిని వారియందు వెదికి చూచినను బాధగానము. కళింగదేశమున ఓడ్రప్రభులు బనియాలనియు తెలుగుకోమట్లు గౌరవకోమట్లు నియు పిలువబడుచుండుట చూడగా నీ కళింగకోమట్లు తప్పక వైశిష్ట్య లంకలనుండి దిగబడిన వారని చెప్పక తీరదు. కాదేని భూమధ్య రేఖకు త్రిలింగ దేశములకంటె పయిబడియున్న కళింగసీమనున్న ఈ కోమట్లు తెలుగుకోమట్లకంటె నల్లని వారుగా నుంట సంభవించదుగా. వీనికి తార్కాణముగా ఉత్సవోత్సవంధ్రులు వీరిని లంక మాలలని వక్కాణించుచుండుటగలదు. వీరు సుదేశస్థులైనను తొల్లింటినుండి తెలుగువారి ఆచారములనే వీరు చాలవఱకు అవలంబించి యున్నారు. వీరి గురువులు తెలుగు బ్రాహ్మణులు. ఆచార వ్యవహారములందు నేమి గురుదేశతాదృక్షియును, నేమి నిరుపమానులుగా వర్ణి నేమి ఎల్లచో కొనియాడబడుచున్నారు. ఆంధ్రులకు వచ్చుగా నెన్నబడుచున్న మాతులకన్యా స్వీకారధర్మము (మేనరికపు కట్టడి) కళింగ కోమట్లయందు మఱిత దృఢపడి యున్నది. ఇది అన్నియు ఒకయెత్తు. వీరు పెట్టుకొన్న కోమటి పదము ఒకయెత్తు. ఇది యే చాలు. కళింగ దేశ సముద్ర ప్రాంతమున తొల్లింటి నుండి తెలుగుభాష ప్రచురముగా నున్నదను దానికి ప్రబల దృష్టాంతము. కావున కాళింగుల భాష తెలుగేయని ఒప్పుకొనక తీరదు. ఓడ్ర సంస్థానములు 12-వ శతాబ్దములో మధ్య కళింగమున (గంజాంజిల్లాలో) వెలసిన పిమ్మట కాళింగులందును కళింగకోమట్లయందును గొందరు ఓడ్రము నవలంబించి నానాటికి వారు వేషభాషల నోధులుగా మాటుచున్నను నిప్పటికి స్వభావతీయతలములతో నెల్లడల సంబంధములు విడిచి వెట్టుకొనలేదు.

ఓడ్రులు దక్షిణమున ఋషికుల్యానదీవరకు పూగా ఆచ్ఛాదించి నప్పటికిని ఇప్పటికిని పూరి (జగన్నాథము) మున్నగు రేవు పట్టణములందు కాపురమున్న మాలవాండ్లు అచ్చ తెనుగే స్వభాషగా వినియోగించుచున్నారు. ఇది

గాక ఆంధ్ర భిమిడియను నామాంతరము గల పల్లభిమిడి సంస్థానములో నున్న కాపురవరకుఁ దెలుగు తప్ప ఓడ్రము రానేరదు. శంక రాచార్యులకు పూర్వమున నున్న కుమారిల భట్టు ఋషికుల్యానకు నుపదగా నున్న మహానదీ తీరమునందు గల జయమంగళ గ్రామమునందు వసించి యున్నట్లు జైనగ్రంథమున గల యాదిగువ స్లోకము చాటుచున్నది.

స్లో. ఆంధ్రోత్సవశానాం సంయోగే । పవిత్రేజయమంగళే ।
గ్రామేతస్మిన్ మహానద్యాం । భట్టాచార్యభూమరకః ।
ఆంధ్రజాతి స్త్రీ త్రిదికో మాతాచంద్ర గుణాసతి ।
యశ్చేశ్వరః పితాయస్య.....

ఇతడు నవీన చరిత్ర కారులకు నతము ప్రకారము 5-వ శతాబ్దము వాడే అనుకొన్నను, మధ్యకళింగమును ఓడ్రులు కాలానక మునుపే ఆసగా నంతకు పూర్వము 7 శతాబ్దముల క్రితమునుండి ఇచ్చట గంజాం జిల్లాలో ఆంధ్ర బ్రాహ్మణులు నివసించుచున్నారని మనము విశ్వసించ వచ్చును. మరి యే 10-వ శతాబ్దము నాటి వాడగు భీమకవి యిష్టప్రకారం గనగము పాలించుచున్న కళింగ గంగుని సందర్శించుటకు వచ్చి తన్ను గౌరవింపని రాజును శిపించి పోయినట్లు ఒక తెలుగు పద్యము వలనఁ దెలియుచున్నది. ఈ కళింగ నగరము గంజాం జిల్లాలోని వంశధారానది ముఖ ద్వారము నందు గల శృంగభల ద్వీప మందుండి 11 వ శతాబ్దమునందు ఉత్సవనలన మునిగిపోయినట్లు పెద్దలు చెప్పుదురు. ఈ పట్నము ఆరుకోసుల వైశాల్యము గల పట్టణమనియు దృఢమగు ప్రాకారములతో కంచుకోట వలె గడు మహానగరముగా నుండెననియు భీమకవి యొక సీ సపద్యమున వర్ణించియున్నాడు. కళింగగాంగు తెల్లరాజేశాక పోయినచోఁ దెల్లతద్యముతో దూషించుట పాపంగదుకదా! ఈవై నిదర్శనములబట్టి కళింగభాష తెల్లయనియు, అందు మధ్య దక్షిణ కళింగములు ఆంధ్ర దేశాంతర్యాగము లనియు, నులభముగాఁ దెలిసికొనవచ్చును. ఇట్టిచో మధ్యకళింగములోఁ జేరిన గంజాంజిల్లా భాష యాంధ్రభాషయనియు, గంజాంజిల్లానుంతయు, తమయత్సవ దేశములోఁ జేరవలసిన దనియు మన యాంధ్రసాధులు వాదించుట సాహసముదక్కవేటొకటి కాదు. దక్షిణాపధములోఁ జేరిన యా కళింగదేశమునందు నుత్తర పథములగు నోధులకు నెక్కుడు మాతృగలదో దక్షిణ పథములగు ఆంధ్రులకు నెక్కుడు మాతృకలదో నిష్పక్షపాత బుద్ధితో విచారింపిన నెట్టివారికైనను సత్యము గోచరింపక మానదు.

6. 10, లేక 11 వ శతాబ్దములనాడు హాళిచాలిక్యులు దక్షిణమున నుండి దండెత్తి కళింగ గాంగుల రాజ్యము మహేంద్రగిరివఱకు ఆక్రమించిన తరువాత గాంగవంశములోఁ జేరిన యొక కాళిదాసు పూరి (శ్రీజగన్నాథము)కి బారిపోయి యత్సవదేశమునకు దొక రాజ్యము స్థాపించుకొనిరి. కాకతీయ గవాయతుల కాలమునందు నీయుత్సవ గాంగులు సామంతులుగా నుండి వారి యసంతరమున మెల్లగాఁ దలెత్తుకొని 13, 14 వ శతాబ్దములందు విజృంభించి గజపతిరాజ బిరుదులతో వెలసియు గాంగులు దక్షిణగంగ యనదగు గోదావరివఱకు ఆధినినే శంబులు కల్పించుకొనుటయే కాక పడంపడి కృష్ణా ఆ నెల్లారిమండలమువఱకు జయించిరి దేశచరిత్రవలనఁ దెలియుచున్నది. ఇందు గంజాంజిల్లా 12 శతాబ్ద ప్రారంభములోనే యాక్రమించినట్లు కనుపట్టుచున్నది. పూరియోడ్ర గజపతి మహారాజు తన ప్రధానరాజ్య మంత స్పంబంధమున బుట్టిన యొక పుత్రునకు ధారాదత్తము చేయుటయు నా యవమానమునకు దాళక బాలక తత్సత్తులు జ్ఞాతులు మున్నగువారు మధ్యకళింగములోఁ బ్రవేశించి యప్పటిలో ప్రబలుండుగా నుండిన నొక సవర(శివర) రాజును, తక్కువీరుక్కుడి కళింగప్రభువులను జక్కాడి వారి రాష్ట్రములం దిగమ్రుంగి యిచ్చటఁ బదునెనిమిది (ఒడ్డో గొడు జమిందార్లు) సంస్థానములు నెలకొల్పిరన్న సంగతి ను ప్రసిద్ధముకదా! అప్పటినుండియే ఓడ్రులు బ్రాహ్మణాదిగ నష్టదశవర్ణముల వారును మధ్యకళింగమునకు దిగబడినను గలి మన యత్సవసాధు లిందుకు జ్ఞాపకముచుకొని ఋజుపథమున గమనించిరేని యుత్సవలాంధ్రసమస్య అతి సులభముగాఁ బరిష్కరింప బడగలను. ఉత్సవలము స్వభావగా నుపయోగించి మాటాడుచుండిన యోడ్రరాజు తద్యవము ఓడ్రులుకారు. వీరు ఉత్తర హిందీదేశములనుండి వచ్చినట్లు వారి వంశచరిత్రములే వేసోళ్లజాటుచున్నవి. అయినను గొందఱు వీరు మైసూరు సీమలోని గాంగవాది ప్రదేశముల నుండి వచ్చిన ట్లూహించుచున్నారు. ఈ యంశములు జ్ఞప్తియందుంచుకొన్నవారై యత్సవరాజులు తమ ప్రజలగు సత్సలాంధ్రులందు సమానబుద్ధిగల్గి ప్రవర్తించుట గాక.

కృష్ణాజిల్లా భట్టమెనుమర్లు

18 వ తేది ఆంధ్రపత్రికం గల బిసెంటు ప్రభుత్వము విమోచనవాద్యమాపురజనులందరిని సంఘోషభరితుల చేసినది. వెంటనే పత్రికతో వచ్చిన బిసెంటు ప్రభుత్వ పటమును పుష్పమాలతో నలంకరించి మంగళవాద్యములతో ఊరేగించిరి. 200 మంది ఊరేగింపునం దుండిరి.

దేవాల యావరణమునందు భట్ట మెనుమర్తి జనార్దన రావుగారి యాజమాన్యము క్రింద 200 మంది సభ్యులు సమావేశమైరి. తత్సభయందు భ. రాఘవరావు భ. ముట్టయ్య చ. బసవయ్య గొ. వెంకయ్య డే. శేషయ్య మున్నగు ప్రముఖుల నేతులు బిసెంటు ప్రభుత్వ విడుదలకు ప్రభుత్వమువారికి హృదయపూర్వకమైన వందనము లాదరించుచు, సాకశాల్లి, మహమ్మదాలి గార్ల విమోచనము కూడ త్వలో గావింపవలెనని ప్రభుత్వమువారినికొరచు నుపన్యసించిరి. మన దేశములు చేసినపని ఒకపాలుకూడ కాలేదనుచు ఇకముందు ఎక్కువగా స్వరాజ్యస్థాపితై బ్రాహ్మణ (బ్రాహ్మణేతర వైషమ్యముల విడి దేశీయులెల్లరు వికమత్యముతో పాలుపడవలెనని సభ్యులెల్లరు నుడివీరి. తత్సభయమున ఈ గ్రామ బ్రాహ్మణేతరులెల్లరు పిట్టి త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి తలపెద్దగు ఖండించుచు జప్తిను ఆంధ్రప్రకాశకల యుద్దేశ్యములు ఇక నుండి యెవను మార్చుకొని దేశోపకారమునకై కడంగుట చాల శ్రేయోదాయకమని అందరు ఏకగ్రీవముగా నుడివీరి. తరుపరి మా గ్రామవిద్యార్థి యొకరు 559 జి. జి. అక్షుమూడ రద్దుపంప గలందులకు ప్రభుత్వమువారిని కోరిరి. పిమ్మట ఈ సభయందు గుండు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులెల్లరు స్వరాజ్యస్థాపితై ఏకగ్రీవముగా అంగీకరించిరి. తరుపరి వందేమాతరధ్వనులతో సభ్యునికి విజ్ఞానవర్ణనీసంఘమువారిచే పంచదార పంచివెట్టి బడెను. (ఒక విలేఖరి)

అనిబిసెంటు వాడియా ఆరండేలుగార్ల నిష్పంధవిమోచన సందర్భమున నెల్లూరుజిల్లా పొట్లపూడి గ్రామము 24-వ తేదిరాత్రి బి. అన్నాస్వామి అయ్యరు బి. పి. బి. ఎల్ గారి ఆధ్యక్షతక్రింద సభజరిగెను. మట్టుప్రక్కల గ్రామముల వార నేతులువచ్చిరి. బిసెంటు సభించిందుచు తీర్మానమును పానకా పట్టాభిరామిరెడ్డిగారు పాదించిరి. పాటూరు నుబ్బారావు బి. పి. గారామోచించిరి; వరతులు లేక వదలివందులకు ప్రభుత్వము వారికి కృజ్ఞతనుజూపు తీర్మానము మరుపూస పిచ్చి రెడ్డి గారిచే నుపపాదించబడెను. నెల్లూరు బసినియాయుగారు బలపఱచిరి. ఆండ్ల ఇండియనుల దెవరింపులు మున్నగువారిని గూర్చి తీర్మానములు గావింపబడినది. బిసెంటువాడియ ఆరండేలు గార్ల పటములు మంగళవాద్యములతో నూరేగింపబడెను. అనేకులు కర్పూర వోరతుల నిచ్చిరి. వచ్చినవారికి ఉపహారము లొంగబడెను. 150 మందికి సంతుష్టిగ నన్న దానముచేయబడెను. (ఒక విలేఖరి)

తిరువాయూరు మహారాజుగారి వష్టిపూర్తి: శ్రీమన్మధ్వసిద్ధాంతోన్నాహిని సభవారు నెవ్వరునెల 24-వ తేదీని జరిగిన శ్రీ ఆనంతేశ్వరమును (తిరువాయూరు) మహారాజులంగారికి వష్ట్యర్థిపూర్తి మహోత్సవ సమయమునందు మహారాజులంగారికి వష్ట్యక్షరములతో అన్నోత్తిన సన్మాన పత్రికను సమర్పించిరి. సంస్కృతాభివృద్ధికై ద్వైతసిద్ధాంతోన్నాహమునకుగాను 40 సం||ల క్రిందట స్థాపించబడి ప్రతి సంవత్సరము తిరుపతివద్ద శ్రీ పద్మావతీ డేక్షిణమునందు అతి మాన్యముగ జరుగు విద్యత్సభకు శ్రీ మహారాజులుంగారు ముఖ్యపాత్రులుగా నున్నారు. ఏతాదృశ విద్యత్సభలనేకములకు పాత్రవలె గీర్వాణభాషను అభివృద్ధిపఱచుటకు సాధనములైన కళాకాలము స్థాపించిన శ్రీ మహారాజులుంగారికి ఆయురారోగ్య విశ్వరూప్యస్థులను భగవంతుడు ప్రసాదించు గాక యని సభవారతిభక్తితో భగవంతుని ప్రార్థించిరి. స్వజనపరిజనపాలన ధునిమలై ధర్మాధికారములగు పురుషాత్ములను సంపాదించుటకు చేయుప్రయత్నములకు ప్రవర్ణాది సహాయములకు ఈ మహారాజులుంగారు వారి పరిపాలనయందు బహువిధములుగ సమకూర్చుచున్నారు. మహారాజులుంగారి వష్ట్యర్థిపూర్తియొక్క ప్రశంసకై సభవారు పద్మావతీ డేక్షిణమునందుండు తమ కార్యాలయమును బాగుగా నలంకరించి మందిరంబున దేవాలయంబందుండు శ్రీ వేదవ్యాసస్వామికి పంచామృతాభిషేక మొనరించిరి. చాలమంది బిదలకు అన్నంబు వెట్టించిరి. మృత్యువు పదార్థములతో బ్రాహ్మణ భోజనంబును సలిపించిరి. మృగంగ వాద్యములతో శ్రీ వేదవ్యాసస్వామికి కర్పూరవోరతులు నొనరించిరి. శ్రీ పద్మావతీదేవికి, గజారోహణ మహోత్సవము నతి మహానగరముగా వినించిరి. శ్రీతిరుమలడేక్షిణమును అనేక బ్రాహ్మణులకు సంతర్పణ జరిపించిరి. (మన్వసిద్ధాంతోన్నాహినిసభ కార్యదర్శి)

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

ర.అ.	ఉ.అ.
దంతచూర్ణము పండ్లతోముటకు ...	0-2
నీర్లసాయము మాత్రము అజీర్ణమునకు ...	1-4
దంతగులహరి పండ్లతోముటకు ...	0-8
వజ్రగుళికలు ధానుపుష్టికి ...	1-0
జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి ...	0-12
మూలశయితుల తైలము దబ్బి 1-కి ...	0-12
తేలుచుండు తేలుకాటుకు సీసా 1-కి ...	0-8
శ్రేణాంజనము కంటివ్యాధులకు ...	0-4
కలరామూత్రము వాంఠివ్యాధులకు ...	0-6
గజ్జీలైలము గజ్జీలైలము దబ్బి 1-కి ...	0-8
వామరహర్షము సీసా 1-కి ...	0-8
శేలకు మందు సీసా 1-కి ...	0-4
తామర తైలము; తామర, ఫీటకు ...	0-6
వృష్ణకు తైలము దబ్బి 1-కి ...	0-4
మూర్తిద్రావకము సీసా 1-కి ...	1-0
కవచాది కీకగట్టు దగ్ధులకు ...	1-4
కవచాదిచూర్ణం ఉబ్బకములకుదబ్బి 1-కి ...	0-8
వాయువుపోటుకు మందు ...	1-0
మోహినితైలము కెర్రుకులకుమెరుగుటకు ...	0-12
కోమహరి కెర్రుకులకు డిబ్బుటకు ...	0-0
ఉబ్బకమునకు మందు సీసా 1-కి ...	1-8
కస్తూరిమాత్రము వెద్దవి, మంచివి 50-కి ...	0-10
నుభిభోగి మాత్రము ...	1-0
నుభిభోగి తైలము పుండ్లకు ...	1-0
విశేషములకుమాత్రము దబ్బి 1-కి ...	0-8
గ్రహణి మాత్రము దబ్బి 1-కి ...	0-8
కోశేదన మాత్రము తలనొప్పిలకు ...	0-12
కాలినపుండ్లకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-8
శిగ్గు ద్రావకము సీసా 1-కి ...	1-0
కుసుమారి మాత్రము, కుసుమవ్యాధులకు ...	1-0
చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6
నుందరితైలము, ముఖకాంతికి ...	0-8
పగుళ్లకు తైలము కీకపగుళ్లకు ...	0-6
కర్ణకులహరి చెవిపోటుకు ...	0-6
జాలాచి మాత్రము మలబద్ధమునకు ...	0-8
జంతువాతహరి ఎమిడికలకు ...	0-8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

శ్రీకృష్ణలైల గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖమ్మం ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

శారదాంబ

ఇది శ్రీ భర్తృబోధిని యొక్క నాటకము.

సంఘమురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ

మిందుజూపబడినది. అందరును జదివి తీర

వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజి వేరు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

7, తంబుశెట్టి పీఠి, మద్రాసు.

చాధానీడితులకు వరము: ఐవోడి నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసపరిల్లా

అవలంబితపు రక్తమువలన జనించు జాడ్యములకు కిరీటమువంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను, గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాతనొప్పిలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన ౪ క్రతుభ కారిణి (52)

వనోషధిసారసపరిల్లా గురించి మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైనను వాడ్యమచ్చలను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. కీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధమును శాస్త్రసంబంధమును నొప్పిలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. కీరారోగ్యమును గలగజేయును. 16 రోజులవర కుండటకు 4 ఔన్సుల బుడ్డిలో అమృతమైనది.

ప్రాప్తిరులు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

ఏకభాషావిష ప్రశంస

ఇది తైలములకు అపూర్వమైన విరచితము.

వెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి పీఠి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర నర్మకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

రచయించినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి పీఠి, మద్రాసు.

శ్రీమదాంధ్ర బహుంశ పురాణము

(వద్య కావ్యము.)

వ్యాసముని విరచితములను కురుసేనమిది పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కులభేదము లేల కలిగి? ఆచార్యులహాసము లెట్లెట్లుమాత్రే? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యందు సుప్రముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవాక్యగ్రంథమునై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నది. శ్రీమిగుల నులభము. 900 పుటలు ఆతుల్యతను ప్రతిమాత్ర మున్నవి. వెల 8-0-0. కచ్చులు కేరే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

తైలి:— కులభము, కచ్చులు, భావగర్భితము 2000 పద్యములకుపు. మంచియభిప్రాయమునై అచ్చు. కాలికో లెంకు భరతు 1-కి-0. పోస్టుభక్తులు వేరు.

(52) బసవమంచి శేషాచార్య

తెలుగుపండితుడు, మద్రాసులో పై నాల్గూ, రచయ.

నిర్మలమైన

మలబారుసారాయి

(కొబ్బరికల్లునుండి బట్టిదించబడినది)

కొలంబో అరకవలెనె, ఇది మలబారులో

నిర్మముచేయబడినది.

బహు నిర్మలమయినది. ఆరోగ్యకరమయినది.

జను కాలుగాలను బుడ్లుగల పెట్టెలుగ

అమ్ముదును.

విడి సీసాలు అమ్ముబడవు.

యస్. పి. సారథి, అందుకో,

(826) మద్రాసు.

మంచుగుణము గల శాస్త్రీయాషధములు

బృహత్ మంజుష్టాదికృత

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేకమైనది.

1/4 పౌను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రవభ గుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ పనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వాసవలేహము

దగ్ధునకు మంచిమందు.

1/4 పౌను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు వాంగ్మయభాషలో జరుపవలయును.

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్

వర్కుస్

ఆయుర్వేద యాషధముల జేయువారు

బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

శాకభక్షణము

భరతఖండవాసుల మను మన మార్గములను బంశజులము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి నెఱిగినవారము గావున మేము ఈ పుస్తకము యిహముగా పోష్టుచాక్షియు మేమేధరించి పంపుచున్నాము. వెంటనే వ్రాయుడు.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అలంకరితము, వధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఆర్. సి. ఎచ్. హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయు డగు కూచి నరసింహముచే రచింపబడిన యీక్రింది గ్రంథములు, పితాపురములో గ్రంథ కర్తయొద్ద దొరకును. (882)

పోస్టేజికాక వెల

1. శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంసచరిత్రయు బోధములు - పద్యకావ్యము - మొదటికూర్పు (12 ప్రతులు మాత్ర మున్నవి) 0-8-0

2. ,, ,, రెండవకూర్పు 0-10-0

3. శ్రీ గౌరాంగ (వైతన్యస్వామి) చరిత్రము - పద్యకావ్యము - మొదటిభాగము 1-4-0

4. ,, ,, రెండవభాగము 1-4-0

5. రూపలత-నాటకము (క్రొత్తకథ) 0-14-0

గోరోజనము తులం ౧కి 2-౦-౦

ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను

తులం 1 కి రు. 3-8-0

కస్తూరి తులం 1 కి రు. 30-0-0

కుంకుమపువ్వు తులం 1-కి 2-0-0

రసభస్మము తులం 1-కి 0-10-0

పచ్చకర్పూరం ,, ,, 2-0-0

చాలామృతము సీసా 1-కి ,, 0-12-0

తాంబూలమాత్రము, సువాసనగా నుండును 50-కి 0-8-0

తామర తైలము

దీనిని రాచిన చర్మము నలు పెక్కడు. మంట యుండదు.

దబ్బి 1-కి 0-6-0 (ఆరు అణాలు)

అమృతాంజనము డిపో, 6 తంబుశెట్టిపీఠి,

మద్రాసు, లేక 109 ఫ్రేరిరోడ్డు ఫోర్టు బొంబాయి